

T. C.
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

NEVŞEHİR'DE DAMAT İBRAHİM PAŞA VE
TANINIRLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MEHMET AKİF CİHAN

2011- NIĞDE

T. C.
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

NEVŞEHİR'DE DAMAT İBRAHİM PAŞA VE
TANINIRLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

MEHMET AKİF CİHAN

DANIŞMAN

PROF. DR. REMZİ KILIÇ

2011- NIĞDE

ONAY SAYFASI

Prof.Dr.Remzi KILIÇ danışmanlığında Mehmet Akif CİHAN tarafından hazırlanan “Nevşehir’de Damat İbrahim Paşa ve Tanınırlığı” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

09 / 06 / 2011

JÜRİ :

Danışman : Prof.Dr.Remzi KILIÇ

Üye : Yrd.Doç.Dr.Bayram POLAT

Üye : Yrd.Doç.Dr.İbrahim ÖZTÜRK

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

/ /

Prof. Dr. Selen DOĞAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırma Nevşehir ilinde ilköğretim öğrencilerinin ve öğretmenlerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıma düzeylerini belirlemeye yönelik hazırlanmıştır.

Araştırmada Nevşehir ili Merkez ilçesinde 3 ilköğretim okulunda 216 ilköğretim ikinci kademe öğrencisi ve 41 ilköğretim öğretmeninden veri elde edilmiştir. Her iki gruba da konu ile ilgili 28 soru yöneltilmiştir. Soruların hazırlanmasında konu ile ilgili kaynaklardan ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış burada SPSS istatistik programıyla sorulara verilen cevaplar frekans, yüzde ve aritmetik ortalama olarak hesaplanmıştır. Veriler anlaşılabilirlik için tablollaştırılmış, yorumlamada öğrenciler sınıflara göre, öğretmenler ise branşa ve kıdeme göre değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırma sonucunda öğrencilerin ve öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı yeterince tanımadığı kanısına varılmıştır. Ayrıca iki grup arasında öğretmenlerin daha başarılı olduğu fakat bu başarının öğrencilerinkinden çok büyük farka sahip olmadığı da görülmüştür. Nevşehir ilinde ilköğretim öğrencilerine ve öğretmenlerine Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı daha fazla tanıtabilmek adına tanıtıcı seminerler düzenlenmesi, ilgi çekici kitapların veya broşürlerin hazırlanması ve her yıl il genelinde Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıtmaya ve anma günlerinin tertip edilmesi gibi çalışmaların yapılabileceği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, Lale Devri, Tanınmak

ABSTRACT

This investigation was carried out to identify primary schools student and teachers' level of knowledge about Damat Ibrahim Pasha from Nevşehir.

Data was obtain from 216 primary school second step students and 41 primary school teachers at 3 primary schools which are in the city center in Nevşehir at the investigation.

28 question were directed to the both group about issue.

When having been prepared the questions, it was benefited from the sources about the issue and professional vision.

The data obtained from at the result of investigation was diverted into digital platform and responses to questions were calculated as frequency, percent and arithmetic mean with the help at SPSS statistic programme.

Data was diverted into chart to have been comprehended easily, at the interpretation stage, students were evaluated according to their classes, teachers were evaluated into their major and seriority.

Students and teachers not knowing Damat İbrahim Pasha enough was inferred from the investigation.

Also, it was seen that teachers were more successful about recognizing Damat İbrahim Pasha but this success wasn't have a clear distinction between teachers' and students' general recognition about Damat İbrahim Pasha.

It was supposed that introductfory symposium can be carried out, attractive books and booklets can be distributed and publicity and remembrance days of Damat İbrahim Pasha can be organized in each year on certain days.

Key Words: Nevşehir, Damat İbrahim Pasha, The Tulip Period(1718-1730),
Recognized by Other People

ÖNSÖZ

“Bir çınar için toprak altındaki kökleri ne ise ve bu kökler kurudukça çınar nasıl kurumaya başlarsa bir millet için de tarih odur. Tarihini bilen millet, kökü sağlam çınar gibidir. Zamanla eski âdet ve ananesini, yaşayış tarzını unutan, tarihini bilmeyen, ecdadının neler yapmış olduğundan haberi olmayan bir millet, kendini ayakta tutan köklerinden birkaçını kurutmuş demektir. Tarih okuyarak onu sulamak lâzımdır.” Kurtuluş savaşımızın kahramanlarından Kazım Paşa'nın da sözünü ettiği gibi, milletler ancak tarihlerini öğrenerek ve ondan dersler çıkararak ayakta kalabilmiştir.

Bu araştırma, işte bu tarih bilincini aşılama adına, bir dönemin en önemli tarihi şahsiyeti, adını duyduğumuz fakat kendisini yakından tanımadığımız Anadolu'dan, Nevşehir'den Damat İbrahim Paşa'nın öğrenciler ve öğretmenlerce ne kadar bilindiğini ve daha iyi tanıtılabilmesi adına neler yapılabileceğini belirlemek adına yapılmıştır.

Araştırmada birçok kişinin katkıları olmuştur. En başta değerli görüşleriyle bizlere yol gösteren ve her konuda yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Remzi KILIÇ'a, araştırmanın her aşamasında engin tecrübelerini bizlerle paylaşan ve ufkumuzu genişleten değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Şahin ORUÇ'a, çalışma boyunca yardımlarını aldığım Yrd. Doç. Dr. Aylin ALKAYA'ya, çalışmanın her aşamasında desteğini ve fikirlerini esirgemeyen aileme, Prof. Dr. Ahmet CİHAN'a ve Özge Fatoş KARACABEY'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırmaya katılan tüm öğrenci kardeşlerime ve tüm öğretmen arkadaşlarıma ilgileri için teşekkür ederim.

Mehmet Akif CİHAN

Niğde- 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxii

GİRİŞ.....	1
1. Araştırmanın Amacı.....	1
2. Araştırmanın Önemi.....	1
3. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	2
4. Araştırmanın Alt Problemleri.....	2
5. Araştırmanın Varsayımları.....	5
6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5

BÖLÜM I

TARİHSEL ÇERÇEVE.....	6
1. 1. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Hayatı.....	6
1. 1. 1. İbrahim Paşa'nın Hayatı.....	6

1. 1. 2. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Dönemi Öncesinde Ve Sırasında Yaşanan Siyasi Gelişmeler.....	8
1. 1. 3. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Döneminde Sosyal, Kültürel Ve Ekonomik Faaliyetler.....	23
1. 1. 4. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Kişisel Özellikleri.....	29
1. 2. Nevşehir'in Tarihi.....	32

BÖLÜM II

YÖNTEM	35
2. 1. Araştırmanın Modeli.....	35
2. 2. Araştırmanın Evreni.....	35
2. 3. Araştırmanın Örneklemi.....	35
2. 4. Araştırmanın Veri Toplama Aracı.....	36
2. 5. Araştırma Verilerinin Analizi.....	36

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM	38
3. 1. Ankete Katılan Öğrencilerin Genel Özelliklerine ve Konu Hakkında Bilgi Düzeylerine İlişkin Değerlendirmeler.....	38
3. 1. 1. Öğrencilere Ait Genel Bilgiler.....	38

3. 1. 2. Öğrencilerin Nevşehir Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler.....	39
3. 1. 3. Öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler.....	44
3. 1. 4. Öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Yaşadığı Dönem Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler.....	51
3. 1. 5. Öğrencilerin Sınıflara, Cinsiyete ve Genele Göre Başarı Durumlarına Ait Değerlendirmeler.....	68
3. 2. Ankete Katılan Öğretmenlerin Genel Özelliklerine Ve Konu Hakkındaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Değerlendirmeler.....	70
3. 2. 1. Öğretmenlere Ait Genel Bilgiler.....	70
3. 2. 2. Öğretmenlerin Nevşehir Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler.....	72
3. 2. 3. Öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler.....	76
3. 2. 4. Öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Yaşadığı Dönem Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler.....	85
3. 2. 5. Öğretmenlerin Cinsiyete, Kıdeme, Branşa ve Genele Göre Başarı Durumlarına Ait Değerlendirmeler.....	111

SONUÇLAR VE ÖNERİLER	115
1. Sonuçlar.....	115
2. Öneriler.....	123
KAYNAKÇA	126
EKLER	128
Ek I: Öğrenci Anket Formu.....	129
Ek II: Öğretmen Anket Formu.....	135
Ek III: Lale Devri'ne Ait Resimler.....	142
Ek III. I: Resim – 1.....	142
Ek III. II: Resim – 2.....	143
Ek III. III: Resim – 3.....	144
Ek IV : Araştırma İzin Belgesi.....	145
ÖZGEÇMİŞ	146

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	38
Tablo 2: Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımları.....	39
Tablo 3: Öğrencilerin “Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	40
Tablo 4: Öğrencilerin “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	41
Tablo 5: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	42
Tablo 6: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	43
Tablo 7: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	45
Tablo 8: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	45
Tablo 9: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	46

Tablo 10: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	47
Tablo 11: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere tavrı nasıl olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	48
Tablo 12: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	49
Tablo 13: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	50
Tablo 14: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	51
Tablo 15: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	52
Tablo 16: Öğrencilerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	53
Tablo 17: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	54

Tablo 18: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	55
Tablo 19: Öğrencilerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	56
Tablo 20: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	57
Tablo 21: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	58
Tablo 22: Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	59
Tablo 23: Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	60
Tablo 24: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	61

Tablo 25: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	62
Tablo 26: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	63
Tablo 27: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	64
Tablo 28: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	65
Tablo 29: Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	66
Tablo 30: Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	67
Tablo 31: Öğrencilerin Sınıflara Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı.....	68
Tablo 32: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı.....	69
Tablo 33: Öğrencilerin Genele Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı.....	69
Tablo 34: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	70
Tablo 35: Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	71

Tablo 36: Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları.....	71
Tablo 37: Öğretmenlerin “Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	72
Tablo 38. 1. : Öğretmenlerin “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	73
Tablo 38. 2. : Öğretmenlerin “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	73
Tablo 39: Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	74
Tablo 40: Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	75
Tablo 41: Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	76
Tablo 42: Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	77
Tablo 43. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	77

Tablo 43. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	78
Tablo 44: Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	79
Tablo 45. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere tavrı nasıl olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	80
Tablo 45. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere tavrı nasıl olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	80
Tablo 46. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	81
Tablo 46. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	82
Tablo 47. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	83
Tablo 47. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	83

Tablo 48. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	85
Tablo 48. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	86
Tablo 49. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	87
Tablo 49. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	87
Tablo 50. 1. : Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	88
Tablo 50. 2. : Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	89
Tablo 51. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	90

Tablo 51. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	90
Tablo 52. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	91
Tablo 52. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	92
Tablo 53. 1. : Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	93
Tablo 53. 2. : Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	93
Tablo 54. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	94
Tablo 54. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	95

Tablo 55. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	96
Tablo 55. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	96
Tablo 56. 1. : Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	97
Tablo 56. 2. : Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	98
Tablo 57. 1. : Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	99
Tablo57. 2. : Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	100
Tablo 58. 1. : Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	101

Tablo 58. 2. : Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	101
Tablo 59. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	102
Tablo 59. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	103
Tablo 60. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	104
Tablo 60. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	104
Tablo 61: Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	105
Tablo 62. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	106

Tablo 62. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	107
Tablo 63. 1. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	108
Tablo 63. 2. : Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	108
Tablo 64. 1. : Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	109
Tablo 64. 2. : Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı.....	110
Tablo 65: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı.....	111
Tablo 66: Öğretmenlerin Kıdeme Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı.....	112
Tablo 67: Öğretmenlerin Branşa Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı.....	113

Tablo 68: Öğretmenlerin Genele Göre Doğru Cevap Ortalamalarının

Dağılımı..... 113

KISALTMALAR LİSTESİ

Basım tarihi yok	: t. y.
Çeviren	: Çev.
Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler	: vd.
Frekans	: f
İslam Ansiklopedisi	: İ. A.
Statiscal Package for Social Sciences for Computers	: SPSS
Yüzde	: %

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi, problemi, alt problemleri, varsayımları ve sınırlılıkları konularına yer verilmiştir.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Nevşehir ilinde ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin ve ilköğretim öğretmenlerinin Osmanlı tarihi açısından en önemlisi Nevşehir tarihi açısından önemli bir devlet adamı olan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı ne kadar tanıdığını tespit etmek araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Adına sonraları Lale Devri denecek olan Osmanlı Devleti'nde önemli bir dönemin baş mimarlarından biri olan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Osmanlı Devleti'ne ve memleketi Nevşehir'e kazandırdığı sayısız yenilik ve çalışmanın var olduğu herkesçe malumdur. Tarihin akışını değiştirmiş, adını tarihe altın harflerle yazdırmış bu önemli devlet adamının hayatını ve yaşadığı dönemi bilmek en başta bölge insanına kendi tarihsel gerçeklerini öğrenmek ve ondan ders çıkarmak adına şüphesiz çok şeyler kazandıracaktır.

Bu araştırma ile bölge insanının bilakis ilköğretim öğrencileri ve öğretmenlerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı ne kadar tanıdığını belirlemiş olacak, elde ettiğimiz sonuçlar ile de bölge insanına özellikle de eğitim camiasına bu noktada neler kazandırılabilceğini diğer bir tabirle Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıtmaya yönelik neler yapılabileceğini belirlemiş olacağız. Bu yönüyle araştırmamız önemli görülmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLESİ

Nevşehir ilinde ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin ve ilköğretim öğretmenlerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıma düzeyleri nedir?

4. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ

1. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehir'in Osmanlı Devleti dönemindeki adının ne olduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

2. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehir'in Osmanlı Devleti döneminde hangi vilayet ve sancağa bağlı olduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

3. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı daha önce duyup duymadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

4. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hangi dönemde yaşadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

5. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hangi padişah döneminde yaşadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

6. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Osmanlı Devleti'nde hangi görevde bulunduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

7. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşmanın imzalandığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

8. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde nasıl bir dış siyaset izlendiğine dair bilgi düzeyleri nelerdir?

9. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olan Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesini bilme düzeyleri nelerdir?

10. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda önemli bir olay olan ilk Türk matbaasının kurulmasını bilme düzeyleri nelerdir?

11. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da hangi önemli teşkilatın kurulduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

12. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairin kim olduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

13. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülkenin etkili olduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

14. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel alanda önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi olayının yaşandığını bilme düzeyleri nelerdir?

15. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanan hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması gelişmesini bilme düzeyleri nelerdir?

16. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde sosyal hayatta yaşanan saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması gelişmesini bilme düzeyleri nelerdir?

17. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrının nasıl olduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

18. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanlarda fabrika açıldığına ve açılmadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

19. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanlarda önemli faaliyetler yapıldığına ve yapılmadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

20. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi şehirlerde imar çalışması yapıldığına ve yapılmadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

21. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın damat unvanını nasıl aldığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

22. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçeğin ne olduğuna dair bilgi düzeyleri nelerdir?

23. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabileceğine dair bilgi düzeyleri nelerdir?

24. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde nasıl bir politika izlendiğine dair bilgi düzeyleri nelerdir?

25. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin hangi önemli olayla sona erdiğine dair bilgi düzeyleri nelerdir?

26. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinin neler olduğuna ve olmadığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

27. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

28. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığına dair bilgi düzeyleri nelerdir?

5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

1. Nevşehir’de ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin ve ilköğretim öğretmenlerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı yeterince tanımadığı varsayılmaktadır.

2. Veri toplama aracının amacına hizmet ettiği düşünülmektedir.

3. Araştırma için seçilen örneklemin, araştırmanın evrenini temsil ettiği düşünülmektedir.

6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Araştırma Nevşehir ilinde bulunan tüm ilköğretim okullarından Merkez ilçede veri toplanan 3 tanesi ile,

2. Bahsi geçen 3 ilköğretim okulunun 2. kademe kısımlarından 6, 7 ve 8 birer sınıf öğrencileri ve aynı okullardaki ilköğretim öğretmenleri ile sınırlıdır.

I. BÖLÜM

TARİHSEL ÇERÇEVE

Bu bölümde, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hayatı ve Nevşehir'in tarihi konularına değinilmiştir.

1. 1. NEVŞEHİRLİ DAMAT İBRAHİM PAŞA'NIN HAYATI

Bu kısımda, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hayatına, yaşadığı dönemde ve öncesinde yaşanan siyasi gelişmelere yer verilmiştir. Ayrıca İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde yaşanan kültürel, ekonomik, sosyal gelişmelere ve Damat İbrahim Paşa'nın kişisel özelliklerine değinilmiştir.

1. 1. 1. İbrahim Paşa'nın Hayatı

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, Niğde sancağının Ürgüp kazasına bağlı Muşkara köyünde doğmuştur. Doğum tarihi net olarak bilinmemekle beraber 1660'lı yıllarda doğduğu tahmin edilmektedir (İ. A. IX, 2001: 234). Babası İzdin (şimdilerde Yunanistan'da bulunan bir yerleşim yeri) voyvodası (Osmanlı Devleti'nde Eflak ve Boğdan beylerine verilen isim) Ali ağadır (Aktepe, 1958: 104). Annesi ise Fatma hanımdır (İ. A. IX, 2001: 234).

Damat İbrahim Paşa çocukluğunu Muşkara'da geçirmiş (Çerçi, 2003: 32), 1689 yılında hem önceleri İstanbul'a yerleşmiş akrabalarını görmek (Aktepe, 1963: 17) hem de iş bulabilmek için İstanbul'a gitmiştir. İbrahim Paşa burada yakınlarından eski saray masraf kâtibi Mustafa Efendi'nin yardımlarıyla sarayın helvacı ocağına girmiştir (Buz, 2009: 186). Sonrasında buradan baltacı ocağına

geçmiş (Aktepe, 1958: 104) bunu takip eden yıllarda çalışkanlığı ve bilgisi sayesinde sırasıyla evkaf kâtipliği ve yazıcı halifeliği görevlerinde bulunmuştur (İ. A. IX, 2001: 234). Yazıcı halifeliği görevini icra ederken Edirne'ye gitmiş, orada şehzade Ahmet'in dostları arasına girmeyi başarmıştır (Aktepe, 1963: 17). İbrahim Paşa şehzade Ahmet'in tahta çıkışından kısa bir süre sonra 1703 yılında darüssade ağası yazıcısı görevine getirilmiş ve bu memuriyeti sırasında da padişahın takdirini kazanmayı bilmiştir (Aktepe, 1958: 104). 6 yıl boyunca bu görevde kalan ve III. Ahmet'in ilgisine mazhar olan Damat İbrahim Paşa'yı çekemeyen (İ. A. IX, 2001: 234) Çorlulu Ali Paşa, Paşa'yı 1709 senesinde Haremeyn muhasebeciliği görevi ile Edirne'ye göndermiş ve mallarına zor ile el koydurmuştur (Aktepe, 1958: 104).

Şehit Ali Paşa'nın sadrazam olup Mora'ya sefere çıkmasına kadar geçen sürede muhasebecilik görevini devam ettirmiş olan İbrahim Paşa, mevkufatçı olarak Mora seferine katılmış, mühimmat ve erzak nakli işlerini yürütmüştür (İ. A. IX, 2001: 234). Mora geri alındıktan sonra o civarın tahrir işlerini yapmakla görevlendirilmiştir (Çerçi, 2003: 33). Sadrazam Şehit Ali Paşa, İbrahim Paşa'yı zora sokmak için bu görevle birlikte İstendil ve Çuha adalarının da tahririnde İbrahim Paşa'yı görevlendirmiştir (Buz, 2009: 188). İbrahim Paşa'nın aldığı bu vazifelere ilave olarak 1716 yılında kendisine Niş defterdarlığı görevi verilmiştir (Aktepe, 1958: 104). 1716 senesinde Avusturya'ya yapılan Varadin seferinde ordunun geçeceği yol üzerinde cephaneye ve yiyecek işleri ile vazifelendirilmiş, yapılan muharebeye de iştirak etmiştir. Savaş esnasında şehit düşen Ali Paşa'nın yerine serdar vekilliğine Sarı Ahmed Paşa'yı tayin ettiren İbrahim Paşa, seferin mağlubiyet haberini padişaha bildirmek üzere Edirne'ye geçmiştir (İ. A. IX, 2001: 235).

Padişah III. Ahmet, çok sevdiği İbrahim Paşa'yı tekrar Varadin üzerine göndermek istememiş nitekim de öyle olmuştur (Tektaş, 2009: 366). İbrahim Paşa önce ruznamçeci sonra mirahur-ı evvel ondan sonra da vezaretle rikab-ı hümayun kaymakamı olmuştur. Bu sırada yıl 1716'dır (Aktepe, 1958: 105). 1717 senesinde III. Ahmet, sadrazam Şehit Ali Paşa'dan dul kalan kızı Fatma Sultan'ı İbrahim Paşa'yla evlendirmiş, bu vesileyle İbrahim Paşa damat unvanına sahip olmuştur (Çerçi, 2003: 34). Damat İbrahim Paşa'nın sadaret kaymakamlığı sırasında sadrazam Halil Paşa'nın azli üzerine padişah III. Ahmet kendisine sadaret teklif etmişse de İbrahim

Paşa bu teklifi kabul etmemiş, savaş halinde bulunan devletin hükümetinin başına geçmek istememiş, kendisini bu göreve hazır halde görmemiştir (Aktepe, 1958: 105). Sadrazamlığa Tevkii Mehmet Paşa'nın geçmesini temin eden Damat İbrahim Paşa, bu sırada devleti ikinci vezir sıfatıyla idare etmiştir (İ. A. IX, 2001: 235). Devletin içinde bulunduğu karışıklık nedeniyle Tevkii Mehmet Paşa da kısa sürede sadrazamlık görevinden azledilmiştir. Nihayet 1718 yılında padişah III. Ahmet sadaret mührünü Damat İbrahim Paşa'ya göndermiş, Damat İbrahim Paşa da görevi kabul etmek durumunda kalmıştır (Tektaş, 2009: 367). Sadarete geçtiğinde 54 yaşında olan Damat İbrahim Paşa (Çerçi, 2003: 34), ölümü 1730 tarihine kadar 12 yıl boyunca sadrazamlık makamında kalmıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 147). Sonraları bu 12 senelik döneme Lale Devri ismi verilmiştir (Tektaş, 1999: 565).

1. 1. 2. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Dönemi Öncesinde Ve Sırasında Yaşanan Siyasi Gelişmeler

Sultan II. Mustafa'nın ihtilalla tahtan indirilip yerine kardeşi III. Ahmet başa getirildiğinde yıl 1703'tür. Sultan III. Ahmet, kardeşinin tahtan inmesine sebep olan ihtilalcıları tez zamanda cezalandırmak istemiş ve yönetim kademelerinden uzaklaştırmıştır. Sultan III. Ahmet'in ilk yılları vezir- i azam değiştirmekle geçmiş, 1703- 1718 yılları arasında 13 sadrazam değiştirmiştir (Tektaş, 1999: 553- 554).

Sadarete ilk olarak Kavanoz Ahmet Paşa getirilmiştir. Yaklaşık 3 aylık sadareten sonra asilerle birlikte çalışmışlığından ötürü görevinden alınmış yerine Enişte Hasan Paşa bu göreve getirilmiştir. Hasan Paşa 10 ay 11 gün görevde kalmış, hırslı olması sebebiyle görevden alınmıştır. Sadaret makamına Kalaylıkoz Ahmet Paşa getirilmiştir. Ahmet Paşa yaklaşık 3 ay kaldığı görevinden şeyhülislamı ihtilal tertip etmekle suçlamaya kalkışması sonucu azledilmiştir. Yerine meşhur Baltacı Mehmet Paşa getirilmiştir. Baltacı Mehmet Paşa bazı saray erkânının azlini isteyip padişahın olumsuz tepkisiyle karşılaşınca padişaha tavır almış, bu sebepten görevinden azledilmiştir. 1 sene 4 ay 9 gün görevde kalmıştır. Boşalan sadrazamlık koltuğuna Çorlulu Ali Paşa getirilmiştir.

Bu sırada yıl 1706' dır (Danişmend IV, 1955: 1- 2). Bu yıllarda Rusya, 1700 yılında Osmanlı- Rus antlaşmasının etkilerini üzerinden atarak etrafında saldıracak düşman aramaya başlamış ve en nihayetinde İsveç'e saldırmıştır. Sadrazam Çorlulu Ali Paşa'yı bu Rus hareketliliği rahatsız etmiş, padişah'tan habersiz Kırım hanına İsveç kralına yardım etmesi üzere emir göndermiştir. Bu durum savaş yanlısı olmayan padişahı rahatsız etmiş, Çorlulu Ali Paşa da görevinden azledilmiştir. Ali Paşa 4 yıl 1 ay 14 gün görevde kalabilmiştir (Tektaş, 1999: 555). Çorlulu Ali Paşa, diğer sadrazamlara göre uzun bir süre sadrazamlık görevinde kalmıştır. Sultan III. Ahmet sadrazamlığa Köprülüzade Numan Paşa'yı getirmiş, yaklaşık 2 ay gibi bir sürenin ardından Numan Paşa devlet idaresindeki aczinden ve hazineyi zarara uğratmasından ötürü görevinden azledilmiştir. 1710 senesinin Ağustos ayında Baltacı Mehmet Paşa ikinci kez sadaret makamına getirilmiştir (Danişmend IV, 1955: 3).

Dönemin hırçın devleti Rusya, Deli Petro ile kuzeyde Baltık denizine, güneyde ise Karadeniz'e çıkmak gibi hedeflere ulaşmak istemiş ve gözünü İsveç'e dikmiştir (Danişmend IV, 1955: 3). İsveç kralı Ruslarla mücadele etmiş fakat mağlup olacağını anlayarak daha fazla direnmemiş, beraberindeki askerlerle birlikte Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Ruslar, İsveç kralını takip ederek Osmanlı sınırlarına girmiş, böylelikle iki devlet arasındaki anlaşmayı ihlal etmiştir (Tektaş, 1999: 556). Bu gelişmeler üzere İstanbul'da bulunan Rus elçisi padişah III. Ahmet'ten İsveç kralının sınır dışı edilmesini talep etmiştir. Bunların dışında Rusların Kırım sınırında sarkıntılığa başlaması ve barış haline rağmen Azak denizinde bir Rus donanması kurmaları Rusya'ya seferi kaçınılmaz bir hale getirmiştir (Danişmend IV, 1955: 3). Aslında zamanında sadrazam Çorlulu Ali Paşa'nın teklif ettiği proje gerçekleştirilmiş olsa Kırım hanının İsveç kralına yardımını sağlanarak Rusların bu kadar rahat tavır içinde olmaları mümkün bile olmayacaktır. Bununla birlikte Sırpların 20 bin asker destek sözü vermesi ve dışarıdan destek almaları Rusların daha bir fütursuzca davranmasına sebep olmuştur (Tektaş, 1999: 556- 557).

Padişah III. Ahmet'in eşliğinde toplanan mecliste Rus seferine karar verilmiştir (Danişmend IV, 1955: 3). Verilen bu sefer kararında padişah III. Ahmet tarafından İstanbul'a çağrılan Kırım hanı Devlet Giray'ın padişaha söylediği şu sözler etkili olmuştur: "Eğer bu düşman sulhuna itimat buyurup gene tehlike

haberleri dikkate alınmazsa cümle Kırım memleketi elden gider; tahkik bilin ki Rumeli'nin elden çıkmasına da sebep olur..." (Tektaş, 1999: 557). 1711 yılının bahar aylarında Rusya'ya sefer kararı alınmış ve bu kararın alındığı günlerde 300 harp ve nakliye gemisinden oluşan Osmanlı donanması Azak denizine doğru yola çıkarılmıştır (Danişmend IV, 1955: 3). Orduyu Hümayun ise serdar-ı ekremi Baltacı Mehmet Paşa ile Devlet Giray'ın görüşlerine uygun hareket edilmesi emriyle İstanbul'dan yola çıkmıştır (Tektaş, 1999: 557).

Tarihler 19 Temmuz 1711'i gösterirken Osmanlı ordusu 140.000 mevcudu ile Prut nehrinin bir kıyısında, Rus ordusu ise 60.000 mevcudu ile diğer kıyıda savaş halini almıştır (Danişmend IV, 1955: 4). Rus ordusunun bir kısmı da Romanya'yla savaşmakta olduğundan Rus tarafının sayısı az olmuştur. Rus çarı Deli Petro'nun planları tutmamış, etraftan alacağı yardımlardan mahrum kalmıştır. Savaşın ilk günü Osmanlı ordusunun serdar-ı ekremi Baltacı Mehmet Paşa, Prut nehrinin üzerine köprüler kurdurmuş, Rusların saldırılarına rağmen karşı tarafa 40.000 askeri geçirmeyi başarmıştır. Osmanlının bu öncü kuvvetleri Rus ordusunu mağlup ederek püskürtmüştür (Tektaş, 1999: 557- 558). Savaşın ikinci günü Baltacı Mehmet Paşa da geride kalan askerlerle birlikte karşı kıyıya geçmiş, Rus ordusunu cepheden sıkıştırmış, bununla birlikte baştan beri Osmanlı ordusuyla ortak hareket eden Kırım hanı Devlet Giray ordusuyla Rus ordusunu arkadan sıkıştırmıştır. Deli Petro ve askerleri kapana sıkışmış, çaresiz hale düşmüştür (Danişmend IV, 1955: 4).

Çaresiz kalan Rus çarı, barış teklifinden başka yapacak bir şeyin kalmadığını anlamış ve etraftaki insanların kıymetli eşyalarını, mücevheratını da barış fidyesi diye göndermiştir. Baltacı Mehmet Paşa ordunun halinden endişeli olduğundan barış teklifini değerlendirmek istemiştir. Çünkü o dönem yeniçerilerin ara sıra aksilikleri ve canlarını koruma telaşları kafalarda ciddi soru işaretleri oluşturmaktadır (Tektaş, 1999: 558). Hatta savaşın ikinci günü düşmanın şiddetli ateşi karşısında yeniçeriler geri çekilmeye yeltenmişseler de hava karardığından bu durum düşman tarafından anlaşılmamıştır (Danişmend IV, 1955: 4). Nihayetinde Rus heyetinin başı Baron Schaffiroft ile reis-ül küttap Ömer Efendi arasında geçen ön barış görüşmelerinde Ruslara; Azak kalesi Osmanlı'ya iade edilecek, Rusların son dönemlerde yaptığı sınır kaleleri tahrip edilip Osmanlı'ya teslim edilecek, Kazaklara Ruslar tarafından

müdahale edilmeyecek, Osmanlı'da mülteci bulunan İsveç kralı memleketine giderken Ruslar tarafından rahatsız edilmeyecek, Rus başvekili ve baş kumandanı Osmanlı'ya rehine olarak verilecek şartları ileri sürülmüş ve ancak bu şartların yerine getirilmesiyle kesin barış antlaşması imzalanabileceği dile getirilmiştir (Danişmend IV, 1955: 5). Yaşanan gelişmeler hem Osmanlı Devleti'ni hem de Rusya'yı rahatlatmıştır. Baltacı Mehmet Paşa ne kadar seferde başarılı olsa da üzerine Rus çarını bilerek elinden kaçırdığı gibi iftiralar atılmış, padişah III. Ahmet de Baltacı'yı görevinden alıp yerine Yusuf Paşa'yı getirmiştir (Tektaş, 1999: 559).

Ruslar, Prut seferi sonrasında barış için yapılan ön görüşmede vaat ettiklerini yerine getirmeyince sefer hazırlığına başlanmış, bu durum üzere Azak kalesi iade edilmiştir. Fakat diğer vaatlerle ilgili bir gelişme yaşanmamış araya İngiliz ve Felemenklerin girmesiyle meseleler şimdilik beklemeye alınmıştır. Yapılması beklenen hudut kalelerinin tahrip edilerek Osmanlı'ya teslim edilmesi ve Rusların Lehistan'daki askerlerini geri çekmeleri vaatleri son görüşmelerden sonra aradan geçen yaklaşık 7 aylık süreye rağmen yerine getirilmeyince meclis toplanmış, Rusya üzerine sefere karar verilmiştir. Padişah III. Ahmet İstanbul'dan Edirne'ye yola çıkmıştır. Bu arada Gürcü Yusuf Paşa Rus meselesini düzeltmediği için görevinden azledilmiştir. Sadaret mührü Silahdar Süleyman Paşa'ya verilmiştir (Danişmend IV, 1955: 5-6). Süleyman Paşa 4 ay sadrazamlık görevini yürüttükten sonra görevinden alınmış ve bu göreve Hoca İbrahim Paşa getirilmiştir. İbrahim Paşa da 21 gün bu görevi sürdürebilmiş, akabinde Silahdar Ali Paşa görevi devralmıştır. Daha sonraları Ali Paşa padişahın kızı Fatma Sultan ile evlenerek damat unvanını almıştır (Tektaş, 1999: 559).

Tarih, 24 Haziran 1715 iken padişah III. Ahmet'in Rusya üzerine seferi kararlaştırıp İstanbul'dan Edirne'ye geçmesiyle telaşa kapılan Rus çarı Deli Petro'nun Osmanlı Devleti'nden görüşme talep etmesi Edirne Antlaşması ile sonuçlanmıştır. Bu antlaşmaya göre Ruslar, Lehistan'ı iki ay içinde terk etmeyi, İsveç kralının Türk muhafız kıtasıyla Rus topraklarından geçirilerek memleketine ulaştırılmasını, Özü boyunda Dördüncü Mehmet devrindeki sınırın esas alınmasını, Samara ve Orel nehirleri arasında da Samara boyunun Türklerde Orel boyunun ise Ruslarda kalacak şekilde sınır çekilmesini kabul etmiştir (Danişmend IV, 1955: 7).

Osmanlı Devleti' nin Rusya dışında diğer devletlerle ilişkilerine bakıldığında, Venediklilerin son dönemlerdeki kıpırdanışları Osmanlı Devleti'nde huzursuzluğa sebep olmuştur. 1699 Karlofça Antlaşması'nın üzerinden yaklaşık 16 yıl geçmiş, Venedikliler antlaşmayı hiçe sayarak Akdeniz'de Türk gemilerine saldırıda bulunmuş ve Karadağlıları Osmanlıya karşı isyana teşvik etmiştir. Tüm bu gelişmeler üzere meclisten savaş kararı çıkmıştır (Tektaş, 1999: 560).

1 Nisan 1715 günü padişah III. Ahmet ile serdar-ı ekrem Damat Ali Paşa İstanbul'dan Edirne'ye hareket etmiş, padişah Edirne'de kalmış Ali Paşa Mora'ya doğru ilerlemeye devam etmiştir. Venediklilerin elindeki İstendil adası kaptan-ı derya Canım Hoca'nın kumandasındaki Türk donanmasına direnmeden, savaşız teslim olmuş akabinde Mora'ya giren Türk ordusu Gürdüs kalesi, Anadolu kalesi ve Kastel kalesini fethetmiştir (Danişmend IV, 1955: 8). Fetihler sırasında Venediklilerin 10 generali esir düşmüş, bu esirler İstanbul'a gönderilmiştir (Tektaş, 1999: 561). Devam eden günlerde Türk donanması Cezire-i Egene adı verilen adayı da teslim almıştır. Venedikliler bir ara Preveze'de Türk ordusuna karşılık vermek istemişler de Türklerin karşılık vermesiyle bu hareketleri sonuçsuz kalmıştır. Tarih 22 Ağustos olduğunda Navarin, Koron ve Modon kaleleri de ele geçirilmiş, bütün Mora fethedilmiştir. Yalnızca Mora'nın güneyinde kalan Benefşe ve Manvasya kaleleri Venedik işgalinde kalmış, bunun üzerine serdar-ı ekrem Ali Paşa Anadolu beylerbeyini Benefşe kalesinin fethine, Rumeli beylerbeyini ise Manvasya kalesinin fethine görevlendirmiş en nihayetinde bu iki kale de Osmanlı himayesi altına girmiştir (Danişmend IV, 1955: 8). Venedik seferi başarıyla neticelenmiş, sadrazam Damat Ali Paşa İstanbul'da coşkuyla karşılanmıştır (Tektaş, 1999: 561). Mora seferinde Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, cephane ve erzak nakil işlemlerini yürütmüş, Mora'nın fethedilmesinden sonra da imar çalışmalarında görev almıştır (Aktuğ, 1993: 2).

Mora seferini takip eden ilkbaharda yani 1716 senesinin Nisan aylarında Damat Ali Paşa'nın serdar-ı ekremlüğünde Nemçe seferi açılmıştır (Tektaş, 1999: 561). Açılan bu seferin sebepleri tarihi kaynaklarda farklı şekillerde açıklanmış varılan ortak nokta ise Damat Ali Paşa'nın etrafındaki kurmaylarına aldanarak sefere yeterince hazırlık yapmadığı olmuştur. 24 Mayıs 1716 günü Damat Ali Paşa

Edirne'den Belgrad'a doğru yola çıkmış, Belgrad'da yapılan harp meclisinden sonra buradan 14 savaş topu ödünç olarak alınmış en nihayetinde tarih 2 Ağustos olduğunda Karlofça yakınlarına gelinmiştir (Danişmend IV, 1955: 9). 1699 yılında Osmanlı Devleti'ni derinden etkileyen Karlofça Antlaşmasının yapılmasına sebep olan mağlubiyet işte burada alınmıştı. Bu kez Türk ordusu burada kazanmak istiyordu. İlk etapta 1500 kişilik öncü Türk birliği, 8000 kişilik Alman birliğini mağlup etmeyi başarmıştı (Tektaş, 1999: 563). Bu arada ordu erkânı veziri azamın önderliğinde bir toplantı yapmış, Damat Ali Paşa zor duruma düşmüş düşman askeri üzerine yürümeyi düşünürken, Sarı Ahmet Paşa'nın yoğun telkinleri sonucu askerin dinlenmeye çekilmesine karar verilmiştir. Oysa bu arada düşman ordusu kendini takviye etmiştir. Bu yanlış karar Osmanlı'ya pahalıya mal olmuş, düşmanla mücadelede sol cenahta Osmanlı kuvvetleri galip görünse de sağ cenahta dağılmalar olmuş, son çare durumu düzeltmeye çalışan serdar-ı ekrem alnından aldığı kurşun darbesiyle yere serilmiştir. Durumu gören Osmanlı askerleri Belgrad'a doğru kaçmaya başlamıştır (Danişmend IV, 1955: 9-10). Damat İbrahim Paşa, bu seferde mevkufatçı ve aynı zamanda Niş defterdarı olarak görev yapmış, serdar-ı ekrem Damat Ali Paşa'nın şahadeti üzerine ordunun durumunu padişaha arz etmek üzere Edirne'ye hareket etmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 147).

Ordunun serdar-ı ekremi şehit düşünce Belgrad muhafızlığına Rumeli beylerbeyi Sarı Ahmet Paşa getirilmiş, vezir-i azamlık ise Hacı Halil Paşa'ya verilmiştir. Osmanlı ordularının Tımsıvar'da mağlup olarak Belgrad'a çekilmiş olması yeni vezir-i azam ve aynı zamanda serdar-ı ekrem Hacı Halil Paşa'yı Edirne'ye çekilmeye mecbur etmiştir. Çünkü ordunun dağılmasından endişe duyulmuştur (Danişmend IV, 1955: 10). Bu arada Edirne'ye padişaha savaş hakkında bilgi vermek için gelen Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, hızla yeni görevler alarak rikab-ı hümayun kaymakamlığına getirilmiş tekrar sefere gönderilmiştir (İ. A. IX, 2001: 235).

İstanbul'da padişahın yakınlarında olan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, ordunun halini gördüğünden sulh yapılmasından taraf olmuş hatta padişahı da bu konuda ikna etmişse de vezir-i azam Hacı Halil Paşa başta olmak üzere bazı devlet erkânı Tımsıvar geri alınmadıkça barışın yapılamayacağını

savunmuştur (İ. A. IX, 2001: 235). En nihayetinde 12 Haziran 1717'de vezir-i azam Hacı Halil Paşa, Edirne'den Belgrad'a doğru yola çıkmış, Belgrad'a vardığında Avusturya prensinin kaleyi muhasara ettiğini görmüş olmasına rağmen bir türlü taarruza geçmeyerek vakit kaybetmiştir. Karşı tarafın da taarruzuna hazırlıksız yakalanan Osmanlı ordusu büyük zayıat vererek mağlup olmuştur. Belgrad kalesi artık elden çıkmıştır. Belgrad muhafızı bulunan Mustafa Paşa Avusturya generalinin barış teklifini Sofya'da bulunan padişah ve hükümet erkânına arz etmiştir (Danişmend IV, 1955: 11).

Belgrad'ın elden çıkmasıyla padişah, vezir-i azam Hacı Halil Paşa'yı görevinden almış, yerine Damat İbrahim Paşa'yı getirmek istemişse de İbrahim Paşa bu görevi devletin içinde bulunduğu sıkıntılı durum nedeniyle almak istememiştir. Bunun üzerine sadrazamlığa Tevkii Mehmet Paşa getirilmiştir (İ. A. IX, 2001: 235). Tevkii Mehmet Paşa da sulh siyaseti gütmemediğinden kısa sürede azledilmiş, bu kez padişah Damat İbrahim Paşa'ya sadaret mührünü göndermiş bunun üzerine tarihler 9 Mayıs 1718'i gösterirken Nevşehirli Damat İbrahim Paşa vezir-i azamlık görevine getirilmiştir (Tektaş, 2009: 367).

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa önce de belirttiğimiz gibi barış yapılmasından yana olmuş ve padişah III. Ahmet de kendisiyle aynı fikri paylaşmıştır (Tektaş, 2009: 367). Avusturyalıların da Osmanlı tarafı kadar sulh yapılmasına taraf olmasından, barış görüşmeleri başlamış Türk heyetini Silahdar İbrahim Ağa ve Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi temsil etmiştir. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa da her ihtimale karşı Sofya'ya kadar gelmiş her türlü olumsuz duruma hazırlıklı olmak istemiştir. Nihayet 21 Temmuz 1718 tarihinde Avusturya ve Venedik devletleriyle Pasarofça antlaşması imzalanmıştır (Danişmend IV, 1955: 12). Bu antlaşmaya göre;

1. Yukarı Bırbistan, Belgrad ve Banat yaylası, Eflâk'ın batı tarafları Avusturya'ya verilmiş,
2. Mora ve Gitte, Venediklilerden alınan kaleler Osmanlı Devleti'nde kalmış,
3. Dalmaçya, Arnavutluk kıyılarındaki bazı iskeleler Venediklilere verilmiştir (Bilge, 1966: 79).

Sonuç olarak bu barış Osmanlı Devleti için toprak kaybı anlamına gelse de dağılmış haldeki Osmanlı ordusunun toparlanması adına bir zaruret teşkil etmiştir (Danişmend IV, 1955: 12). Nevşehirli Damat İbrahim Paşa sadrazam olduktan sonra genel olarak barış siyaseti takip edilmiş ve barış ortamı hâsıl olmuştur.

Yeni dönemde Avrupa yakından takip edilmek istenmiş bu sebepten birinci murahhas şikkısanı defterdarı İbrahim Efendi altmış kişilik ekibiyle birlikte Viyana'ya büyük elçi olarak gönderilmiş, bununla birlikte Pasarofça antlaşmasında ikinci murahhas olan Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi de Fransa'ya elçi olarak gönderilmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 148- 151). Ayrıca Pasarofça antlaşmasının hükümleri arasında yer alan Avusturya- İran ticaret yolunun Osmanlı topraklarından geçmesi münasebetiyle İran hakkında bilgi toplamak amacıyla Dürri Efendi İran'a elçi olarak gönderilmiştir (İ. A. IX, 2001: 237).

Pasarofça antlaşmasıyla birlikte Belgrad'ın da elden çıkmasıyla Osmanlı sınır güvenliği tehlikeye düşebileceğinden Damat İbrahim Paşa, yeni bir güvenlik hattı düşünmüş buna göre; Tuna boyundaki Vidin ve Güney Sırbistan'daki Niş şehirlerinin tahkim edilmesi üç yıllık çalışma sonucu planlanmıştır (Çerçi, 2003: 37).

Takvimler 1719'u gösterirken İsveç- Rus savaşları devam etmekte iken Rus çarı, Pasarofça antlaşmasıyla rahatlayan Osmanlı'nın İsveç'e yardım edeceği kaygısıyla İstanbul'a bir elçi göndermiş, olası İsveç yardımının önüne geçmek istemiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 148). Rus elçisi, yaptığı görüşmelerde önceden yapılan Prut antlaşmasını zor durumdayken yaptıklarını, antlaşmanın değiştirilmesi gerektiğini ayrıca Lehistan'a girip oraları yoluna koyduktan sonra tekrar çıkacaklarını söylemiş nihayetinde Rusların Osmanlı'yla ahitleri yenilenmiştir (Cevdet Paşa, 2008: 56). Buna göre Prut antlaşmasının Lehistan maddesi ve Kırım hanına verilecek vergiler maddesi tekrar düzenlenmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 149).

Tarihler 1722'yi gösterdiğinde İran'dan gelen haberler, ülkenin iç karışıkta olduğu yönünde olmuş hatta İran'a elçi olarak gönderilen Dürri Efendi'ye : “Böyle giderse iki seneye kalmaz Safevi devleti çöker” denmiştir (Cevdet Paşa, 2008: 57). Gelişmelerin iç yüzüne bakıldığında İran'ın doğusundaki Türk aşiretlerinden Efganlıların ayaklandığı görülmektedir. Sebep olarak da İran'da devam eden 20-

30 senelik entrikalar, kabile ve aşiret beylerinin merkeze karşı davranışları gösterilmiştir (Çerçi, 2003: 59). Birkaç şehir ele geçirilmiş hatta Safevi payitahtı olan İsfahan bile zapt edilmiştir. Tahtta bulunan Safevi hükümdarı Birinci Hüseyin de esir düşmüştür (Danişmend IV, 1955: 13). Safevi şahı Hüseyin'in oğlu Tahmasb İran ricalı tarafından Kazvin şehrine kaçırılmıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 173). İsyân hareketini başlatan Hacı Mir Üveys olmuş daha sonra da oğlu Mir Üveys oğlu Mehmet hareketin başına geçmiştir. İran'ın doğusunda bu gelişmeler yaşanırken batıda da benzer olaylara rastlanmıştır. Dağıstan halkı Hacı Davuthan idaresinde Şamahi, Sayran ve Eres'i istila etmiştir (Çerçi, 2003: 59-60), beraberinde Osmanlı'ya bağlanmak için bir dilekçe göndermişlerdir (Danişmend IV, 1955: 13).

Gelişmeler üzere sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, 15 Mayıs 1722'de meclisi toplamış, kendisine ulaşan malumatlara dayanarak İran'ın içinde bulunduğu durum hakkında detaylıca bilgi vermiştir. Osmanlı Devleti'nin sınırında yaşanan bu gelişmelere kayıtsız kalınamayacağını dile getirmiştir (İ.A. IX, 2001: 237). Yapılan müzakerelerde İran vilayetlerini Afganlılardan muhafaza için müdahaleye karar verilmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 173). İran hududundaki valilere hazır bulunmaları emri verilmiş ve Osmanlı'ya bağlanmak isteyen Dağıstan lideri Hacı Davud Han, Şirvan hanı tayin edilmiştir (İ. A. IX, 2001: 237). Bu meselede Osmanlı'yı endişeye düşüren en önemli sorun ise İran'daki bu karışık durumdan Rusya'nın da yararlanmak istemesi olmuştur. Hazar kıyılarından Bakü'ye doğru ilerleyen Rus çarı Deli Petro eğer durdurulmazsa Osmanlı Devleti'nin doğu sınırları çember içine alınmış olacaktır (Çerçi, 2003: 60). Özetle Ruslar, İran'ın bazı şehirlerini ele geçirerek sıcak sulara bu yoldan inmeyi amaçlamıştır (Bilge, 1966: 92). İşte İran'a müdahale kararı verilmesinde Afganlıların ayaklanmaları kararı kadar Rusların burada ilerleyişi de etkili olmuştur.

Osmanlı'da beklenen olmuş İran ve Kafkasya sınırlarında üç cephe açılmıştır. Erzurum beylerbeyi Silahdar İbrahim Paşa Kafkas serdarı olmuş, Van beylerbeyi Köprülüzade Abdullah Paşa Azerbaycan serdarı olmuş ve Bağdat beylerbeyi Hasan Paşa da Kirmanşah ve Hemedan bölgesinin serdarı olmuştur (Öztuna VI, 1978: 293). Bu üç askerin en önemli görevi Efganlı Mahmud Han'dan önce İran'ı ve Rus çarı Deli Petro'dan önce de Bakü'yü işgal etmek olmuştur (Danişmend IV, 1955: 113).

Kafkasya serdarı olan Silahdar İbrahim Paşa, Gürci Krallığı'nın payitahtı olan Tiflis'i ve mühim kalelerden olan Gori kalesini hiçbir mukavemete rastlamadan teslim almış, anahtarları da İstanbul'a göndermiştir (Çerçi, 2003: 61). Tiflis'te çok zaman geçiren Silahdar İbrahim Paşa, Bakü'yü Ruslardan önce ele geçiremeyince görevinden alınmış yerine Diyarbakır beylerbeyi Arifi Ahmet Paşa getirilmiştir. Bu sırada tarih, 9 Temmuz 1723'tür (Danişmend IV, 1955: 13- 14).

Güney tarafının serdarı olan Hasan Paşa, Kirmanşah şehrine girmiş, hiçbir mukavemete rastlamadan şehri teslim almıştır. Hasan Paşa ilerleyen günlerde Ardelan eyaletinin merkezi Sine'ye girmiştir. Kerkük beylerbeyi Abdurrahman Paşa da Ali Merdan'ı yenerek Lüristan'ı ele geçirmiştir. Şu zamana kadar İran'ın 5 büyük eyaleti ele geçmiş, bunlar; Tiflis, Dağıstan, Lüristan, Ardelan ve Kirmanşah olmuştur (Öztuna VI, 1978: 293).

Azerbaycan serdarı Köprülüzade Abdullah Paşa, 1724 yılının Mayıs ayında Hoy, Çors, Tasuc ve Merend kasabalarını zapt etmiş, Tebriz'e doğru yürüyüşe geçmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 179).

Osmanlı Devleti İran'da bunca fütihat yaparken Safevi şahının oğlu Tahmasb, Rusya ile el sıkışmış, bu durum Rusya ile Osmanlı Devleti'ni karşı karşıya getirmiştir (Çerçi, 2003: 61). Ruslar, Hazar boyunu işgal etmiş ayrıca Şah Tahmasb Gilan, Mazenderan ve Esterabad havalisini Ruslara vermiştir. Osmanlı Devleti'nde Ruslara savaş açılması gündeme gelmişse de sadrazam İbrahim Paşa'nın yeniçerilere güvensizliği onu barışa yöneltmiştir (Danişmend IV, 1955: 14). Fransız elçisinin de çabalarıyla Osmanlı Devleti ile Rusya arasında bir antlaşma vuku bulmuştur. Fransa'nın bu işten çıkarı, Osmanlı- Rus harbinin çıkmasını önleyerek Avusturya'nın serbest kalmasına engel olmak olmuştur (Çerçi, 2003: 62). 24 Haziran 1724'te yapılan antlaşma 6 maddeden oluşmuş ve özetle Hazar boylarında II. Tahmasb'ın terk etmiş olduğu İran eyaletlerinin Rusya'ya bağlılığı kabul edilmiş, buna karşılık Rus çarı Osmanlı'ların istediği Şirvan, Gence, Erivan, Mogan, Karabağ, Azerbaycan, kısmen Irak-ı Acem'in Osmanlı Devleti'ne ilhakında yardım sözü vermiştir. İran'ın geriye kalan kısımlarının ise II. Tahmasb'a yani Safevilere ait olmasında mutabık

kalinmıştır (Danişmend IV, 1955: 14). Görülüyor ki bu antlaşmayla birlikte Osmanlı ve Rusya İran şahı Tahmasb'ı hükümdar olarak tanımıştır (Çerçi, 2003: 62).

1724 yılının Ağustos aylarında Irak cephesinde yaklaşık iki aydır muhasara altında olan Hemedan fethedilmiş, Kafkas cephesinde Nahçıvan fethedilmiş (Öztuna VI, 1978: 293) ve Azerbaycan cephesinde Tebriz kalesi muhasara edilmiştir (Danişmend IV, 1955: 14). Kafkas cephesi serdarı Silahdar İbrahim Paşa'nın azlinden sonra göreve gelen Arifi Ahmet Paşa, Revan (Erivan) üzerine gitmiş, şehri 3 ay muhasara ettikten sonra Tahmasb'dan yardım gelmeyeceğini anlayan Revan muhafızı şehri teslim etmiştir. Revan'ın alınması padişah III. Ahmet'i çok mutlu etmiş, Ahmet Paşa'ya Enderun hazinesinden ödül babında para gönderilmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 178). Aynı tarihlerde yani Ekim ayı içerisinde Irak cephesinde Nihavend'in de fethi gerçekleşmiştir (Öztuna VI, 1978: 293).

Tarihler, 1725 yılının Ağustos ayı iken geçen sene Tebriz'i muhasara edip soğuk kış günleri nedeniyle geri çekilmek durumunda kalmış olan Azerbaycan serdarı Abdullah Paşa, bu kez Tebriz yakınlarında İran kuvvetleri ile çarpışmış, mağlubiyete uğrayan İran kuvvetleri Tebriz'e kaçmışsalar da Osmanlı kuvvetleri peşlerinden gelmiş şehre girmeyi başarmıştır. 5 gün süren muharebeden sonra Tebriz ele geçirilmiştir. Tebriz'in fethinden sonra da Urmiye ve Erdebil alınmıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 179- 180). 4 Eylül'de Gence fethedilmiş devam eden günlerde Irak cephesi serdarı Hasan Paşa'nın vefatıyla onun yerine oğlu Ahmet Paşa Lüristan'ın merkezi Hürremabad'ı işgal etmiştir (Öztuna VI, 1978: 293).

İran'ın batısı Osmanlı tarafından, kuzeyi Rusya tarafından ele geçirilirken, doğusu da Afgan Türkleri tarafından ele geçirilmiştir (Danişmend IV, 1955: 15). Afgan lideri Mahmut Han son dönemlerde akli melekelerini kaybetmiş, ne yapacağını bilemez hale gelmiştir. Durumu gören Afgan beyleri Mahmut Han'ı öldürtmüş yerine amcası Eşref Şah başa getirilmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 182). Afgan Eşref Şah, bir yandan Safevi devletini toparlamaya çalışan II. Tahmasb'la mücadele ederken bir yandan da İstanbul'a bir elçi göndererek Osmanlı'dan ele geçirilen yerlerin iadesini istemiş hatta halifelik iddiasında bulunmuştur (Danişmend IV, 1955: 15). Vezir-i azam Damat İbrahim Paşa'nın topladığı mecliste Eşref Şah'ın

fethedilen yerlerin iadesi teklifi reddedilmiş, ayrıca ulemadan Afganlılara karşı harp açılabileceğine dair fetva alınmıştır (İ. A. IX, 2001: 237). Bağdat valisi Ahmet Paşa, Eşref Şah'ı yakalamaya ve öldürmeye memur edilmiştir. Ahmet Paşa, Ekim 1726'da beraberindeki 50 bin kişilik kuvvet ile Hemedan yakınlarındaki Andıcan'a ulaşmıştır. Eşref Şah ile burada yapılan muharebede Osmanlı ordusunda bulunan Kürt beylerinin savaşmaktan vazgeçmeleri Ahmet Paşa'yı zor durumda bırakmış, mağlup olunarak Hemedan'a çekilmek durumunda kalınmıştır. Eşref Şah, Osmanlı ordusunun takviye edileceğini, daha kuvvetli bir hale geleceğini tahmin ederek barış isteğinde bulunmuş, Ekim 1727'de 12 maddelik barış antlaşması imzalanmıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 184- 186). Eşref Şah'ın elde ettiği tek şey saltanatının tasdiki olmuştur (Danişmend IV, 1955: 16).

Osmanlı Devleti Eşref Şah ile anlaşmaya varırken bir yandan Safevi şahı Tahmasb, ülkesini toparlamak adına Eşref Şah'la mücadeleye girişmiş, bu sebeptendir ki Osmanlı Devleti'yle anlaşmaya varmak istemiş, Osmanlı'ların elinde bulunan yerlere hiçbir tecavüzde bulunmamak şartıyla üç yıllık antlaşma imzalamıştır. Ruslarla da anlaşmaya varan Tahmasb, Eşref Şah ile rahat mücadele edebilmek adına her yola başvurmuştur (Çerçi, 2003: 64). Tahmasb, mücadelesinde Horasan Türkmenlerinden yardım görmüş, Avşar aşiretinden Nadirşah adındaki büyük Türk kahramanını ordusunun başına getirmiştir (Danişmend IV, 1955: 17). Nadirşah, kısa zamanda kaybedilen toprakları geri almış ve Afganlı Eşref Şah'ı mağlup etmiştir (Çerçi, 2003: 64). Afganlıların İran'da 7 senelik hâkimiyeti sona ermiş, Safevi saltanatı yeniden kurulmuştur. Bu sırada tarihler 1730'u göstermektedir (Danişmend IV, 1955: 17).

Şah Tahmasb, ülkesinde yönetimi ele aldıktan sonra İstanbul'a Rıza Kuluhan adında bir elçi yollayarak Osmanlı'ların eline geçmiş olan yerlerin iadesini istemiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 198). Sadrazam İbrahim Paşa, İran elçisi ile görüşmelerde Hemedan, Kirmanşah ve Tebriz gibi şehirlerin İran'a bırakılarak meselenin halledilebileceğini düşünmüş (İ. A. IX, 2001: 238) fakat işler düşünüldüğü gibi gitmemiştir. Safeviler, görüşmelerin yapıldığı sırada taarruza geçerek Nihavend'i ele geçirmiş ve Hemedan'a doğru harekete geçmiştir (Danişmend IV, 1955: 17). Hemedan muhafızı Abrurrahman Paşa, askerlerini bırakıp kaçmış böylelikle

Safeviler Hemedan'ı da ele geçirmiştir (Tektaş, 1999: 571). Abrurrahman Paşa'nın mahiyetindeki ordunun 60 bin civarında olduğu söylenmektedir (Çerçi, 2003: 65).

Nadirşah'ın iki önemli şehri ele geçirmesi İstanbul'da büyük yankı uyandırmıştır (Öztuna VI, 1978: 294). Haberi alan sadrazam Damat İbrahim Paşa derhal meclisi toplamış ve İran'a sefer açılmasına karar verilmiştir (Danişmend IV, 1955: 17). Bu sırada tarihler 27 Temmuz 1730'dur. Padişah tuğları Üsküdar'a taşınmış ve kapıkulu ocakları da Üsküdar'a geçmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 201). Üsküdar'da tüm hazırlıklar yapılmış artık padişahın otağ-ı hümayununun da gelmesi beklenirken padişah, sadrazam Damat İbrahim Paşa'ya sefere çıkmak istemediğini bildirmiştir. Duydukları karşısında çok şaşırın İbrahim Paşa, eğer padişahın seferden vazgeçtiği asker ve halk tarafından duyulacak olursa kötü sonuçlar oluşabileceğini izah etmiş ve en nihayetinde padişah III. Ahmet 3 Ağustos 1730'da Üsküdar'a geçmiştir (Çerçi, 2003: 66). Üsküdar'a geçen III. Ahmet, vilayetlere birer yazı göndererek sefere çıkacağını bildirmiş fakat ne padişahta ne de sadrazamda sefer için bir kıpırdanma olmamış, Üsküdar'da vakit geçirilmiştir (Tektaş, 1999: 571).

Savaş adamı olmayan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve padişah III. Ahmet mümkün mertebe sefere çıkmak istememiştir. Bu arada İran'dan gelen kötü haber İstanbul'da şok etkisi yaratmış, Nadirşah önderliğindeki Safevi ordusu Tebriz'i de Osmanlı Devleti'nin elinden almıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 202- 203). Yaşanan bu mağlubiyette sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın payının olduğu İstanbul'da dillerden dillere dolaşmıştır. İddiaya göre İbrahim Paşa, Safevilerle anlaşarak Tebriz'i kendi rızasıyla vermiştir (Çerçi, 2003: 66). Asılsız bu iddia ve İran'da kısa sürede yaşanan mağlubiyetler 8 aydır isyan hazırlığında olan Patrona Halil ve ekibine yaramış, arzuladıkları kargaşa ortamına kavuşmuşlardır (Uzunçarşılı IV, 1978: 204). Sadece İran mağlubiyeti değil aşağıda belirtilen hadiseler de isyan sebeplerinden gösterilmiştir.

1. Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın devlet yönetiminin üst kademesine kendi adamlarını ya da akrabalarını getirmesi, rakip olarak görülebilecek bazı devlet erkânının görevlerinden uzaklaştırılması ya da terfi ettirilmemesi (Aktepe, 1958: 130),

2. Padişahın ve sadrazamın lüks ve eğlence içinde yaşarken halkın maddi sıkıntıları içinde olması (Danişmend IV, 1955: 18),
3. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yeniçerilere alternatif yeni bir ordu teşkil etme teşebbüsünde olması (Bilge, 1966: 100),
4. Öteden beri III. Ahmet'e karşı olunması (Çerçi, 2003: 66).

Sefer hazırlığı sebebiyle devlet ricalinin büyük kısmının Üsküdar'da oluşu isyancılara rahat bir ortam sağlamış, 28 Eylül 1730 gününde isyan ateşi alevlenmiştir (İ. A. IX, 2001: 238). Önceleri 15- 20 kişiden ibaret olan hareket, sokaklarda yandaş bulma çabasıyla sayısını artırmıştır. İsyancılar devrin din adamlarından İspirili zade ve Zülali Hasan Efendi'yi en baştan beri yanlarında tutmuş (Çerçi, 2003: 69- 71), bu da halkın isyanlara daha çok itimat etmesini sağlamış ayrıca yeniçerilerin de yukarıda belirttiğimiz sebeplere binaen kızarak isyana katılmaları meseleyi daha da vahim hale getirmiştir (Bilge, 1966: 100). Hapishanedeki mahkûmlar isyancılar tarafından serbest bırakılmış, sokaklar isyancılara kalmış, isyana katılmayan İstanbul halkı yaşananları evlerinin pencerelerinden izlemiştir (Bilge, 1966: 102; Uzunçarşılı IV, 1978: 205). Bu sırada İstanbul kaymakamlığında bulunan sadrazamın damadı Kaymak Mustafa Paşa, durumu vezir-i azama iletmiş, padişah ve beraberindeki devlet erkânı sancağı şerifi de alarak Üsküdar'dan saraya geçmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 205). Padişah telaşa kapılmış vaktin gece yarısı oluşundan isyanı bastırarak askerin zor bulunacağını söylemiştir. İsyanı bastırmak için en değerli zamanlar boşa harcanmıştır (Çerçi, 2003: 72). O gece yapılan toplantıdan sancağı şerifin çıkarılarak etrafına isyan karşıtı insanların toplanılması kararı çıkmış, bu arada isyancılara amaçlarının ne olduğunu sormak için adam gönderilmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 206). İsyancılar padişahın kendisinden hoşnut olduklarını yalnızca vezir-i azam Damat İbrahim Paşa'nın, İbrahim Paşa'nın damatları İstanbul kaymakamı Kaymak Mustafa Paşa'nın ve sadaret kethüdası Mehmet Paşa'nın ayrıca şeyhülislam Abdullah Efendi'nin teslimini istemiş, sonrada hoşnut olmadıkları 37 kişinin daha listesini göndermiştir (Tektaş, 1999: 573). Bu arada sancağı şerifin çıkarılıp etrafında adam toplanması girişimi sonuçsuz kalmış, isyancılar yolları kapatarak zorla bu girişime mani olmuştur (Bilge, 1966: 104- 105).

Padişah III. Ahmet, isyancılara adı geçen memurların görevlerinin değiştirildiğini, kimsenin katledilmesini kabul etmeyeceğini gerekirse sürgün edeceğini de söylemişse de isyancılar bu teklifi kabul etmeyerek istediklerinin kendilerine diri olarak teslimini istemiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 207). İşin artık dönüşü olmadığını düşünen padişah, sadrazamı ve onun damatlarını gözden çıkarmıştır. İsyancılara öylece teslim etmektense idamlarının daha uygun olacağı düşünülmüş ve bir sabah üç cansız beden bir öküz arabasıyla isyancılara gönderilmiştir (Bilge, 1966: 105; Tektaş, 1999: 574). Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın son sözleri, “ Ben nasıl olsa olsun artık öldüm, velinimetimizi düşünelim” olmuştur (Çerçi, 2003: 75). İsyancılar, emellerine ulaşmanın muzafferiyetiyle sadrazamın cansız bedenine yapmadıklarını koymamış hatta at kuyruğuna bağlatıp sokaklarda sürütmüşlerdir (Uzunçarşılı IV, 1978: 209). Dönemin şairlerinden Şakir Bey, Damat İbrahim Paşa'nın cesedinden arta kalanları gizlice toplatmış ve Paşa'nın yaptırdığı Şehzadebaşı'ndaki kütüphanenin bahçesine gömdürmüştür (İ. A. IX, 2001: 238). İsyancılar, emellerine ulaşmış sadrazam ve damatları idam edilmiş herkes sükûnet beklerken bu kez isyancılar bu idam edilen İbrahim Paşa değildi, padişah sevgili damadına kıyamadı, başkasını idam ettirdi gibi söylentiler çıkarmış, koskoca halife yalancı olur mu demişlerdir (Uzunçarşılı IV, 1978: 209). Yaşananları gözlemleyen padişah III. Ahmet, aslında bunun bahane olduğunu tahtı bırakmadan isyan ateşinin dinmeyeceğini anlamıştır (Tektaş, 1999: 574- 575). Padişahlıktan vazgeçen III. Ahmet, kendisine ve ailesine zarar gelmesinden endişe etmiş, bu konuda isyancılardan teminat istemiştir. İsyancılar talebi memnuniyetle karşılamış ve bu konuda söz vermişlerdir. Padişah III. Ahmet, yeğeni I. Mahmut'u yanına çağırmış son kez elini öptürerek tahta oturtmuştur (Danişmend IV, 1955: 19). Yeğenine, “Vezirine güvenme, onlara itimat etme, bütün işlerde kontrolü gözden kaçırma...” gibi nasihatlerde bulunmuştur (Çerçi, 2003: 76).

1. 1. 3. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Döneminde Sosyal, Kültürel Ve Ekonomik Faaliyetler

Damat İbrahim Paşa, sadrazamlık görevini aldıktan sonra ilk işi ekonomi alanında çalışmalar yapmak olmuştur. Öncelikle Şam'da bulunan yeniçerileri yoklamaya tutturmuş, ölenlerin isimlerini sildirerek sayılarını azaltmış, Bosna havalesinde de fazla vergi verebilecek kişilerin tespiti yapılarak vergilerinin artırılması yönünde emirler gönderilmiştir. Sonrasında İstanbul'da yeniçeriler yoklamaya tabi tutularak ölmüş veya görevde olmayan yeniçerilerin maaşları kesilmiştir. Sakız adası gibi vergiden muaf tutulan adalara vergi muafiyeti getirilmiş, tüm bu çalışmalar sonunda 1721 senesinde yani İbrahim Paşa'nın sadrazamlığının 3. senesinde devletin masrafları çıkarıldığında hazinede 5675 divani keselik bir kazanç elde edilmiştir (İ. A. IX, 2001: 236).

Yapılan birikimler savaş hazırlığı için değil ekseriyetle imar çalışmaları için kullanılmıştır. En başta İstanbul'un birçok yerine yeni inşalar yapılmıştır. Bunları ayrıntılarıyla verecek olursak; Topkapı sarayında bir kasır ve etrafındaki bahçeler, Salıpazarı ve Beşiktaş'ta sahil saray, Şehzadebaşı'nda bir darülhadis ve bunun mescidi, kütüphanesi, Acımusluk sokağında bir darülhadis ile hamam, Aşir Efendi caddesinde muallim hane (Aktepe, 1963: 18- 19), Nuri Osmaniye'de Çuhacılar hanı (Aktepe, 1930: 150), Hocapaşa'da mescit, Darülhadis ve hamam, Babiâli karşısında Fatma Sultan adına bir cami, Sadabad'da cami ve kasır, Çırağan'da yalı (Aktuğ, 1993: 5-6) bu dönemde yapılmıştır. Yapılan saraylarda ve köşklere Fransız motiflerine rastlanılmasında Fransa'ya gönderilen elçimizin dönüşünde Fransız saraylarının planlarını da yanında getirmesi ve bundan sadrazamın çokça istifade etmek istemesi etkili olmuştur (Aktepe, 1963: 18). İmar çalışmaları dâhilinde su sıkıntısı yaşayan İstanbul'un bir nebze de olsa sıkıntısını gidermek adına Üsküdar civarında 15'ten fazla çeşme, Ortaköy ve Kuruçeşme'de çeşmeler yapılmıştır (Aktepe, 1930: 150). Ayrıca Üsküdar'da çeşmeleri besleyen su yolu tesisi yapılmıştır (Aktuğ, 1993: 6). Bizans döneminden kalma su yolları tamir edilmiştir (Andıç ve Andıç, 2006: 49). Yine aynı dönemde İstanbul'a yedi tane su bendi yapılmış, bunlardan beşi Fatih vadisine, biri Belgrad ormanı yakınlarına, bir diğeri de İkinci

Sultan Osman'ın çifte havuzunun yanına inşa edilmiştir. Var olan bütün su yolları da temizletilmiştir (Hammer XIII, 1991: 352- 353).

İstanbul'da yapılan bunca köşkler ve saraylar padişah, şehzadeleri, sadrazam ve devlet ricalinin eğlenceleri ve şenliklerine ev sahipliği yapmış, Çırağan sefaları ve helva sohbetleri birbirini izler olmuştur (Cevdet Paşa, 2008: 56). Dönemin en önemli şairi Nedim de bunu şiirlerinde şöyle anlatmıştır:

“Ayağın sakınarak basma aman sultanım

Dökülen mey, kırılan şişe-i rindan olsun” (Tektaş, 2009: 371).

Dönemin en rağbet gören çiçeği lale olmuş, Avrupa'dan lale soğanları getirilerek gezi mahalleri bunlarla donatılmıştır. Lale çiçeğinin 240'a yakın çeşidi ortaya çıkmış ve lale fiyatları tavan yapmıştır (Tektaş, 1999: 567). Öyle ki Mahbup adındaki bir lale, 500 altına satılır olmuştur. Gelişmeler üzere lale fiyatlarına bir sınır getirilmiş, bunun üzerinden satılması yasaklanmıştır (Cevdet Paşa, 2008: 57).

Düzenlenen eğlencelere veyahut sohbetlere bazen saray kadınları da iştirak etmiş, bu Osmanlı'da saray kadını için bir ilk olmuştur (Andıç ve Andıç, 2006: 54). Ayrıca günlük hayatta da kadınların giyim kuşamlarında bazı değişiklikler meydana gelmiş, Avrupai bir tarza yöneliş olmuştur. Bunun üzerine bir ferman yayınlanıp kadınların giyim konusunda dikkat edeceği hususlar dile getirilmiştir (Tektaş, 1999: 569).

Damat İbrahim Paşa'nın sadrazamlığı döneminde tabi ki vakit sadece eğlenceyle geçmemiş, kültürel anlamda ciddi çalışmalara imza atılmıştır. Sadrazam İbrahim Paşa, dost meclislerinde hep dönemin ilim adamlarıyla bir araya gelip çeşitli konularda fikir alışverişinde bulunmuştur (Andıç ve Andıç, 2006: 53). Öyle ki bu sohbetler bir müddet sonra devrin önemli simalarının bir araya gelip bir ilim heyeti olmasına vesile olmuştur (Tektaş, 2009: 369). Bu ilim heyeti, önemli yabancı kaynakların Osmanlıca'ya çevirisinde görev almıştır. Ayni'nin büyük tarihi kitabı İkdül Cüman, Hondmir'in İslam Tarihi (Habib-üs Siyer) kitapları tercüme edilmiş, tercüme sadece tarihi kitaplarla sınırlı kalmamış ünlü bilim adamı Aristo'nun bir fizik kitabı ve Şaban Şifai, Ömer Şifai, Nuh bin Abdurrahman, Bursalı Ali

Efendi'nin tıp alanındaki kitapları da kütüphanelere kazandırılmıştır (Andıç ve Andıç, 2006: 53). Dönemin padişahı III. Ahmet de yine bu devirde sadrazamını destekler nitelikte biri sarayda, biri de Yeni camide olmak üzere iki adet kütüphane yaptırmıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 156). Padişah bunlar dışında saltanatı döneminde üç kütüphane daha yaptırmıştır. Bunlardan biri veziri azam İbrahim Paşa tarafından Hocapaşa'da kurulmuştur (Hammer XIII, 1991: 356).

Uzun uğraşlar sonucunda tercüme edilen kitaplar sınırlı sayıda olduğundan yüksek fiyatlara satılmıştır. İlimi yaygınlaştırmak adına kitapların sayısının çoğaltılması böylelikle herkese ucuz kitap temini lazım gelmiştir. Avrupa'da matbaanın ileri seviyede olduğu bilinmektedir (Refik, 1997: 236- 237). Hatta o dönemde bile Osmanlı'da Arapça, Rumca, Yahudice ve Ermenice eserler basan matbaalar mevcuttur. Sadrazam İbrahim Paşa'nın Fransa'ya elçi olarak gönderdiği Yirmisekiz Mehmet Çelebi, Fransa'ya gidişinde oğlu Said Efendi'yi de yanında götürmüş, Said Efendi Fransa'da mevcut matbaaları incelemiş kısa sürede binlerce kitapların basıldığına şahit olmuş, bunun Osmanlı Devleti'ne de tesisini arzu etmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 158). Said Efendi içindeki bu arzusuyla sadrazam İbrahim Paşa'nın yakınlarında olan İbrahim Müteferrika ile tanışmıştır. İbrahim Müteferrika aslen Macar asıllı Hıristiyanlıktan Müslümanlığa geçmiş, devlet için çoğu zaman tercümanlık yapmış sadrazam İbrahim Paşa'nın güvenini kazanmıştır (Refik, 1997: 237- 238). Said Efendi ile İbrahim Müteferrika müşterek olarak Türkçe bir matbaanın tesisi için sadrazam İbrahim Paşa'ya müracaat etmek istemiş hatta matbaanın ehemmiyetini anlatır Vesilet- üt- Tıbaa adlı risale kaleme almış ve sadrazama takdim etmişlerdir. Said Efendi ve İbrahim Müteferrika yazdıkları bu risalede kütüphanelerdeki el yazması kitapların afetlerde veyahut yangınlarda yok olduğunu, bir kısmının da hattatların dikkatsizliğinden yanlış nüsha olduğunu, eğer matbaa tesisine müsaade edilirse ilimin ve bilimin hızla ilerleyeceğini beyan etmişlerdir (Uzunçarşılı IV, 1978: 159).

Sadrazam İbrahim Paşa, teklifi makul karşılamış hatta desteklemiş fakat bu zamana kadar geçimini kitap yazmayla sağlayan nice hattatın mevcut oluşu tedirginlik sebebi olmuştur. Böyle bir durumda hattatların zarar göreceği hatta bir isyan dahi çıkabileceği mümkündü. İbrahim Paşa, tüm bunları kolay yoldan

halledebilmek için şeyhülislamdan bir fetva almaya karar vermiştir (Refik, 1997: 238). Şeyhülislam itirazları önlemek adına bazı dini kitaplar hariç lügat, mantık, heyet, tarih, coğrafya, edebiyat, tıp ve felsefeye dair kitapların basımında mahsur olmadığına dair fetva vermiştir. Tüm bu yazılı dokümanlar padişaha arz edilerek onayına sunulmuş, padişah III. Ahmet de bir ferman yayınlayarak 1727 senesi matbaanın tesisini kesinleştirmiştir (Uzunçarşılı IV, 1978: 160).

Kurulan ilk Türk matbaasının bastığı ilk eser Vankulu adıyla meşhur olmuş Sıhah tercümesi olmuştur. Bu kitaptan 1000 adet basılmış, beklenilenden fazla ilgi görmüş önceleri fiyatı biraz fazla olsa da sonradan buna bir düzenleme getirilerek adedi otuz beş kuruştan satılmıştır (Refik, 1997: 241). Matbaada basılan ikinci eser Kâtip Çelebi'nin Tuhfet-ül Kibar fi esfar- il- bihar adlı Osmanlı denizciliğini anlatan eseri olmuş, akabinde İbrahim Müteferrika'nın Latince'den çevirdiği Tarih-i Seyyah kitabı basılmıştır (Uzunçarşılı IV, 1978: 162). Bu matbaada sadece Türkçe eserler basılmamış, Türkçe ve Fransızca dilbilgisi kitabı da basılmıştır. Hatta bu kitabın basımı için gerekli harfler Fransa'dan getirtilmiştir. En nihayetinde sair kitaplar basarak ayakta duran matbaa İbrahim Paşa'nın ölümüyle bir ara sekteye uğradıysa da sonra yine çalışmaya devam etmiştir (Refik, 1997: 242).

Matbaanın Osmanlı'da aktif olarak faaliyete girmesi beraberinde kâğıt ihtiyacını doğurmuş, sadrazam İbrahim Paşa da buna yönelik bir kâğıt fabrikasının açılmasını destekler olmuştur (Aktuğ, 1993: 4). Damat İbrahim Paşa bununla da sınırlı kalmayarak bu dönemde hak ettiği değeri yitiren İznik ve Kütahya çiniciliğini eski günlerine kavuşturmak adına İstanbul'a çini ustaları getirterek 1725 yılında bir çini fabrikası açtırmıştır (Çerçi, 2003: 38). Ayrıca sadrazam, dokumacılığı da destekleyerek İstanbul'da Hatayi adında bir kumaş fabrikası açtırmıştır (Aktuğ, 1993: 5).

İstanbul'da yapılan inşaatlar insanı mest ederken sık sık meydana gelen yangınlar can sıkmakta çoğu yangında koca mahalleler yok olmaktadır. Bu duruma bir çare düşünen İbrahim Paşa, aslen Fransız olan sonradan Müslümanlığı seçen Davud Ağa adındaki zatın fikirleriyle hareket ederek tulumbacılar (bugünkü itfaiye) ocağını kurduştur (Andıç ve Andıç, 2006: 49). Bu ocağın çalışma prensibi

yangınlara Davud Ağa'nın yapmış olduğu tulumbayla gidip, yangını bu şekilde söndürmek olmuştur. Ocakta Davud Ağa'nın emrine yeniçeriden askerler verilmiştir (Bilge, 1966: 82- 83). Alınacak yeniçerilerde genç ve güçlü olma özelliği aranmıştır (Hammer XIII, 1991: 347).

İstanbul'u her anlamda ihya eden sadrazam Damat İbrahim Paşa, doğup büyüdüğu Konya vilayetinin, Niğde sancağının, Ürgüp kazasına bağlı küçük bir köy olan Muşkara'yı da ihya etmek istemiştir (Çerçi, 2003: 42). İlk olarak 1719 senesinde Muşkara'ya Kara cami (cami-i atik) ve beraberinde bir hamam yapılmıştır. Sonrasında Ürgüp kaza merkezine yaklaşık 10 tane çeşme yapılmıştır. Aynı yıllarda Ürgüp kadısına artık Muşkara'da ikamet etmesi, sadece haftada bir gün Ürgüp'e gitmesi emri verilmiştir (Aktuğ, 1993: 6- 7). Bu kararın alınmasında, Muşkara halkının İstanbul'a bir heyet göndererek Muşkara'nın etraf köylerin merkezinde olduğu böylelikle insanların şer-i işlerini Muşkara'da daha rahat halledebileceği dolayısıyla kadının burada ikametinin daha uygun olacağı teklifi etkili olmuştur. Muşkara'ya yapılan cami ve hamamdan sonra buraya Korukçu, Seferbey, Tavukçu Çekiç, Piroğlu ve Bektik adlarında çeşmeler yapılmıştır (Çerçi, 2003: 45- 46).

Sadrazam İbrahim Paşa ilk yaptırdığı cami-i atik caminin çevreye küçük geldiğini düşünerek buraya büyük bir cami ve beraberinde kütüphane, medrese, imaret ve kervansaray yaptırmayı düşünmüştür (Çerçi, 2003: 45- 46). Tasarladığı bu külliye'nin İstanbul'dakilerden geri kalmamasını her yönden aynı özenin gösterilmesini emretmiş, inşaat için İstanbul'dan buraya mimar göndertmiştir. Külliye'nin inşaatında çalışacak eleman ihtiyacı Niğde, Kayseri, Kırşehir, Sivas ve Aksaray gibi etraf illerden temin edilmiştir. İnşaat masraflarının karşılanması için de Kayseri kadısına emirle Kayseri'de satılık olan yapıların satın alınarak kiraya konması yoluyla elde edilecek gelirlerin ve Elbistan ırmağından Kayseri'ye su getirilmesi yoluyla elde edilecek gelirlerin Muşkara'daki inşaatı ayrılması emredilmiştir. Sadece Kayseri değil Kırşehir ve Konya kadılarına da benzer emirler verilmiş, yine hanlar ve dükkânların satın alınarak tamir ettirilip kiraya verilmesi suretiyle elde edilen gelirlerin Muşkara'daki inşaatı ayrılması istenmiştir (Aktuğ, 1993: 7- 9).

Muşkara'da inşa çalışmaları devam ederken İbrahim Paşa, buranın ticari yönden de gelişmesine vesile olur düşüncesiyle bir hükümlerle Muşkara'ya İstanbul'daki hanlar gibi yirmi- otuz odalı bir han yapılmasını emretmiştir (Aktuğ, 1993: 9). Külliye inşası devam ederken harap durumda olan kale tamir ettirilmiş, içinde dizdar, kethüda, topçubaşı ve erlerin kalacağı binalar inşa ettirilmiştir. Kaleye İstanbul'dan top gönderilmiş ayrıca Niğde ve Karahisar kalelerinde görevli bazı askerlerin tayinleri buraya çıkarılmıştır (Çerçi, 2003: 49).

Muşkara'ya yapılan tüm binaların kitabeleri İstanbul'da hazırlanmış, dönemin önemli edebi isimleri Nedim, Seyyidi Vehbi, Vehbi, Asım, Dürrü Efendi ve Raşit Morukçu tarafından yazılmıştır (Çerçi, 2003: 47- 48). İnşaatlar tamamlandıktan sonra görevliler de atanmış, yapılan tüm eserler çalışır hale getirilmiştir. Bunca eserin ayakta kalması maddi bir külfet gibi görünse de İbrahim Paşa en başta kendisine ait iki adet vakfiyenin bir kısım gelirlerini buraya vakfederek bu soruna da çözüm getirmiştir (Aktuğ, 1993: 11- 12). Padişahın sadrazamına bağışladığı bir kısım yerler İbrahim Paşa'nın vakfiyesine gelir kaynağı olmuştur (Refik, 1997: 21).

Yapılan bunca eserin korunup kollanması ve Muşkara'da asayişin de sağlanması lazım geliyordu çünkü bu dönemde yolları kesen malları yağmalayan eşkıyalar mevcuttu. İbrahim Paşa bunun için tüm Muşkara'yı derbentçi tayin etmiş, buranın güvenliğinin gece ve gündüz sağlanmasını istemiştir. Buna karşılık burada yaşayan halka aşar, şeriye, rusum ve diğer bütün örfiye vergilerinden muaf tutulma sözü vermiştir (Bilge, 1966: 48). Bunun dışında Muşkara'yı geliştirmek adına dışarıya göç önlenmiş ve etraf illerden veya kazalardan Muşkara'ya yerleşecekler ev yapmaları için inşaat malzemesi verilmiştir. Ayrıca otlak ve bağ arazisi de dağıtılmıştır (Aktuğ, 1993: 10- 11). Birden bire Muşkara'da nüfusun çoğalması arazi ihtiyacını ortaya çıkarmış, durum İstanbul'a bildirilmiş, cevaben Muşkara'da bulunan meşeliklerin kaldırılarak halka tarla olarak dağıtılması emir olunmuştur (Çerçi, 2003: 50).

Sadrazamlığı süresince Muşkara'nın çehresini değiştiren İbrahim Paşa, buranın ismini de değiştirmek istemiş, buna mukabil 1726 senesinde Karaman valisine ve Niğde sancağı mutasarrıflığına, Konya ve Muşkara kadılarına burasının

artık Muşkara değil, Nevşehir olduğu bundan sonra böyle söyleneceği emrini vermiştir (Anadol, 1970: 30). Nev, Osmanlıcada yeni anlamına geldiğinden anlam bakımından bakıldığında Yenişehir demek istenmiştir.

İbrahim Paşa, Nevşehir ve İstanbul'un dışında bazı vilayetlerde de imar çalışmaları yaptırmıştır. Bunlardan şöyle bahsedebiliriz: İzmir'de deniz kenarında Mısır çarşısı denilen çarşı (Buz, 2009: 191), yine İzmir'de mescidi ve hanı, Ürgüp'ün Nar köyünde Halil Beşe mescidi, Göre köyü Cami ve Çorum'un Hacı Hamza köyünde bulunan Sinan Paşa mescidi İbrahim Paşa ile birlikte zikredilmektedir (Aktepe, 1963: 19). İmar çalışmaları Anadolu'yla da sınırlı kalmamış Müslümanlığın en kutsal iki şehri Mekke ve Medine ihya edilmeye çalışılmıştır. Mekke'de Tabtab adıyla bilinen Taş saray ve Sultan Süleyman medresesi yeniden inşa edilmiştir. Medine'de ise su kemeri tamir edilmiş, Munaca, Souk ve Saha adlarıyla havuzlar kurulmuş ve Mecikaba yolu üzerindeki su hazineleri tamir edilmiştir (Hammer XIII, 1991: 351).

1. 1. 4. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Kişisel Özellikleri

Sakin bir kişiliğe sahip olan Damat İbrahim Paşa, sadreti müddetince savaşırlardan uzak durmuş, barış yanlısı bir politika izlemiştir (Tektaş, 2009: 367). Gerek dış ülkelerle gerek saray içinde mücadeleler olsun diplomasiyi iyi yönde kullanmayı bilmiştir (Palmer, 1992: 47). Bu sebeptendir ki sakin bir sadrazamlık dönemi geçirdiğini söyleyebiliriz.

Kültürel anlamda kendini geliştirmeyi seven, büyük bir okul tahsili olmayan ama her zaman sanata sahip çıkan bir yapıya sahip olmuştur (Andıç ve Andıç, 2006: 37- 38). Dönemin şair, ressam, musiki sanatçısı, âlim, ilim adamı gibi kanaat önderlerini her zaman muhafaza etmiş ve onları her konuda destekler olmuştur (Tektaş, 1999: 566).

Yenilikçiliği ilk defa bir hükümet programına sokan İbrahim Paşa (Uzunçarşılı IV, 1978: 162), o dönem meslektaşlarından farklı olarak yaşadığı ve sonrasındaki döneme yaptıklarıyla damgasını vurmuştur. Özellikle ilk Türk

matbaasının kurulması ve itfaiye ocağının kurulması bunlardan en dikkat çekenini olmuştur. İleri görüşlülüğe sahip olan İbrahim Paşa hiçbir düşünceyle kendini tam olarak bağlamamış, ülke yararına yapılan her şeyi makul ölçüde destekler olmuştur (Andıç ve Andıç, 2006: 38).

Sadaret makamında sıkça görev değişikliği yaşandığı ve hatta sadrazamlık süresinin 14 aya düştüğü bir dönemde o tam 12 yıl bu makamda kalabilmiştir (Palmer, 1992: 47). Bunda az evvel bahsettiğimiz saray içi diplomasi taktikleri dışında padişahın damadı olmasından aldığı cesaret (Tektaş, 1999: 566) ve en önemlisi padişahla benzer özelliklere sahip olması etkili olmuştur. İbrahim Paşa, kendisi gibi eğlenceye düşkün olan III. Ahmet'i memnun etmek için elinden gelen her şeyi yapmış (Andıç ve Andıç, 2006: 38) ve anlaşılan o ki bu konuda padişahın takdirini kazanmıştır. Aralarında bu dostane muhabbeti padişah III. Ahmet'in sadrazam İbrahim Paşa'ya yazdığı kısa bir dörtlükle de daha iyi anlıyoruz.

“Çırağımsın benim sen, hem vezir-i nüktedanımsın.

Nazirin yok. Sadakat ile meşhuru cihanımsın.” (Çerçi, 2003: 57).

Damat İbrahim Paşa, okumayı çok seven ve o dönemin önemli tarihi kaynaklarından gösterilen Naima tarihini elinden düşürmeyen bir vezir-i azam olmuştur (İ. A. IX, 2001: 239). Okudukları kendisine devlet idaresinde çok şeyler kazandırmış, mağlup olan kumandanına bir cümle bile kötü söz söylememiş ona özgüven aşılansın ve cesaret vermiştir (Andıç ve Andıç, 2006: 38). Sadece okumayan aynı zamanda da şairliği olan bir zat olan İbrahim Paşa'nın padişah III. Ahmet'e yazdığı şiirden bir dörtlük:

“ Nikâhı iltifatın sayedarı izzüşan oldu.

Hitabı müstedabın ruhi bahş cismü can oldu.

Acepmi kılsak ihyası mukaddem lütfünle hünkârım

Kulun bir zerreyim zatın biha mihrü can oldu” (Bilge,1966: 80).

İnce ruhlu, sevimli ve mülayim bir yapıya sahip olan İbrahim Paşa, etrafında büyük saygı duyulan, hürmet edilen bir sadrazam olmuştur (Uzunçarşılı IV, 1978: 162- 163). Giyim kuşamına her zaman dikkat eden, bir devlet adamında olması gereken tüm özellikleri kendinde barındıran bir şahsiyettir. Öyle ki günümüz dünyasının olmazsa olmazları arasına giren yabancı dili vezir-i azam İbrahim Paşa daha o zamandan halletmiş, üstelik bir yabancı dille de yetinmemiş ana dili dışında Fransızca, Arapça ve Farsça'yı öğrenmiştir (Çerçi, 2003: 34).

İbrahim Paşa, devlet düzeninden iyi anlayan, yapılmasını istediği işlerde takipçiliğiyle meseleyi neticelendiren biri olmuştur. Vakit buldukça buna hafta da birkaç kez diyebiliriz halkın arasına karışan, onların sorunlarını dinleyen çözüm getirmeye çalışan, halkın teveccühünü kazanmayı kendine en önemli hedef koyan bir devlet adamı olmuştur (İ. A. IX, 2001: 239).

Kişisel uğraş olarak, bir dönem hattatlığa merak sarmış, dönemin iyi hocalarından dersler almıştır. Spor olarak da ata binmek ve ok atmak ile uğraşmıştır. Çiçeklerden her zaman büyük keyif almış, özellikle laleyi bir başka sevmiştir (İ. A. IX, 2001: 239).

1730 senesinde vefatından sonra sarayının güvercinliğinde üç sandık bulunmuş, bunların içinden 60 bin duka altın çıkmıştır. Dördüncü bir sandıkta ise değerli süs eşyaları bulunmuştur (Tektaş, 2009: 374).

İbrahim Paşa'nın çocuklarından ve hanımlarından söz edecek olursak, Paşa'nın ilk zevcesinden Fatma ve Hibetullah adlı iki kızı, Mehmet adında da bir oğlu olmuştur. İkinci zevcesi ise malum olduğu üzere padişah III. Ahmet'in kızı Fatma Sultan olmuştur (İ. A. IX, 2001: 239). İbrahim Paşa'nın, Fatma Sultan'dan çocuğu olup olmadığına dair tarihi kaynaklarda bilgiye rastlanmamıştır.

1. 2. NEVŞEHİR'İN TARİHİ

Bölgede yapılan kazı çalışmalarına göre, Nevşehir'in tarihinin M. Ö. 3000 yıllarına kadar dayandığı görülmüştür (Güney vd. , 1988: 31). Bölgede en eski topluluk olarak Asur ticaret kolonilerinin M. Ö. 2000'li yıllarda var olduğu görülmüş, bu topluluğun bölgede ticaret ile uğraştığı ve o dönem Karum olarak adlandırılan pazar yerleri kurduğu yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 107). Daha sonraları bu coğrafyada sırasıyla Hattilerin, Hititlerin, Hurrilerin ve Luvilerin yaşadığı görülmüştür (Umar, t. y. : 3- 4). Takip eden yıllarda bölgede Frig egemenliği hâkim olmuş, Frig egemenliğine Kimmerlerin son vermesiyle İran kökenli Medler bölgeye hâkim olmuştur (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 110). Milattan önce 6. yüzyılda Medler sadece bölgeye değil Anadolu'nun tamamına, Makedonya'ya, Trakya'ya ve İran'ı içine alan geniş bir coğrafyaya sahiptir. Bu geniş coğrafyayı yönetebilmek adına satraplık adı verilen askeri valilikler oluşturulmuş, bu eyaletlerden en büyüğü Katpatuka satraplığı olmuştur. Medlerin yani İranlıların kullandığı bu kelimenin onların dilince cins atlar diyarı anlamına geldiği söylenmektedir (Çiftçioğlu, t. y. : 129). Aslında bu ismin Medlere de daha önceki medeniyetlerden kaldığı görülmektedir. İsmi kökünün net olarak nasıl ortaya çıktığı hakkında farklı görüşler ortaya atılmıştır (Umar, t. y. : 2). Medlerden hemen sonra bölgeye zaten aynı milletten olan Persler hâkim olmuş, varlıklarını M. Ö. 330'lu yıllara kadar sürdürmüşlerdir. Makedonya kralının bahsi geçen tarihlerde bölgeye yaptığı akınlar neticesinde Pers İmparatorluğu yıkılmış, fakat bölge halkı Makedonya Krallığı'na bağlanmamıştır. Halkın direnişiyle Kapadokya Krallığı kurulmuştur (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 110). Bağımsız Kapadokya Krallığı M.S. 17'ye kadar üç yüzyıldan fazla ayakta kalmış, sonradan Roma İmparatorluğu himayesi altına girmiştir (Çiftçioğlu, t. y. : 130).

Roma İmparatorluğu zamanında bölgede huzurun ve düzenin sağlandığı görülmektedir. Milattan sonra 300'lü yıllarda bölgede Hıristiyanlık geniş ölçüde yayılmıştır (Umar, t. y. : 8). Sonraları da Kapadokya, Hıristiyanlığın önemli din merkezlerinden biri haline gelmiştir (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 112). Bölgenin din merkezi haline gelmesinde Roma İmparatorluğunda Hıristiyanlığın yasaklanması

etkili olmuştur. Halk, dini vecibelerini yerine getirmek adına peribacalarını oyarak içlerine kiliseler yapmış, böylece ibadetler gizlilikle devam edebilmiştir (Güney vd. , 1988: 31). Bölgeye hâkim olan Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla Kapadokya bölgesi Doğu Roma İmparatorluğu'nun etkisi altında kalmıştır (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 112). Doğu Roma İmparatorluğu'na Bizans İmparatorluğu da denmektedir. Bizans İmparatorluğu döneminde bölge Sasani ve Arap saldırılarına maruz kalmış, bazı yöreler birkaç defa el değiştirmiştir (Güney vd. , 1988: 32). Bununla birlikte Bizans imparatorunun Hıristiyanlıkta ikonları yasaklaması, bölgeyi daha da karmaşık bir hale sokmuş, ikon yanlısı Hıristiyan din adamları Göreme ve Kapadokya'daki kiliselere sığınarak yasaklanmış ibadetlerini gizlice yapmaya devam etmiştir (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 113). İkon, Hıristiyanlıkta Hazreti Meryem ve İsa'nın kiliselere resmedilmesi anlamına gelmektedir. Nevşehir yöresindeki Bizans hâkimiyeti 11. yüzyılda Türklerin Malazgirt zaferiyle Anadolu'ya girmesinden kısa bir süre sonra son bulmuştur. Alpaslan'ın önderliğinde Türk orduları Bizans'ı mağlup etmiş, Alpaslan'ın kumandanlarından Emir Afşin Bey ise Kapadokya bölgesini Türk yurdu yapmıştır (Güney vd. , 1988: 32). Böylelikle bölge Anadolu Selçukluları hâkimiyetine girmiştir.

Anadolu Selçukluları döneminde Kapadokya, doğu- batı, kuzey- güney istikametlerde uğrak yeri olmuş, kervanlara ev sahipliği yapmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1243 Köseadağ savaşında Moğollara mağlup olmasıyla Anadolu ve haliyle Kapadokya bölgesi Moğol işgaline maruz kalmıştır (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 114). Yönetimin boşluğa düşmesinden istifade etmek isteyen Bizans İmparatorluğu, bölgeyi geri alabilmek adına misyoner faaliyetlere kalkışmış yalnız Anadolu'ya Horasan'dan gelen Hacı Bektaşî Veli' nin bölgede Türk birliğini kurma çalışması, Bizans İmparatorluğu'nun bu çabasını boşa çıkarmıştır (Güney vd. , 1988: 32). Anadolu Selçuklu Devleti'nin parçalanmasıyla bir müddet Moğol idaresinde kalan Kapadokya yöresi, 1400'lü yıllarda Karamanoğulları beyliğinin himayesi altına girmiştir (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 114). Karamanoğulları, bugünkü Konya, Kayseri, Niğde, Ürgüp, Nevşehir ve Kapadokya'yı içine alan büyük bir beylik olmuştur. Karamanoğulları idaresinde Nevşehir yeniden düzenlenmiş ve ticari anlamda güçlü hale getirilmiştir (Çiftçioğlu, t.y. : 133).

Anadolu'da hızla büyüyen Osmanlı İmparatorluğu, 15. yüzyılın sonlarına doğru Karaman Beyliği'ni mağlup ederek, Karaman Beyliği'nin topraklarını dolayısıyla Kapadokya ve Nevşehir bölgesini ele geçirmiştir (Nevşehir İl Yıllığı, 1998: 114). Bu bölgeye Osmanlı Devleti döneminde Muşkara denmiştir. Muşkara, sağlam yapılı anlamına gelmektedir. Nevşehir en parlak yıllarını 1718- 1730 yıllarında Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile yaşamış, sadrazam olan İbrahim Paşa memleketi Muşkara'yı imar çalışmalarıyla zenginleştirmiş, gözde bir şehir haline getirmiştir. Buraya etraf illerden halkı yerleştirmiş ve onların ihtiyaçlarını karşılayarak bölgede kalmalarını sağlamıştır. Şehri yeni baştan oluşturan İbrahim Paşa, şehrin ismini de Nevşehir yani Yenişehir olarak değiştirmiştir. Nevşehir uzun bir müddet, yani 1780'lere kadar Konya vilayetinin Niğde sancağına bağlı kalmış, 1780'de Kırşehir sancağına bağlanmıştır. 1902 senesinde Ankara vilayetine bağlanan Nevşehir, cumhuriyet sonrası Niğde'nin bir ilçesi olarak varlığını devam ettirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla bölgede çok fazla olan yabancılar mübadeleyle ülkelerine gitmiş, Türk aileleri ise memleketleri Nevşehir'e dönmüştür. 1950'li yıllardan sonra düzenli karayolunun da yapımıyla 1954 yılında Nevşehir il haline getirilmiştir (Güney vd. , 1988: 32-33).

Nevşehir, bugün merkez ilçesi hariç 7 ilçeye sahip olmakla beraber, turistik anlamda önemli peribacaları ve yer altı şehirlerini bünyesinde barındırmaktadır. Her yıl binlerce turiste ev sahipliği yapan Nevşehir, sadece turizmde değil tarım alanında ön plana çıkmaktadır. Özellikle patates ve üzüm yetiştiriciliği bölgede ciddi ekonomik faaliyetlerdendir. Türkiye'nin ortası diyebileceğimiz bir noktada bulunan Nevşehir, coğrafi olarak şanslı bir bölgede olmanın yanında, sahip olduğu farklı toprak örtüsüyle de çanak, çömlek imalatında önemli bir merkez haline gelmiştir.

II. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme konularına yer verilmiştir. Ayrıca bölüm içerisinde araştırma için kullanılan veri toplama ve değerlendirme araçlarından da bahsedilmektedir.

2. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada alan araştırma modeli kullanılmıştır. Alan araştırması, özgün veri toplamak gayesiyle doğal ortamda yapılan araştırmaları kapsamaktadır. Alan araştırmasında, anket veya gözlem formlarının hazırlanması, deneklerin seçimi ve anketin uygulanması en önemli aşamaları oluşturmaktadır (Arıkan, 2007: 84).

Bu araştırma modeline uygun olarak Nevşehir ili Merkez ilçesinde 3 ilköğretim okulunda 2. kademe öğrencilerinin ve aynı okullardaki tüm öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıma düzeyleri araştırılmıştır.

2. 2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Araştırmanın evrenini Nevşehir ilindeki tüm ilköğretim 2. kademe öğrencileri ve ilköğretim öğretmenleri oluşturmaktadır.

2. 3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırmada basit tesadüfi örnekleme metodu kullanılarak Nevşehir ili Merkez ilçesinden 3 ilköğretim okulu belirlenmiş, belirlenen her 3 okuldan 6, 7 ve 8.

sınıflardan her üçünden de rastgele seçilen birer sınıf öğrencileri ve her 3 okulun tüm öğretmenleri araştırmanın örneklemini teşkil etmiştir.

Buna göre, araştırma 216 ilköğretim 2. kademe öğrencisi ve 41 ilköğretim öğretmeni üzerinde uygulanmıştır.

2. 4. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin ve öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıma düzeylerini ölçmek üzere çoktan seçmeli test kullanılmıştır. Araştırmacı, testi hazırlamak için konu ile ilgili kaynakları taramış, elde edilen veriler uzman görüşlerinin de incelemeleri ve düzeltmeleriyle çoktan seçmeli ve açık uçlu soru haline getirilmiş, son olarak da öğrencilerin ve öğretmenlerin konu hakkında bilgi düzeylerini ölçen sorular belirli bir sıra halinde anket formuna yerleştirilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm öğrencileri veya öğretmenleri tanımaya yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilere cinsiyeti ve kaçınıcı sınıfa gittiği, öğretmenlere ise cinsiyeti, meslekteki kıdemi ve branşı sorulmuştur. İkinci bölüm öğrencilerin ve öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı tanıma düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde öğrencilere ve öğretmenlere 1'i iki şıklı, 2'si açık uçlu ve 25'i çoktan seçmeli olmak üzere toplam 28 soru yöneltilmiştir. Öğrencilere ve öğretmenlere araştırma konusu ile ilgili aynı sorular yöneltilmiştir.

Öğrencilere ve öğretmenlere uygulanan anket formuna ek 1 ve ek 2'de yer verilmiştir.

2. 5. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ

Araştırma sonucu elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 13 programı kullanılmıştır. Araştırmada yer alan çoktan seçmeli ve iki şıklı sorularda bu program yardımıyla her soruya verilen cevapların ve soruların doğru cevaplanma

dağılımını frekans ve yüzde olarak belirlenmiştir. Açık uçlu sorularda ise araştırmacı verilen cevapları tablolaştırmış buradan hareketle sorulara verilen cevapların dağılımını çıkarmıştır. Ayrıca araştırmanın farklı ölçütlere göre genel değerlendirilmesinde ankete katılan öğrenci veya öğretmenlerin kişi kişi toplam doğru cevapları istenen ölçüte göre liste haline getirilmiş ve oluşturulan liste yardımıyla doğru cevapların aritmetik ortalaması hesaplanmıştır.

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, şehir merkezinde eğitim gören ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin ve ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin ankette yer alan sorulara vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

3. 1. ANKETE KATILAN ÖĞRENCİLERİN GENEL ÖZELLİKLERİNE VE KONU HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Bu kısım, ankete katılan öğrencilerin genel bilgilerini ve konu hakkında bilgi düzeylerini içermektedir.

3. 1. 1. Öğrencilere Ait Genel Bilgiler

Bu kısım, ankete katılan öğrencilere ilişkin genel bilgileri içermektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Bayan	101	46,8
Erkek	115	53,2
Toplam	216	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları incelendiğinde, % 53,2'sinin erkek, % 46,8'inin ise bayan olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin sınıflara göre dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımları

Sınıf	f	%
6. sınıf	59	27,3
7. sınıf	81	37,5
8. sınıf	76	35,2
Toplam	216	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin sınıflara göre dağılımları incelendiğinde, % 27,3'ünün 6. sınıf, % 37,5'inin 7. sınıf, % 35,2'sinin ise 8. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

3. 1. 2. Öğrencilerin Nevşehir Hakkındaki Bilgi Düzeylerine

Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğrencilerin Nevşehir ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplarından oluşan bilgileri içermektedir.

Öğrencilerin, “Nevşehir'in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin “Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kapadokya	5	8,5	3	3,8	2	2,6	10	4,7
Nevşehir	-	-	5	6,3	3	3,9	8	3,7
Muşkara	51	86,4	72	90,0	70	92,1	193	89,8
Göreme	3	5,1	-	-	1	1,3	4	1,9
Toplam	59	100,0	80	100,0	76	100,0	215	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehir’in Osmanlı Devleti Dönemindeki adı nedir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 86,4’ü, 7. sınıf öğrencilerinin % 90’ı, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 92,1’i soruya “Muşkara” cevabını vermiştir.

Bu durumda, her üç sınıf öğrencilerinin büyük kısmının soruya “Muşkara” cevabını verdiğini görmekteyiz. Sorunun doğru cevabının “Muşkara” olduğu dikkate alındığında öğrencilerin çoğunun Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adını bildiklerini söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayet ve sancağa bağlıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Konya Vilayetinin Aksaray Sancağı	10	19,2	5	7,1	8	11,1	23	11,9
Konya Vilayetinin Niğde Sancağı	17	32,7	44	62,9	51	70,8	112	57,7
Konya Vilayetinin Kırşehir Sancağı	8	15,4	6	8,6	4	5,6	18	9,3
Konya Vilayetinin Ürgüp Sancağı	17	32,7	15	21,4	9	12,5	41	21,1
Toplam	52	100,0	70	100,0	72	100,0	194	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 32,7’si, 7. sınıf öğrencilerinin % 62,9’u, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 70,8’i soruya “Konya vilayetinin Niğde sancağı” cevabını vermiştir.

Sorunun doğru cevabı “Konya vilayetinin Niğde sancağı” olduğuna göre 8. sınıf öğrencilerinin % 70,8 doğru cevaplama yüzdesi ile diğer sınıflara göre konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğunu, 6. sınıf öğrencilerinin ise % 32,7 doğru cevaplama yüzdesi ile diğer sınıflara göre konu hakkında daha az bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” açık uçlu sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin “ Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Cami, Medrese, Hamam ve Han gibi yapıların yapılması	1	1,7	15	18,5	36	47,4	52	24
Kale onarımı ve Cami, Medrese gibi yapıların yapılması	-	-	1	1,2	-	-	1	0,5
Cevaplanmayan	58	98,3	65	80,3	40	52,6	163	75,5
Toplam	59	100,0	81	100,0	76	100,0	216	100,0

Ankete cevap veren ve veremeyen öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız” sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin 1’inin soruya cevap verebildiği, 7. sınıf öğrencilerinin 16’sının soruya cevap verebildiği, 8. sınıf öğrencilerinin ise 36’sının soruya cevap verebildiği görülmektedir. Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde ise “Cami, Medrese, Hamam ve Han gibi yapıların yapılması” cevabını veren öğrenciler; 6. sınıf öğrencilerinin % 1,7’sini, 7. sınıf öğrencilerinin % 18,5’ini, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 47,4’ünü oluşturmaktadır. Bu cevap ile birlikte kale onarımı da belirten sadece 7. sınıflardan 1 öğrenci olmuştur.

Buna göre, özellikle 6. sınıf öğrencilerinin neredeyse tamamının, 7. sınıf öğrencilerinin % 80,3’ü gibi büyük çoğunluğunun ve 8. sınıf öğrencilerinin % 52,6’sı gibi yarısı kadar bir kısmının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de yapılan imar ve inşaat çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz. Ayrıca soruyu cevaplayan öğrencilerin tamamına yakınının Cami,

Medrese, Han ve Hamam yapımı cevabını verdiği, sadece 1 öğrencinin kale onarımından bahsettiği dikkate alınırsa soruya cevap veren öğrencilerin de soruya cevap veremeyenler gibi kale onarımı hakkında bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” Sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de İmar ve İnşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Nevşehir’ e göçe Teşvik	1	1,7	3	3,7	1	1,3	5	2,3
Şehrin Yeniden Yapılandırılması ve İsim Değişikliği	-	-	4	5	2	2,7	6	2,7
Cevaplanmayan	58	98,3	74	91,3	73	96,0	205	95,0
Toplam	59	100,0	81	100,0	76	100,0	216	100,0

Ankete cevap veren ve veremeyen öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” Sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 98,3’ünün, 7. sınıf öğrencilerinin % 91,3’ünün, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 96’sının soruya cevap veremediği görülmektedir. Verilen cevaplara bakıldığında ise toplamda 6 öğrenci “Şehrin yeniden yapılandırılması ve isim değişikliği” cevabını vermiş, bu 6 öğrencinin de 4’ü 7. sınıf, 2’si 8. sınıf öğrencileri olmuştur. “Nevşehir’e göçe teşvik”

cevabını ise toplam 5 öğrenci vermiş, bu 5 öğrencinin de 1'i 6. sınıf, 3'ü 7. sınıf, 1'i 8. sınıf öğrencileri olmuştur.

Bu duruma göre, her üç sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun Nevşehir'de Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığı konusunda bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz. Soruyu 7 öğrenciyle en çok cevaplayan sınıf olan 7. sınıflar diğer sınıflara göre biraz da olsa bilgi sahibidir diyebiliriz.

Öğrencilerin Nevşehir ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, Nevşehir'in Osmanlı Devleti dönemindeki ismi konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu bilgiye sahip olduğunu, Nevşehir'in Osmanlı Devletinde hangi vilayet ve sancağa bağlı olduğu konusunda ise öğrencilerin yarısından biraz fazlasının bu bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Nevşehir'de Damat İbrahim Paşa döneminde yapılan imar çalışmaları ve imar çalışmaları dışındaki diğer faaliyetler konularında ise öğrencilerin bu bilgilere sahip olma düzeylerinin çok düşük olduğunu söyleyebiliriz. Öyle ki imar çalışmaları konusunda öğrencilerin sadece 4'te 1'inin, imar çalışmaları dışındaki diğer faaliyetler konusunda ise öğrencilerin çok az bir kısmının bu bilgilere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

3. 1. 3. Öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplarından oluşan bilgileri içermektedir.

Öğrencilerin, "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı daha önce duydunuz mu?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu ?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	54	91,5	81	100,0	76	100,0	211	97,7
Hayır	5	8,5	-	-	-	-	5	2,3
Toplam	59	100,0	81	100,0	76	100,0	216	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıftan 5 öğrenci dışında tüm öğrencilerin soruya “Evet” cevabı verdikleri görülmektedir.

Bu duruma göre, tüm öğrencilerin % 2,3’ü gibi bir kısmının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duymadığını, geriye kalan % 97,7’si gibi bir kısmının ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duyduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fetret Dönemi	16	28,1	5	6,3	3	4,2	24	11,5
Gerileme Dönemi	2	3,5	-	-	1	1,4	3	1,4
Lale Dönemi	31	54,4	74	92,5	68	94,4	173	82,8
Duraklama Dönemi	8	14,0	1	1,3	-	-	9	4,3
Toplam	57	100,0	80	100,0	72	100,0	209	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 54,4’ünün, 7. sınıf öğrencilerinin % 92,5’inin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 94,4’ünün soruya “Lale Dönemi” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun doğru cevabının da “Lale Dönemi” olduğu dikkate alınırsa 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin (birbirlerine çok yakın yüzdelerle) çoğunluğunun konuyu bildiklerini, 6. sınıf öğrencilerinin ise yalnızca yarısından biraz fazlasının konuyu bildiğini söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Mahmut	10	20,4	4	5,4	19	26,0	33	16,8
3.Ahmet	15	30,6	52	70,3	38	52,1	105	53,6
2.Mustafa	5	10,2	1	1,4	2	2,7	8	4,1
2.Mahmut	19	38,8	17	23,0	14	19,2	50	25,5
Toplam	49	100,0	74	100,0	73	100,0	196	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 30,6’sının, 7. sınıf öğrencilerinin % 70,3’ünün, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 52,1’inin soruya “3. Ahmet” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun doğru cevabının “3.Ahmet” olduğu dikkate alındığında 7. sınıf öğrencilerinin % 70,3 doğru cevaplama yüzdesi ile konu hakkında en çok bilgi sahibi, 6. sınıf öğrencilerinin ise % 30,6 doğru cevaplama yüzdesi ile konu hakkında en az bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kazasker	4	7,5	3	3,8	-	-	7	3,4
Şeyhülislam	10	18,9	9	11,3	3	4,2	22	10,7
Sadrazam	32	60,4	67	83,8	67	93,1	166	81,0
Defterdar	7	13,2	1	1,3	2	2,8	10	4,9
Toplam	53	100,0	80	100,0	72	100,0	205	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 60,4’ünün, 7. sınıf öğrencilerinin % 83,8’inin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 93,1’inin soruya “Sadrazam” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru cevabının “Sadrazam” olduğu dikkate alınırsa konu hakkında en fazla bilgi sahibi olan sınıfın % 93,1 ile 8. sınıf olduğu, en az bilgi sahibi olan sınıfın ise % 60,4 ile 6. sınıf olduğunu söyleyebiliriz. 7. sınıfların ise % 83,8 ile kayda değer oranda konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere tavrı nasıl olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bu faaliyetlere izin vermiştir.	26	44,8	50	62,5	46	63,0	122	57,8
Bu faaliyetleri yasaklamıştır	2	3,4	7	8,8	7	9,6	16	7,6
Bu faaliyetlere karışmamıştır.	11	19,0	10	12,5	4	5,5	25	11,8
Bilmiyorum	19	32,8	13	16,3	16	21,9	48	22,7
Toplam	58	100,0	80	100,0	73	100,0	211	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 44,8’inin, 7. sınıf öğrencilerinin % 62,5’inin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 63’ünün soruya “Bu faaliyetlere izin vermiştir” cevabını verdiği görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin geneli içinde % 57,8’inin soruya bu cevabı verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru cevabının “Bu faaliyetlere izin vermiştir” olduğu dikkate alınırsa konu hakkında en fazla bilgiye % 63 ile 8. sınıfların, en az bilgiye ise % 44,8 ile 6. sınıfların sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Vezir- i azamın kızıyla evlenmiştir	9	16,4	13	16,3	8	11,9	30	14,9
Şeyhülislamın kızıyla evlenmiştir	13	23,6	21	26,3	4	6,0	38	18,8
Vezirin kızıyla evlenmiştir.	5	9,1	6	7,5	4	6,0	15	7,4
Padişahın kızıyla evlenmiştir	28	50,9	40	50,0	51	76,1	119	58,9
Toplam	55	100,0	80	100,0	67	100,0	202	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 55 6. sınıf öğrencisinin 28’inin, 80 7. sınıf öğrencisinin 40’ının, 67 8. sınıf öğrencisinin ise 51’inin soruya “Padişahın kızıyla evlenmiştir” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin yaklaşık yarısının, 8. sınıf öğrencilerinin ise yarısından daha fazla bir kısmının “Padişahın kızıyla evlenmiştir” seçeneğini işaretlediği bununla birlikte sorunun doğru cevabının da “Padişahın kızıyla evlenmiştir” seçeneği olduğu belirtilirse 8. sınıf öğrencilerinin, 6 ve 7. sınıf öğrencilerine göre bu konuda daha fazla bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen	8	14,3	30	37,0	32	45,1	70	33,7
Zevk ve eğlenceden uzak, savaşmayı seven	17	30,4	11	13,6	15	21,1	43	20,7
Ne zevk ve eğlence düşkününü ne de savaşmayı seven	9	16,1	26	32,1	5	7,0	40	19,2
Bilmiyorum	22	39,3	14	17,3	19	26,8	55	26,4
Toplam	56	100,0	81	100,0	71	100,0	208	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 14,3’ünün, 7. sınıf öğrencilerinin % 37’sinin, 8. sınıf öğrencilerinin % 45,1’inin, tüm öğrencilerin ise % 33,7’sinin soruya “Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun cevabının “Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen” olduğunu da söylersek 8. sınıf öğrencilerinin % 45,1 ile konu hakkında en fazla bilgi sahibi sınıf olduğunu, onu % 33,7 ile 7. sınıfların takip ettiğini, en az bilgi sahibi sınıfın ise % 14,3 ile 6. sınıflar olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca öğrencilerin genelinin bu konuda bilgi düzeylerinin düşük olduğunu öne sürebiliriz.

Öğrencilerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin tamamına yakınının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı duyduğunu, büyük çoğunluğunun Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın hangi dönemde yaşadığını ve Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunduğunu bildiğini söyleyebiliriz. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın hangi

padişah döneminde yaşadığı, damat unvanını nasıl aldığı ve şiire, sanata, bilime, kültürel faaliyetlere karşı tavrının nasıl olduğu ise öğrencilerin yarısından biraz fazlası tarafından bilinmektedir diyebiliriz. Ayrıca belirtmek gerekirse Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabileceği konusunda öğrencilerin diğer sorulara göre çok daha az bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

3. 1. 4. Öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Yaşadığı Dönem Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplarından oluşan bilgileri içermektedir.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Prut	11	22,0	-	-	10	16,1	21	10,9
Karlofça	13	26,0	17	21,3	33	53,2	63	32,8
Belgrad	21	42,0	12	15,0	9	14,5	42	21,9
Pasarofça	5	10,0	51	63,8	10	16,1	66	34,4
Toplam	50	100,0	80	100,0	62	100,0	192	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 10’unun, 7. sınıf öğrencilerinin % 63,8’inin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 16,1’inin soruya “Pasarofça” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, doğru cevabın “Pasarofça” olduğu dikkate alınırsa 7. sınıf öğrencilerinin konu hakkında en fazla bilgiye sahip sınıf olduğunu, 6. sınıf öğrencilerinin konu hakkında en az bilgiye sahip sınıf olduğunu, 8. sınıf öğrencilerinin ise 6. sınıf öğrencilerinden biraz daha fazla bilgiye sahip sınıf olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Barış siyaseti	12	20,7	51	63,8	30	40,5	93	43,9
Denge siyaseti	11	19,0	8	10,0	9	12,2	28	13,2
Savaş siyaseti	9	15,5	1	1,3	2	2,7	12	5,7
Bilmiyorum	26	44,8	20	25,0	33	44,6	79	37,3
Toplam	58	100,0	80	100,0	74	100,0	212	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 20,7’sinin, 7. sınıf öğrencilerinin % 63,8’inin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 40,5’inin soruya “Barış siyaseti” cevabını verdiği görülmektedir. Ayrıca 6.ve 8. sınıf öğrencilerinin yarısına yakını, 7. sınıf

öğrencilerinin ise 4'te 1'lik kısmının soruya “Bilmiyorum” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun cevabının “Barış Siyaseti” olduğu bilgisini göz önünde bulundurursak bu konuda 7. sınıf öğrencilerinin % 63,8'inin “Barış Siyaseti” cevabı vermesi ile bu sınıfın diğer iki sınıfa göre daha başarılı olduğunu söyleyebiliriz. 8. sınıf öğrencilerinin % 40,5'inin “Barış Siyaseti” cevabı vermesi ile bu sınıfın 6. sınıfa göre daha başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Son olarak 6. sınıf öğrencilerinin % 20,7'sinin “Barış Siyaseti” cevabını vermesi ile bu sınıfın diğer iki sınıfa göre daha başarısız olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Avrupa ile ilişkilerin askıya alınması	7	13,5	7	9,7	6	8,7	20	10,4
Avrupa elçilerinin Osmanlı başkentine gelmesi	14	26,9	4	5,6	6	8,7	24	12,4
Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi	14	26,9	57	79,2	44	63,8	115	59,6
Avrupa ile denge politikası güdülmesi	17	32,7	4	5,6	13	18,8	34	17,6
Toplam	52	100,0	72	100,0	69	100,0	193	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin

14'ünün, 7. sınıf öğrencilerinin 57'sinin, 8. sınıf öğrencilerinin ise 44'ünün soruya "Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi" cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, doğru cevabın "Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi" seçeneği olduğu göz önüne alınırsa bu soruya en fazla doğru cevabı veren sınıfın 57 öğrenci ile 7. sınıflar, en az doğru cevabı veren sınıfın ise 14 öğrenci ile 6. sınıflar olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla 7. sınıf öğrencilerinin konu hakkında daha fazla doğru bilgiye sahip olduğunu, onun akabinde 8. sınıf öğrencilerinin geldiğini, 6. sınıf öğrencilerinin ise konu hakkında daha az doğru bilgiye sahip olduğunu dile getirebiliriz.

Öğrencilerin, "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Avrupa' da ilk elçiliklerin kurulması	12	23,5	21	26,3	14	19,4	47	23,2
İlk Türk Matbaasının kurulması	23	45,1	47	58,8	45	62,5	115	58,7
Yurt dışına öğrenci gönderilmesi	10	19,6	7	8,8	11	15,3	28	13,8
Avrupa' ya asker gönderilmesi	6	11,8	5	6,3	2	2,8	13	6,4
Toplam	51	100,0	80	100,0	72	100,0	203	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 45,1'inin, 7. sınıf öğrencilerinin

% 58,8'inin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 62,5'inin soruya "İlk Türk matbaasının kurulması" cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun cevabının "İlk Türk Matbaasının kurulması" olduğu söylenirse 8. sınıf öğrencilerinin konu hakkında diğer sınıflara göre daha fazla bilgiye sahip olduğunu, 7. sınıf öğrencilerinin ondan çok az düşük bir değerle 8. sınıf öğrencilerini takip ettiğini, 6. sınıf öğrencilerinin ise konu hakkında diğer sınıflara daha az bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Cebeci ocağı	8	15,1	17	21,5	10	13,5	35	17,0
Tulumbacı ocağı	8	15,1	33	41,8	25	33,8	66	32,0
Baltacı ocağı	8	15,1	5	6,3	5	6,8	18	8,7
Yeniçeri ocağı	29	54,7	24	30,4	34	45,9	87	42,2
Toplam	53	100,0	79	100,0	74	100,0	206	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 15,1'inin, 7. sınıf öğrencilerinin % 41,8'inin, 8. sınıf öğrencilerinin % 33,8'inin, tüm öğrencilerin ise % 32'sinin soruya "Tulumbacı Ocağı" cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun cevabının "Tulumbacı ocağı" olduğu belirtilirse konu hakkında en fazla bilgiye 7. sınıfların, en az bilgiye ise 6. sınıfların sahip olduğunu

söyleyebiliriz. Ayrıca öğrencilerin genelinin bahsi geçen konuda yetersiz bilgiye sahip olduğunu da belirtebiliriz.

Öğrencilerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Nedim	24	44,4	55	76,4	28	43,1	107	56,0
Nabi	10	18,5	7	9,7	15	23,1	32	16,8
Naima	9	16,7	6	8,3	11	16,9	26	13,6
Baki	11	20,4	4	5,6	11	16,9	26	13,6
Toplam	54	100,0	72	100,0	65	100,0	191	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “ Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir? ” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin 54’ünün 24’ü, 7. sınıf öğrencilerinin 72’sinin 55’i, 8. sınıf öğrencilerinin ise 65’inin 28’i soruya “Nedim” cevabını vermiştir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin “Nedim” olduğu göz önüne alındığında 7. sınıf öğrencilerinin yarısından daha fazlası soruya doğru cevap verdiği için konu hakkında en çok bilgi sahibi sınıf, 8. sınıf öğrencilerinin ise yarısından daha azı soruya doğru cevap verdiği için konu hakkında en az bilgi sahibi sınıftır diyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İran	18	32,1	9	12,0	3	4,3	30	14,9
Fransa	13	23,2	29	38,7	42	60,0	84	41,8
Almanya	22	39,3	28	37,3	21	30,0	71	35,3
Avusturya	3	5,4	9	12,0	4	5,7	16	8,0
Toplam	56	100,0	75	100,0	70	100,0	201	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 23,2’sinin, 7. sınıf öğrencilerinin % 38,7’sinin, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 60’ının soruya “Fransa” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun cevabının “Fransa” olduğu da belirtilirse 8. sınıf öğrencilerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en etkili ülkenin Fransa olduğunu diğer sınıflara daha çok bildiğini, onu sırasıyla 7. ve 6. sınıf öğrencilerinin izlediğini söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Halkın sağlığı için karantina servislerinin kurulması	7	14,0	17	21,5	24	33,8	48	24,0
İlk Osmanlı üniversitesinin açılması	25	50,0	18	22,8	20	28,2	63	31,5
Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi	13	26,0	41	51,9	24	33,8	78	39,0
Pasaport zorunluluğu getirilmesi	5	10,0	3	3,8	3	4,2	11	5,5
Toplam	50	100,0	79	100,0	71	100,0	200	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin 13’ünün, 7. sınıf öğrencilerinin 41’inin, 8. sınıf öğrencilerinin 24’ünün, tüm öğrencilerin ise 78’inin soruya “Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun yanıtının “Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi” olduğu dikkate alınırsa 7. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre konu hakkında daha fazla doğru bilgiye sahip olduğunu, 6. sınıf öğrencilerinin ise diğer sınıflara göre konu hakkında daha az doğru bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca tüm öğrencilerin yarısından daha azının soruya doğru cevap verebildiğini göz önüne alırsak öğrencilerin genelinde konu hakkında yetersiz bilgi düzeyine sahip olduğunu ileri sürebiliriz.

Öğrencilerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 22’ de verilmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmen okullarının açılması	21	38,9	13	16,5	10	13,7	44	212,4
İlk özel gazetenin çıkarılması	17	31,5	17	21,5	15	20,5	49	23,8
İlk kâğıt paranın çıkarılması	7	13,0	13	16,5	9	12,3	29	14,1
Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması	9	16,7	36	45,6	39	53,4	84	40,8
Toplam	54	100,0	79	100,0	73	100,0	206	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 16,7’sinin, 7. sınıf öğrencilerinin % 45,6’sının, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 53,4’ünün soruya “Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin “Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması” olduğu dikkate alınırsa 8. sınıf öğrencilerinin % 53,4 doğru cevaplama yüzdesi ile konu hakkında en çok bilgiye sahip sınıf olduğunu, 7. sınıf öğrencilerinin onları % 45,6 doğru cevaplama yüzdesi ile takip ettiğini, 6. sınıf öğrencilerinin ise % 16,7 doğru cevaplama yüzdesi ile konu hakkında en az bilgiye sahip sınıf olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması	11	22,0	20	26,3	35	51,5	66	34,0
Kadınların istedikleri mesleği seçebilmeleri	18	36,0	11	14,5	14	20,6	43	22,2
Kadınların mirastan eşit hak almaları	8	16,0	39	51,3	10	14,7	57	29,4
Saray dışından evlilik yapılması	13	26,0	6	7,9	9	13,2	28	14,4
Toplam	50	100,0	76	100,0	68	100,0	194	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, tüm öğrencilerin 66’sının, 8. sınıf öğrencilerinin 35’inin, 7. sınıf öğrencilerinin 20’sinin, 6. sınıf öğrencilerinin ise 11’inin soruya “Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun cevabının “Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması” seçeneği olduğu göz önüne alınırsa tüm öğrencilerin yarısından azının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu bunlardan da en başarılısının 8. sınıflar olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çini fabrikası	19	35,2	12	15,4	21	30,0	52	25,7
Çimento fabrikası	17	31,5	37	47,4	30	42,9	84	41,6
Kumaş fabrikası	4	7,4	9	11,5	11	15,7	24	11,9
Kağıt fabrikası	14	25,9	20	25,6	8	11,4	42	20,8
Toplam	54	100,0	78	100,0	70	100,0	202	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 31,5’inin, 7. sınıf öğrencilerinin % 47,4’ünün, 8. sınıf öğrencilerinin % 42,9’unun, tüm öğrencilerin ise % 41,6’sının soruya “Çimento fabrikası” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun cevabının “Çimento fabrikası” olduğu dikkate alınırsa 7. sınıf öğrencilerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde açılan fabrikalar konusunda diğer sınıflardan daha çok bilgiye sahip olduğunu, bunu 8. sınıf öğrencilerinin takip ettiğini, 6. sınıf öğrencilerinin ise konu hakkında diğer sınıflara göre daha az bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kültürel alanda	15	26,3	19	23,8	19	27,5	53	25,7
Ekonomik alanda	12	21,1	4	5,0	6	8,7	22	10,7
İmar ve inşaat alanında	15	26,3	16	20,0	20	29,0	51	24,8
Askeri alanda	15	26,3	41	51,3	24	34,8	80	38,8
Toplam	57	100,0	80	100,0	69	100,0	206	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıftan toplam 57 öğrencinin 15’i, 7. sınıftan toplam 80 öğrencinin 41’i, 8. sınıf öğrencilerinin ise toplam 69’unun 24’ü soruya “Askeri alanda” cevabını vermiştir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde askeri alanda önemli faaliyetler yapılmadığı dikkate alınırsa 7. sınıf öğrencilerinin yaklaşık yarısı kadarının soruya doğru cevap verdiğini dolayısıyla 7. sınıf öğrencilerinin bu konuda diğer sınıflara göre daha başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İzmir	7	13,7	9	11,4	3	4,3	19	9,5
Çorum	16	31,4	36	45,6	37	53,6	89	44,7
Niğde	19	37,3	24	30,4	25	36,2	68	34,2
İstanbul	9	17,6	10	12,7	4	5,8	23	11,6
Toplam	51	100,0	79	100,0	69	100,0	199	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 37,3’ünün, 7. sınıf öğrencilerinin % 30,4’ünün, 8. sınıf öğrencilerinin % 36,2’sinin, tüm öğrencilerin ise % 34,2’sinin soruya “Niğde” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun doğru seçeneğinin “Niğde” olduğu belirtilirse birbirine yakın değerlerle de olsa konu hakkında en fazla bilgiye sahip olan sınıfın 6. sınıf, en az bilgiye sahip olan sınıfın ise 7. sınıf olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca öğrencilerin genelinin konu hakkında yeteri derecede bilgiye sahip olmadığını dile getirebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Gül	16	28,6	2	2,5	4	5,6	22	10,6
Yasemin	4	7,1	1	1,3	4	5,6	9	4,3
Lavanta	9	16,1	2	2,5	3	4,2	14	6,8
Lale	27	48,2	75	93,8	60	84,5	162	78,3
Toplam	56	100,0	80	100,0	71	100,0	207	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin 27’si, 7. sınıf öğrencilerinin 75’i, 8. sınıf öğrencilerinin 60’ı soruya “Lale” cevabını vermiştir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde en çok tercih edilen çiçeğin lale olduğu dikkate alınırsa 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun konu hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu, 6. sınıf öğrencilerinin ise yaklaşık yarısı kadar bir kısmının konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eskiye dönük	8	16,3	2	2,5	5	6,8	15	7,4
İhtilalcı	4	8,2	7	8,6	1	1,4	12	5,9
Yenilikçi	16	32,7	57	70,4	51	68,9	124	60,8
Bilmiyorum	21	42,9	15	18,5	17	23,0	53	26,0
Toplam	49	100,0	81	100,0	74	100,0	204	100,0

Ankete katılan öğrencilerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıf öğrencilerinin % 32,7’sinin, 7. sınıf öğrencilerinin % 70,4’ünün, 8. sınıf öğrencilerinin ise % 68,9’unun soruya “Yenilikçi” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde yenilikçi bir politika izlendiği belirtilirse 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin birbirlerine çok yakın değerlerle konu hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olduğunu, 6. sınıf öğrencilerinin ise düşük bir değerle konu hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, “ Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Öğrencilerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8.sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Patrona Halil isyanı	8	18,2	60	78,9	39	53,4	107	55,4
Celali isyanları	4	9,1	6	7,9	6	8,2	16	8,3
Kabakçı Mustafa Paşa isyanı	18	40,9	7	9,2	22	30,1	47	24,4
Babı Ali isyanı	14	31,8	3	3,9	6	8,2	23	11,9
Toplam	44	100,0	76	100,0	73	100,0	193	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “ Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi önemli olayla sona ermiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 6. sınıftan toplam 44 öğrencinin 8’i,7. sınıftan toplam 76 öğrencinin 60’ı, 8. sınıftan toplam 73 öğrencinin 39’u soruya “Patrona Halil isyanı” cevabını vermiştir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin Patrona Halil isyanıyla sona erdiği dikkate alınır soruya büyük çoğunluğuyla doğru cevap veren 7. sınıflar bu konuda en çok bilgiye sahip sınıf, büyük çoğunluğuyla soruya yanlış cevap veren 6. sınıflar ise bu konuda en az bilgiye sahip sınıftır diyebiliriz.

Öğrencilerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Öğrencilerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Sınıflar / Seçenekler	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Devletin üst kademesinin zevk ve sefaya düşkünlüğü	9	20,5	36	46,2	15	21,7	60	31,4
Osmanlı devletinin İran topraklarında yenilgiye uğraması	13	29,5	21	26,9	9	13,0	43	22,5
Sefer hazırlığı yapıp da sefere çıkılmayışı	15	34,1	13	16,7	11	15,9	39	20,4
Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi	7	15,9	8	10,3	34	49,3	49	25,7
Toplam	44	100,0	78	100,0	69	100,0	191	100,0

Ankete cevap veren öğrencilerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 8. sınıf öğrencilerinin yaklaşık yarısının, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin çok azının, öğrencilerin genelinin ise yaklaşık 4’te 1’i kadar bir kısmının soruya “Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebepleri arasında padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi olmadığı belirtilirse, 8. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre konu hakkında daha fazla bilgiye sahip olduğunu bununla birlikte öğrencilerin genelinin konu hakkında yetersiz bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın yaşadığı dönem ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, dönemde yaşanan siyasi gelişmeler hususunda öğrencilerin yaklaşık yarısının bilgi sahibi olduğunu,

siyasi gelişmeler açısından en fazla bilgi sahibi olunan konunun dönemde izlenen politikanın olduğunu, en az bilgi sahibi olunan konunun ise dönemin sona ermesinin sebepleri olduğunu söyleyebiliriz. Kültürel, ekonomik ve sosyal gelişmeler hususunda ise öğrencilerin yaklaşık yarısından azının bilgi sahibi olduğunu, kültürel, ekonomik ve sosyal gelişmeler açısından en fazla bilgi sahibi olunan konunun dönemde hangi çiçek türünün tercih edildiği olduğunu, en az bilgi sahibi olunan konunun ise dönemde kurulan önemli teşkilatın hangisi olduğunu söyleyebiliriz.

3. 1. 5. Öğrencilerin Sınıflara, Cinsiyete ve Genele Göre Başarı Durumlarına Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğrencilerin ankette bulunan çoktan seçmeli 25 soru üzerinde sınıflara, cinsiyete ve genele göre ortalama doğru cevap sayılarının değerlendirilmesini içermektedir.

Öğrencilerin, çoktan seçmeli sorularda sınıflara göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Öğrencilerin Sınıflara Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Sınıflar	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
6. sınıflar	7,57
7. sınıflar	14,23
8. sınıflar	13,25

Ankete cevap veren öğrencilerin, sınıflara göre doğru cevaplama ortalamaları incelendiğinde, toplam 25 çoktan seçmeli sorunun 6. sınıf öğrencileri ortalama 7,57’sini, 7. sınıf öğrencileri ortalama 14,23’ünü, 8. sınıf öğrencileri ise ortalama 13,25’ini doğru cevapladığı görülmektedir.

Bu duruma göre, Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili en fazla bilgi sahibi olan sınıfın 7. sınıflar olduğunu, onları çok az bir farkla takip eden 8. sınıflar olduğunu, 6. sınıfların ise en az bilgiye sahip sınıf olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin çoktan seçmeli sorularda cinsiyete göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Cinsiyet	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
Bayan	11,43
Erkek	12,62

Ankete cevap veren öğrencilerin, cinsiyete göre doğru cevaplama ortalamaları incelendiğinde, toplam 25 çoktan seçmeli sorunun bayan öğrenciler ortalama 11,43'ünü, erkek öğrenciler ise ortalama 12,62'sini doğru cevaplamıştır.

Buna göre, Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili en fazla bilgiye erkeklerin sahip olduğunu, bayanların da erkekleri çok yakın bir değerle takip ettiğini söyleyebiliriz.

Öğrencilerin, çoktan seçmeli sorularda genele göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33. Öğrencilerin Genele Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Ankete Katılan Öğrencilerin Sayısı	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
216	12,06

Ankete cevap veren öğrencilerin, genelinin toplam 25 çoktan seçmeli soruya verdikleri doğru cevapların ortalaması incelendiğinde, öğrencilerin genelinin soruların ortalama 12,06'sını doğru cevapladığı görülmektedir.

Bu duruma göre, tüm öğrencilerin ortalama 25 sorunun yarısından daha azına doğru cevap verebildiğini dolayısıyla konunun yeteri derece bilinmediğini söyleyebiliriz.

3. 2. ANKETE KATILAN ÖĞRETMENLERİN GENEL ÖZELLİKLERİNE VE KONU HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Bu kısım, ankete katılan öğretmenlerin genel bilgilerini ve konu hakkında bilgi düzeylerini içermektedir.

3. 2. 1. Öğretmenlere Ait Genel Bilgiler

Bu kısım, ankete katılan öğretmenlere ilişkin genel bilgileri içermektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetlere göre dağılımları Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Bayan	20	48,8
Erkek	21	51,2
Toplam	41	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin cinsiyetlere göre dağılımları incelendiğinde, % 51,2'sinin erkek, % 48,8'inin ise bayan olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre dağılımları Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdem	f	%
1-6 yıl	4	10,0
7-12 yıl	12	30,0
13-18 yıl	7	17,5
19-24 yıl	15	37,5
25 yıl ve daha fazla	2	5,0
Toplam	40	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre dağılımları incelendiğinde, % 10'unun 1- 6 yıl arası, % 30'unun 7- 12 yıl arası, % 17,5'inin 13- 18 yıl arası, % 37,5'inin 19- 24 yıl arası, % 5'inin ise 25 yıl ve daha fazla hizmet süresine sahip olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

Branş	f	%
1.kademe Öğretmeni	14	45,2
2.kademe Öğretmeni	17	54,8
Toplam	31	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları incelendiğinde, % 45,2'sinin 1. kademe öğretmeni, % 54,8'inin ise 2. kademe öğretmeni olduğu görülmektedir.

3. 2. 2. Öğretmenlerin Nevşehir Hakkındaki Bilgi Düzeylerine

Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğretmenlerin Nevşehir ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplarından oluşan bilgileri içermektedir.

Öğretmenlerin, “Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37. Öğretmenlerin “Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Kapadokya	-	-
Nevşehir	-	-
Muşkara	40	100,0
Göreme	-	-
Toplam	40	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, ankete katılan tüm öğretmenler tarafından soruya “Muşkara” cevabı verildiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun cevabının “Muşkara” olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin tamamının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 38. 1 ve Tablo 38. 2’de verilmiştir.

Tablo 38. 1. Öğretmenlerin “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Konya Vilayetinin Aksaray Sancağı	4	9,8
Konya Vilayetinin Niğde Sancağı	25	61,0
Konya Vilayetinin Kırşehir Sancağı	4	9,8
Konya Vilayetinin Ürgüp Sancağı	8	19,5
Toplam	41	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 61’inin soruya “Konya Vilayetinin Niğde Sancağı” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehir’in Osmanlı Devleti döneminde Konya vilayetinin Niğde sancağına bağlı olduğunu belirtirsek öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının bu konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 38. 2. Öğretmenlerin “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	50,0	1	33,3	6	75,0	1	100	9	64,3
	Yanlış	-	-	1	50,0	2	66,7	2	25,0	-	-	5	35,7
	Toplam	-	-	2	100	3	100	8	100	1	100	14	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	3	42,9	2	66,7	3	100	-	-	10	58,8
	Yanlış	1	33,3	4	57,1	1	33,3	-	-	1	100	7	41,2
	Toplam	3	100	7	100	3	100	3	100	1	100	17	100

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?” sorusuna verdikleri cevapların doğru- yanlış dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinin % 64,3’ünün, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 58,8’inin soruya doğru cevap verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine göre konu hakkında daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” açık uçlu sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39. Öğretmenlerin “ Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Cami, Medrese, Hamam ve Han gibi yapıların yapılması	27	65,9
Cevaplanmayan	14	34,1
Toplam	41	100,0

Ankete cevap veren ve veremeyen öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, toplam 41 öğrenciden 14’ünün soruya cevap veremediği, 27’sinin de soruya “Cami, Medrese, Hamam ve Han gibi yapıların yapılması” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, öğretmenlerin yarısından fazlasının yapılan imar çalışmaları hususunda kısmen de olsa bilgi sahibi olduğunu, geriye kalan kısmın ise bu hususta her hangi bir bilgiye sahip olmadığını söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” açık uçlu sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı Tablo 40’ta verilmiştir.

Tablo 40. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de İmar ve İnşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Nevşehir’ e göçe Teşvik	5	12,2
Şehrin Yeniden Yapılandırılması ve İsim Değişikliği	2	4,8
Cevaplanmayan	34	83,0
Toplam	41	100,0

Ankete cevap veren ve veremeyen öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.” sorusuna cevap verme ve verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, tüm öğretmenlerin % 83’ünün soruya cevap veremediği, % 12,2’sinin soruya Nevşehir’e göçe teşvik cevabını verdiği, % 4,8’inin ise soruya şehrin yeniden yapılandırılması ve isim değişikliği cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, çok az bir kısmının ise yeterli düzeyde olmasa da konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin Nevşehir ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı konusunda öğretmenlerin tamamının bilgi sahibi olduğunu, Nevşehir’in Osmanlı Devleti’nde bağlı olduğu vilayet, sancak ve Nevşehir’de yapılan imar, inşaat çalışmaları konularında öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının bilgi sahibi olduğunu,

Nevşehir’de imar faaliyetleri dışında yapılan faaliyetler konusunda ise öğretmenlerin çok azının bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

3. 2. 3. Öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplarından oluşan bilgileri içermektedir.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu ?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Evet	40	97,6
Hayır	1	2,4
Toplam	41	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, toplam 41 öğretmenin 40’ının soruya evet, 1’inin ise soruya hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, öğretmenlerin tamamına yakın bir kısmının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’yı daha önce duymuş olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı,

Seçenekler	f	%
Fetret Dönemi	-	-
Gerileme Dönemi	-	-
Lale Dönemi	40	100,0
Duraklama Dönemi	-	-
Toplam	40	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?” sorusuna verdiklerin cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin tamamının soruya “Lale dönemi” cevabını verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin “Lale dönemi” olduğunu belirtirsek öğretmenlerin tamamı konu hakkında bilgi sahibidir diyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 43. 1 ve Tablo 43. 2’de verilmiştir.

Tablo 43. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
1.Mahmut	1	2,6
3.Ahmet	30	76,9
2.Mustafa	1	2,6
2.Mahmut	7	17,9
Toplam	39	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

incelendiğinde, öğretmenlerin 30'unun soruya "3. Ahmet" cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 43. 2. Öğretmenlerin "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	1	33,3	8	100	1	100	12	85,7
	Yanlış	-	-	-	-	2	66,7	-	-	-	-	2	14,3
	Toplam	-	-	2	100	3	100	8	100	1	100	14	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	5	83,3	1	50,0	3	100	1	100	12	80,0
	Yanlış	1	33,3	1	16,7	1	50,0	-	-	-	-	3	20,0
	Toplam	3	100	6	100	2	100	3	100	1	100	15	100

"Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?" sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin kıdeme ve bransa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinin % 85,7'si, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 80'i soruya doğru cevap vermiştir. Ayrıca her iki kademe de 13- 18 yıl kıdemi bulunan öğretmenler, diğer öğretmenlere göre daha az yüzdeyle soruyu doğru cevaplamıştır.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın padişah 3. Ahmet döneminde yaşadığı dikkate alınırsa öğretmenlerin çoğunun konu hakkında gerekli bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine nispetle konu hakkında daha çok bilgiye sahip olduğunu ve 13- 18 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre konu hakkında daha az bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin “ Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 44’te verilmiştir.

Tablo 44. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Kazasker	-	-
Şeyhülislam	-	-
Sadrazam	40	100
Defterdar	-	-
Toplam	40	100

Ankete katılan öğretmenlerin, “ Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti’nde hangi görevde bulunmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 100’ünün soruya “Sadrazam” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın Osmanlı Devleti’nde sadrazam olarak görev yaptığı göz önüne alınırsa öğretmenlerin tamamının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın sadrazamlık görevinde bulunduğunu bildiğini söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 45. 1 ve Tablo 45. 2’de verilmiştir.

Tablo 45. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere tavrı nasıl olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Bu faaliyetlere izin vermiştir.	33	84,6
Bu faaliyetleri yasaklamıştır	1	2,6
Bu faaliyetlere karışmamıştır.	1	2,6
Bilmiyorum	4	10,3
Toplam	39	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşanın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin 33’ünün soruya “Bu faaliyetlere izin vermiştir” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 45. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere tavrı nasıl olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	3	100	7	87,5	1	100	13	92,9
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	bilmiyor	-	-	-	-	-	-	1	12,5	-	-	1	7,1
	Toplam	-	-	2	100	3	100	8	100	1	100	14	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	3	100	6	100	2	66,7	3	100	-	-	14	87,5
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	bilmiyor	-	-	-	-	1	33,3	-	-	1	100	2	12,5
	Toplam	3	100	6	100	3	100	3	100	1	100	16	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinden 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 87,5 doğru cevaplama yüzdesine, diğer öğretmenlerin ise % 100 doğru cevaplama yüzdesine sahip olduğunu söyleyebiliriz. 2. kademe öğretmenlerinden ise 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 66,7 doğru cevaplama yüzdesine, diğer öğretmenlerin ise % 100 doğru cevaplama yüzdesine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Bu duruma göre, sorunun cevabının “Bu faaliyetlere izin vermiştir” olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin çoğunluğunun konu hakkında bilgiye sahip olduğunu, 1. kademe öğretmenlerinden 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ve 2. kademe öğretmenlerinden 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin diğerlerine göre konu hakkında daha az bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 46. 1 ve Tablo 46. 2’de verilmiştir.

Tablo 46. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Vezir- i azamın kızıyla evlenmiştir	2	5,3
Şeyhülislamın kızıyla evlenmiştir	1	2,6
Vezirin kızıyla evlenmiştir.	3	7,9
Padişahın kızıyla evlenmiştir	32	84,2
Toplam	38	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde,

öğretmenlerin % 84,2'sinin soruya “Padişahın kızıyla evlenmiştir” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 46. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır ?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	50,0	3	100	6	85,7	-	-	10	83,3
	Yanlış	-	-	1	50,0	-	-	1	14,3	-	-	2	16,7
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	-	-	12	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	3	100	6	100	3	100	3	100	1	100	16	100
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	3	100	6	100	3	100	3	100	1	100	16	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinin % 83,3'ünün, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 100'ünün soruya doğru cevap verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın padişahın kızıyla evlenerek damat unvanını aldığı göz önünde bulundurulursa öğretmenlerin çoğunluğunun bahsedilen konuda bilgi sahibi olduğunu ve 2. kademe öğretmenlerinin 1. kademe öğretmenlerine göre bahsi geçen konuda daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 47. 1 ve Tablo 47. 2'de verilmiştir.

Tablo 47. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen	20	51,3
Zevk ve eğlenceden uzak, savaşmayı seven	3	7,7
Ne zevk ve eğlence düşkününü ne de savaşmayı seven	11	28,2
Bilmiyorum	5	12,8
Toplam	39	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 39 öğretmenden 20’sinin soruya “Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 47. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	2	66,7	3	42,9	1	100	8	61,5
	Yanlış	-	-	-	-	1	33,3	3	42,9	-	-	4	30,8
	bilmiyor	-	-	-	-	-	-	1	14,3	-	-	1	7,7
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	33,3	2	66,7	2	66,7	-	-	6	37,5
	Yanlış	2	66,7	2	33,3	-	-	1	33,3	1	100	6	37,5
	bilmiyor	1	33,3	2	33,3	1	33,3	-	-	-	-	4	25,0
	Toplam	3	100	6	100	3	100	3	100	1	100	16	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 3’ünden hiçbiri, 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 8’inden 4’ü, 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 6’sından 4 ’ü, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 10’ undan 5’i ve 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin 2’sinden 1’i soruya doğru cevap vermiştir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin “Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen” olduğu belirtilirse öğretmenlerin bu konuda yeteri derecede bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz. Ayrıca 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenler, diğer öğretmenlere göre konu hakkında daha fazla bilgi sahibidir diyebiliriz.

Öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin neredeyse tamamının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın yaşadığı dönemi ve yaşadığı dönemdeki görevini bildiğini söyleyebiliriz. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın hangi padişah döneminde yaşadığı, bilime, sanata ve kültürel faaliyetlere karşı tavrının nasıl olduğu ve damat unvanını nasıl aldığı konularında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun konu hakkında bilgi sahibi olduğunu, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın nasıl bir kişisel özelliğe sahip olduğu konusunda ise öğretmenlerin ancak yarısı kadarının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca belirtecek olursak bu bölümde tamamı doğru cevaplanan sorular dışında diğer 4 sorudan 3’ünde 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine göre daha başarılı olduğu dikkate alınırsa 1. kademe öğretmenlerinin, 2. kademe öğretmenlerine göre Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

3. 2. 4. Öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Yaşadığı Dönem Hakkındaki Bilgi Düzeylerine Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplarından oluşan bilgileri içermektedir.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 48. 1 ve Tablo 48. 2’de verilmiştir.

Tablo 48. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Prut	2	6,9
Karlofça	12	41,4
Belgrad	2	6,9
Pasarofça	13	44,8
Toplam	29	100

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 44,8’inin soruya “Pasarofça” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 48. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	100	-	-	2	33,3	-	-	3	33,3
	Yanlış	-	-	-	-	2	100	4	66,7	-	-	6	66,7
	Toplam	-	-	1	100	2	100	6	100	-	-	9	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	1	50,0	3	60,0	2	100	2	66,7	-	-	8	66,7
	Yanlış	1	50,0	2	40,0	-	-	1	33,3	-	-	4	33,3
	Toplam	2	100	5	100	2	100	3	100	-	-	12	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1-6 yıl kıdemi olan 2 öğretmenden 1’i, 7- 12 yıl kıdemi olan 6 öğretmenden 4’ü, 13- 18 yıl kıdemi olan 4 öğretmenden 2’si ve 19- 24 yıl kıdemi olan 9 öğretmenden 4’ü soruya doğru cevap vermiştir. Ayrıca 1. kademe öğretmenlerinin % 33,3’ünün, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 66,7’sinin soruya doğru cevap verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Pasarofça antlaşmasının imzalandığı dikkate alınırsa öğretmenlerin yarısından daha fazlasının bunu bilmediğini söyleyebiliriz. 7- 12 yıl hizmeti olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre ve 2. kademe öğretmenlerinin 1. kademe öğretmenlerine göre bu konuda daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 49. 1 ve Tablo 49. 2’de verilmiştir.

Tablo 49. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Barış siyaseti	27	65,9
Denge siyaseti	7	17,1
Savaş siyaseti	1	2,4
Bilmiyorum	6	14,6
Toplam	41	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, toplam 41 öğretmenin 27’sinin soruya “Barış siyaseti” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 49. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	2	66,7	7	87,5	1	100	12	85,7
	Yanlış	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	7,1
	bilmiyor	-	-	-	-	-	-	1	12,5	-	-	1	7,1
	Toplam	-	-	2	100	3	100	8	100	1	100	14	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	1	33,3	4	57,1	2	66,7	2	66,7	-	-	9	52,9
	Yanlış	2	66,7	1	14,3	-	-	1	33,3	1	100	5	29,4
	bilmiyor	-	-	2	28,6	1	33,3	-	-	-	-	3	17,6
	Toplam	3	100	7	100	3	100	3	100	1	100	17	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa

göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinden 13- 18 yıl ve 25 yıl daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin soruyu % 100 doğru cevapladığı, 2. kademe öğretmenlerinden ise her hangi bir kıdeme mensup olan öğretmenlerden hiçbirinin soruyu % 100 doğru cevaplayamadığı görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin “Barış siyaseti” olduğu göz önüne alınırsa öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu ve yalnızca 1. kademe öğretmenlerinden 7- 12 yıl ve 25 yıl, daha fazla kıdeme sahip olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 50. 1 ve Tablo 50. 2’de verilmiştir.

Tablo 50. 1. Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Avrupa ile ilişkilerin askıya alınması	1	2,8
Avrupa elçilerinin Osmanlı başkentine gelmesi	6	16,7
Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi	15	41,7
Avrupa ile denge politikası güdülmesi	14	38,9
Toplam	36	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 41,7’sinin soruya “Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun cevabının “Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi” seçeneği olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin yarısından da az bir kısmının bu konu

hakkında bilgi sahibi olduğunu, diğerlerinin ise konu hakkında gerekli bilgiye sahip olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 50. 2. Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru-Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	50,0	-	-	4	57,1	-	-	5	45,5
	Yanlış	-	-	1	50,0	2	100	3	42,9	-	-	6	54,5
	Toplam	-	-	2	100	2	100	7	100	-	-	11	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	2	28,6	1	50,0	1	33,3	-	-	6	37,5
	Yanlış	1	33,3	5	71,4	1	50,0	2	66,7	1	100	10	62,5
	Toplam	3	100	7	100	2	100	3	100	1	100	16	100

“Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl hizmeti olan 3 öğretmenden 2’si, 7- 12 yıl hizmeti olan 9 öğretmenden 3’ü, 13- 18 yıl hizmeti olan 4 öğretmenden 1’i, 19- 24 yıl hizmeti olan 10 öğretmenden 5’i soruya doğru cevap vermiştir.

Bu duruma göre, 1- 6 yıl hizmeti olan öğretmenlerin konu hakkında en fazla bilgiye sahip olan grup olduğunu, onları sırasıyla 19- 24 yıl hizmeti olan ve 7- 12 yıl hizmeti olan öğretmenlerin takip ettiğini söyleyebiliriz. Konu hakkında en az bilgiye sahip olan grubun ise 13- 18 yıl hizmeti olan öğretmenler olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 51. 1 ve Tablo 51. 2’de verilmiştir.

Tablo 51. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Avrupa’ da ilk elçiliklerin kurulması	8	21,1
İlk Türk Matbaasının kurulması	28	73,7
Yurt dışına öğrenci gönderilmesi	2	5,3
Avrupa’ ya asker gönderilmesi	-	-
Toplam	38	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, toplam 38 öğretmenden 28’inin soruya “İlk Türk Matbaasının kurulması” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 51. 2. Öğretmenlerin“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	100	3	100	6	75,0	1	100	11	84,6
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	2	25,0	-	-	2	15,4
	Toplam	-	-	1	100	3	100	8	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	3	50,0	2	100	3	100	1	100	11	73,3
	Yanlış	1	33,3	3	50,0	-	-	-	-	-	-	4	26,7
	Toplam	3	100	6	100	2	100	3	100	1	100	15	100

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa

göre dağılımı incelendiğinde, 1 ve 2. kademe öğretmenlerinin genelinde 13- 18 yıl ve 25 yıl, daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin % 100 doğru cevaplama oranına, diğer öğretmenlerden 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 66, 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 57, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ise % 81 doğru cevaplama oranına sahip olduğu görülmektedir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda yaşanan en önemli olayın İlk Türk matbaasının kurulması olduğu göz önüne alındığında, öğretmenlerin çoğunun konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca 13- 18 yıl ve 25 yıl, daha fazla hizmeti bulunan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre bu konuda daha fazla bilgiye sahip olduğunu dile getirebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 52. 1 ve Tablo 52. 2’de verilmiştir.

Tablo 52. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Cebeci ocağı	4	14,3
Tulumbacı ocağı	18	64,3
Baltacı ocağı	1	3,6
Yeniçeri ocağı	5	17,9
Toplam	28	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 14,3’ü “Cebeci Ocağı”, % 64,3’ü “Tulumbacı Ocağı”, % 3,6’sı “Baltacı Ocağı”, % 17,6’sı ise “Yeniçeri Ocağı” cevabını vermiştir.

Buna göre, sorunun cevabının “Tulumbacı Ocağı” olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının konu hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olduğunu, diğer öğretmenlerin ise konu hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 52. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	100	2	66,7	4	66,7	-	-	7	70,0
	Yanlış	-	-	-	-	1	33,3	2	33,3	-	-	3	30,0
	Toplam	-	-	1	100	3	100	6	100	-	-	10	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	1	50,0	2	40,0	1	100	3	100	1	100	8	66,7
	Yanlış	1	50,0	3	60,0	-	-	-	-	-	-	4	33,3
	Toplam	2	100	5	100	1	100	3	100	1	100	12	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinin % 70 doğru cevaplama oranına, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 66,7 doğru cevaplama oranına sahip olduğu görülmektedir.

Bu duruma göre, 1 ve 2. kademe öğretmenlerinin birbirlerine yakın değerlerle Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kurulan önemli teşkilatı bildiğini söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 53. 1 ve Tablo 53. 2’de verilmiştir.

Tablo 53. 1. Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Nedim	27	75,0
Nabi	6	16,7
Naima	1	2,8
Baki	2	5,6
Toplam	36	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin 27’si “ Nedim ”, 6’sı “ Nabi ”, 1’i “ Naima ”, 2’si “Baki ” cevabını vermiştir.

Tablo 53. 2. Öğretmenlerin “Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	1	50,0	6	75,0	1	100	10	76,9
	Yanlış	-	-	-	-	1	50,0	2	25,0	-	-	3	23,1
	Toplam	-	-	2	100	2	100	8	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	100	5	83,3	2	100	3	100	-	-	12	92,3
	Yanlış	-	-	1	16,7	-	-	-	-	-	-	1	7,7
	Toplam	2	100	6	100	2	100	3	100	-	-	13	100

“Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı

incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinden 13’ünden 10’unun, 2. kademe öğretmenlerinden ise 13’ünden 12’sinin soruyu doğru cevapladığı görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin “ Nedim ” olduğu belirtilirse öğretmenlerin çoğunluğunun konu hakkında doğru bilgilere sahip olduğunu, 2. kademe öğretmenlerinin 1. kademe öğretmenlerine göre daha fazla doğru bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 54. 1 ve Tablo 54. 2’de verilmiştir.

Tablo 54. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
İran	3	8,1
Fransa	18	48,6
Almanya	11	29,7
Avusturya	5	13,5
Toplam	37	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 8,1’inin “İran”, % 48,6’sının “Fransa”, % 29,7’sinin “Almanya” ve % 13,5’inin “Avusturya” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun doğru seçeneğinin “Fransa” olduğu dikkate alınır, öğretmenlerin yaklaşık yarısı kadar kısmının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu, bu nedenle Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nde kültür, yaşayış ve mimari konularında örnek alınan ülkenin öğretmenlerce yeterince bilinmediğini söyleyebiliriz.

Tablo 54. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru-Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	3	100	3	42,9	-	-	8	61,5
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	4	57,1	1	100	5	38,5
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	1	33,3	2	28,6	1	50,0	2	66,7	-	-	6	37,5
	Yanlış	2	66,7	5	71,4	1	50,0	1	33,3	1	100	10	62,5
	Toplam	3	100	7	100	2	100	3	100	1	100	16	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl hizmeti olan 3 öğretmenden 1’i, 7- 12 yıl hizmeti olan 9 öğretmenden 4’ü, 13- 18 yıl hizmeti olan 5 öğretmenden 4’ü, 19- 24 yıl hizmeti olan 10 öğretmenden 5’i soruyu doğru cevaplamıştır. 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan 2 öğretmenden ise hiçbiri soruyu doğru cevaplamamıştır.

Bu duruma göre, 13- 18 yıl hizmeti olan öğretmenlerin bu konuda bilgi düzeyi en yüksek olan grup olduğunu, 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlerin ise bu konuda bilgi düzeyi en düşük olan grup olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 55. 1 ve Tablo 55. 2’de verilmiştir.

Tablo 55. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Halkın sağlığı için karantina servislerinin kurulması	4	12,1
İlk Osmanlı üniversitesinin açılması	8	24,2
Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi	19	57,6
Pasaport zorunluluğu getirilmesi	2	6,1
Toplam	33	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 57,6’sının soruya “Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 55. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	100	1	50,0	5	71,4	1	100	8	72,7
	Yanlış	-	-	-	-	1	50,0	2	28,6	-	-	3	27,3
	Toplam	-	-	1	100	2	100	7	100	1	100	11	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	3	60,0	-	-	1	33,3	-	-	6	46,2
	Yanlış	1	33,3	2	40,0	1	100	2	66,7	1	100	7	53,8
	Toplam	3	100	5	100	1	100	3	100	1	100	13	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinden 7- 12 yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 100’ünün, 13- 18 yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 50’sinin, 19- 24

yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 71,4'ünün, 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlerin % 100'ünün soruya doğru cevap verdiği görülmektedir. 2. kademe öğretmenlerinden ise 1- 6 yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 66,7'sinin, 7- 12 yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 60'ının, 13- 18 yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 0'ının, 19- 24 yıl hizmeti olan öğretmenlerin % 33,3'ünün, 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlerin % 0'ının soruya doğru cevap verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde gerçekleşen kültürel faaliyetlerden olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının konu hakkında yeteri bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca 1- 6 yıl hizmeti olan öğretmenlerde 1. kademe olmadığı için 2. kademe çalışanlar, 7- 12 yıl, 13- 18 yıl, 19- 24 yıl, 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlerde 1. kademe çalışanlar bu konuda diğerlerine göre daha fazla bilgi sahibidir diyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 56. 1 ve Tablo 56. 2'de verilmiştir.

Tablo 56. 1. Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Öğretmen okullarının açılması	2	6,1
İlk özel gazetenin çıkarılması	10	30,3
İlk kâğıt paranın çıkarılması	4	12,1
Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması	17	51,5
Toplam	33	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, 33 öğretmenden 2'sinin “Öğretmen okullarının açılması”, 10'unun “İlk özel gazetenin çıkarılması”,

4'ünün "İlk kağıt paranın çıkarılması", 17'sinin ise "Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması" cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 56. 2. Öğretmenlerin "Aşağıdakilerden hangisi Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru-Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	-	-	1	33,3	5	83,3	-	-	6	54,5
	Yanlış	-	-	1	100	2	66,7	1	16,7	1	100	5	45,5
	Toplam	-	-	1	100	3	100	6	100	1	100	11	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	1	33,3	3	75,0	1	50,0	2	66,7	1	100	8	61,5
	Yanlış	2	66,7	1	25,0	1	50,0	1	33,3	-	-	5	38,5
	Toplam	3	100	4	100	2	100	3	100	1	100	13	100

"Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?" sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve bransa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinin % 54,5'inin, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 61,5'inin soruya doğru cevap verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, sorunun doğru seçeneğinin "Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması" olduğu dikkate alınır, öğretmenlerin ancak yarısının konu hakkında bilgiye sahip olduğunu ve 2. kademe öğretmenlerinin 1. kademe öğretmenlerine göre birbirlerine yakın değerlerle de olsa daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, "Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 57. 1 ve Tablo 57. 2'de verilmiştir.

Tablo 57. 1. Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması	13	38,2
Kadınların istedikleri mesleği seçebilmeleri	-	-
Kadınların mirastan eşit hak almaları	5	14,7
Saray dışından evlilik yapılması	16	47,1
Toplam	34	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 47,1’inin “Saray dışından evlilik yapılması”, % 38,2’sinin “Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması”, % 14,7’sinin ise “Kadınların mirastan eşit hak alması” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun cevabının “Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması” olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin yarısından fazlasının soruya yanlış cevap verdiği, dolayısıyla öğretmenlerin bahsi geçen konu hakkında yeteri derece bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 57. 2. Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	-	-	-	-	4	50,0	-	-	4	28,6
	Yanlış	-	-	2	100	3	100	4	50,0	1	100	10	71,4
	Toplam	-	-	2	100	3	100	8	100	1	100	14	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	20,0	2	100	1	50,0	-	-	4	30,8
	Yanlış	3	100	4	80,0	-	-	1	50,0	1	100	9	69,2
	Toplam	3	100	5	100	2	100	2	100	1	100	13	100

“Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 0’ı, 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 14’ü, 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 40’ı, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 50’si, 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin ise % 0’ı soruya doğru cevap vermiştir.

Bu duruma göre, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin konu hakkında en fazla bilgiye sahip öğretmenler olduğunu, onları sırasıyla 13- 18 yıl ve 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin takip ettiğini söyleyebiliriz. 1- 6 yıl ve 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin ise konu hakkında en az bilgiye sahip öğretmenler olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 58. 1 ve Tablo 58. 2’de verilmiştir.

Tablo 58. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Çini fabrikası	4	11,4
Çimento fabrikası	17	48,6
Kumaş fabrikası	4	11,4
Kağıt fabrikası	10	28,6
Toplam	35	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, toplam 35 öğretmenden 4’ü “Çini fabrikası”, 17’si “Çimento fabrikası”, 4’ü “Kumaş fabrikası”, 10’u ise “Kağıt fabrikası” cevabını vermiştir.

Tablo 58. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	50,0	1	33,3	5	71,4	-	-	7	53,8
	Yanlış	-	-	1	50,0	2	66,7	2	28,6	1	100	6	46,2
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	1	33,3	3	75,0	-	-	1	33,3	1	100	6	46,2
	Yanlış	2	66,7	1	25,0	2	100	2	66,7	-	-	7	53,8
	Toplam	3	100	4	100	2	100	3	100	1	100	13	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 3’ünden 1’i, 7- 12 yıl

kıdemi olan öğretmenlerin 6'sından 4'ü, 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 5'inden 1'i, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin 10'undan 6'sı, 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin ise 2'sinden 1'i soruya doğru cevap vermiştir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Çimento fabrikasının açılmadığı belirtilirse öğretmenlerin genelinde ancak yarısı kadar bir kısmının konu hakkında yeterli derece bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin bu konuda en fazla bilgiye sahip grup, 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ise en az bilgiye sahip grup olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 59. 1 ve Tablo 59. 2’de verilmiştir.

Tablo 59. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Kültürel alanda	10	27,0
Ekonomik alanda	4	10,8
İmar ve inşaat alanında	5	13,5
Askeri alanda	18	48,6
Toplam	37	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 27’sinin “Kültürel Alanda”, % 10,8’inin “Ekonomik alanda”, % 13,5’inin “İmar ve inşaat alanında”, % 48,6’sının ise “Askeri alanda” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde askeri alanda önemli faaliyetler yapılmadığı dikkate alınırsa öğretmenlerin ancak yarısı kadar bir kısmının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu, bu oranın da yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 59. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	1	33,3	1	14,3	-	-	4	30,8
	Yanlış	-	-	-	-	2	66,7	6	85,7	1	100	9	69,2
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	6	100	1	50,0	3	100	-	-	12	80,0
	Yanlış	1	33,3	-	-	1	50,0	-	-	1	100	3	20,0
	Toplam	3	100	6	100	2	100	3	100	1	100	15	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinin % 30,8’inin, 2. kademe öğretmenlerinin ise % 80’inin soruya doğru cevap verdiği görülmektedir.

Buna göre, 2. kademe öğretmenlerinin, 1. kademe öğretmenlerine göre hayli yüksek bir oranla Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde farklı alanlarda yapılan önemli faaliyetler konusunda bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 60. 1 ve Tablo 60. 2’de verilmiştir.

Tablo 60. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
İzmir	12	35,3
Çorum	14	41,2
Niğde	8	23,5
İstanbul	-	-
Toplam	34	100,0

Ankete cevap öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin 34’ünden 8’i soruya “Niğde” cevabını vermiştir.

Tablo 60. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	-	-	1	33,3	3	42,9	-	-	4	33,3
	Yanlış	-	-	2	100	2	66,7	4	57,1	-	-	8	66,7
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	-	-	12	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	-	-	1	50,0	2	66,7	1	100	4	30,8
	Yanlış	3	100	4	100	1	50,0	1	33,3	-	-	9	69,2
	Toplam	3	100	4	100	2	100	3	100	1	100	13	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?” sorusuna doğru cevap veren

öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl ve 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin tamamının soruya yanlış cevap verdiği görülmektedir. 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin % 60'ının, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ise % 50'sinin soruya yanlış cevap verdiği görülmektedir. Ayrıca 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin tamamının soruyu doğru cevap verdiği görülmektedir.

Bu duruma göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Niğde ilinde imar çalışmaları yapılmadığı dikkate alınırsa öğretmenlerin büyük çoğunluğunun konu hakkında yeteri bilgiye sahip olmadığını söyleyebiliriz. Ayrıca 19- 24 yıl ve 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin birbirine yakın değerlerle konu hakkında en çok bilgi sahibi öğretmenler olduğunu, 1- 6 yıl ve 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ise konu hakkında en az bilgi sahibi öğretmenler olduğunu söyleyebiliriz. 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerden sadece 1 kişi olduğundan değerlendirmede bahsine yer verilmemiştir.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 61’de verilmiştir.

Tablo 61. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Gül	-	-
Yasemin	-	-
Lavanta	-	-
Lale	39	100,0
Toplam	39	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin tamamının soruya “Lale” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçeğin lale olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin tamamının konu hakkında bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 62. 1 ve Tablo 62. 2’de verilmiştir.

Tablo 62. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Eskiye dönük	1	2,5
İhtilalcı	1	2,5
Yenilikçi	35	87,5
Bilmiyorum	3	7,5
Toplam	40	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 87,5’inin soruya “Yenilikçi” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da Yenilikçi bir politika izlendiği dikkate alınırsa öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu konuda yeterli derece bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 62. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	1	50,0	3	100	8	100	1	100	13	92,9
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	bilmiyor	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	1	7,1
	Toplam	-	-	2	100	3	100	8	100	1	100	14	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	3	100	7	100	2	66,7	2	100	1	100	15	93,8
	Yanlış	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	bilmiyor	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	6,3
	Toplam	3	100	7	100	3	100	2	100	1	100	16	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da nasıl bir politika izlenmiştir?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinden 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenler hariç tamamı % 100 doğru cevaplama oranını elde etmiş, 2. kademe öğretmenlerinden ise 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenler hariç tamamı % 100 doğru cevaplama oranını elde etmiştir.

Bu duruma göre, 1. kademe öğretmenleri içerisinde 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerin, 2. kademe öğretmenleri içerisinde ise 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenlerin diğerlerine göre konu hakkında daha az bilgi birikimine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 63. 1 ve Tablo 63. 2’de verilmiştir.

Tablo 63. 1. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Patrona Halil isyanı	24	66,7
Celali isyanları	3	8,3
Kabakçı Mustafa Paşa isyanı	8	22,2
Babı Ali isyanı	1	2,8
Toplam	36	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi önemli olayla sona ermiştir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 66,7’sinin “Patrona Halil İsyanı”, % 8,3’ünün “Celali isyanları”, % 22,2’sinin “Kabakçı Mustafa Paşa isyanı”, % 2,8’inin ise “Babı Ali isyanı” cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 63. 2. Öğretmenlerin “Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	-	-	1	33,3	7	87,5	1	100	9	69,2
	Yanlış	-	-	1	100	2	66,7	1	12,5	-	-	4	30,8
	Toplam	-	-	1	100	3	100	8	100	1	100	13	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	2	66,7	3	50,0	2	100	1	50,0	1	100	9	64,3
	Yanlış	1	33,3	3	50,0	-	-	1	50,0	-	-	5	35,7
	Toplam	3	100	6	100	2	100	2	100	1	100	14	100

“Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönem hangi önemli olayla sona ermiştir?” sorusuna doğru cevap veren öğretmenlerin, kıdeme ve branşa

göre dağılımı incelendiğinde, 1. kademe öğretmenlerinden 13'ünden 9'u, 2. kademe öğretmenlerinden ise 14'ünden 9'u soruya doğru cevap vermiştir.

Buna göre, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminin Patrona Halil İsyanı ile sona erdiği dikkate alınırsa öğretmenlerin yarısından daha fazlasının konu hakkında bilgiye sahip olduğunu, birbirlerine yakın değerlerle de olsa 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine göre bu konuda daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 64. 1 ve Tablo 64. 2'de verilmiştir.

Tablo 64. 1. Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Seçenekler	f	%
Devletin üst kademesinin zevk ve sefaya düşkünlüğü	13	38,2
Osmanlı devletinin İran topraklarında yenilgiye uğraması	4	11,8
Sefer hazırlığı yapıp da sefere çıkmayışı	9	26,5
Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi	8	23,5
Toplam	34	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin, “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 23,5'inin soruya “Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi” cevabını verdiği görülmektedir.

Buna göre, sorunun doğru seçeneğinin “Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi” olduğu dikkate alınırsa öğretmenlerin bu konuda yeterince bilgiye sahip olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 64. 2. Öğretmenlerin “Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Doğru- Yanlış Dağılımı

Branş	Cevap	Kıdem										Toplam	
		1-6 yıl		7-12 yıl		13-18 yıl		19-24 yıl		25 yıl ve daha fazla			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	100	-	-	-	-	-	-	2	16,7
	Yanlış	-	-	-	-	3	100	7	100	-	-	10	83,3
	Toplam	-	-	2	100	3	100	7	100	-	-	12	100
2.Kademe Öğrt.	Doğru	-	-	2	40,0	1	50,0	1	50,0	-	-	4	30,8
	Yanlış	3	100	3	60,0	1	50,0	1	50,0	1	100	9	69,2
	Toplam	3	100	5	100	2	100	2	100	1	100	13	100

“Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?” sorusuna doğru cevap öğretmenlerin, kıdeme ve branşa göre dağılımı incelendiğinde, 1- 6 yıl ve 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin hiçbiri soruyu doğru cevaplayamamıştır. 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenlerden 7’sinden 4’ü, 13- 18 yıl kıdemi öğretmenlerden 5’inden 1’i, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerden ise 9’undan biri 1’i soruyu doğru cevaplayabilmiştir.

Bu duruma göre, tüm öğretmenler içerisinde 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenler, bu soruda daha yüksek başarı göstermiş olduğundan diğer öğretmenlere göre konu hakkında daha fazla birikime sahiptir diyebiliriz.

Öğretmenlerin, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın yaşadığı dönem ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, siyasi gelişmeler hususunda öğretmenlerin en çok bilgi sahibi olduğu konunun Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde izlenen politika olduğunu, öğretmenlerin en az bilgi sahibi olduğu konunun ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın içinde bulunduğu dönemin

sona ermesinin sebepleri olduğunu söyleyebiliriz. Kültürel gelişmeler hususunda ise öğretmenlerin en çok bilgi sahibi olduğu konunun Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek olduğunu, öğretmenlerin en az bilgi sahibi olduğu konunun ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde imar çalışması yapılmayan şehir olduğunu söyleyebiliriz.

3. 2. 5. Öğretmenlerin Cinsiyete, Kıdeme, Branşa ve Genele Göre Başarı Durumlarına Ait Değerlendirmeler

Bu kısım, ankete katılan öğretmenlerin ankette bulunan 25 soru üzerinde cinsiyete, kıdeme, branşa ve genele göre ortalama doğru cevap sayılarının değerlendirilmesini içermektedir.

Öğretmenlerin, çoktan seçmeli sorularda cinsiyete göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 65’de verilmiştir.

Tablo 65. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Cinsiyet	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
Bayan	15,31
Erkek	14,28

Ankete cevap veren öğretmenlerin, cinsiyete göre anketi doğru cevaplama ortalamaları incelendiğinde, toplam 25 çoktan seçmeli sorunun bayan öğretmenler ortalama 15,31’ini, erkek öğretmenler ise ortalama 14,28’ini doğru cevaplamıştır.

Buna göre, Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın yaşadığı dönem ile ilgili bayan öğretmenlerin, erkek öğretmenlere kıyasla daha fazla bilgi birikimine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, çoktan seçmeli sorularda kıdeme göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 66’da verilmiştir.

Tablo 66. Öğretmenlerin Kıdeme Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Kıdem	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
1-6 yıl	14,25
7- 12 yıl	14,41
13-18 yıl	13,85
19- 24 yıl	15,80
25 yıl ve daha fazla	13,50

Ankete cevap veren öğretmenlerin, kıdeme göre anketi doğru cevaplama ortalamaları incelendiğinde, 25 çoktan seçmeli sorunun 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 14,25’ini, 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 14,41’ini, 13- 18 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 13,85’ini, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 15,8’ini, 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenler ise ortalama 13,5’ini doğru cevaplamıştır.

Bu duruma göre, Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın yaşadığı dönem ile ilgili 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin en fazla birikime sahip öğretmenler olduğunu, 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenlerin ise en az birikime sahip öğretmenler olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, çoktan seçmeli sorularda branşa göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 67’de verilmiştir.

Tablo 67. Öğretmenlerin Branşa Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Branş	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
1.Kademe öğretmeni	15,78
2.Kademe öğretmeni	14,76

Ankete cevap veren öğretmenlerin, branşa göre anketi doğru cevaplama ortalamaları incelendiğinde, toplam 25 çoktan seçmeli sorunun 1. kademe öğretmenleri ortalama 15,78'ini, 2. kademe öğretmenleri ise ortalama 14,76'sını doğru cevaplamıştır.

Bu duruma göre, Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın Yaşadığı dönem ile ilgili 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine göre daha fazla bilgi birikimine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin, çoktan seçmeli sorularda genele göre ortalama doğru cevap sayıları Tablo 68'de verilmiştir.

Tablo 68. Öğretmenlerin Genele Göre Doğru Cevap Ortalamalarının Dağılımı

Ankete Katılan Öğretmenlerin Sayısı	Doğru Cevapların Aritmetik Ortalaması
41	14,75

Ankete cevap veren öğretmenlerin, genele göre anketi doğru cevaplama ortalamaları incelendiğinde, toplam 25 çoktan seçmeli sorunun tüm öğretmenler ortalama 14,75'ini doğru cevaplamıştır.

Bu duruma göre, Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının gerekli bilgi birikimine sahip olduğunu bunun da öğretmenler açısından yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, öğretmenler ve öğrenciler üzerinde yapılan araştırmanın sonuçlarına ve sonuçlardan yola çıkılarak elde edilen önerilere yer verilmiştir.

1. SONUÇLAR

Bu kısım, konu hakkında yapılan araştırmanın sonucunu ihtiva etmektedir. Araştırma için hazırlanan anket sorularına verilen cevaplardan elde edilen bulgular ışığında konu hakkında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Ankete cevap veren öğrencilerin, % 46,8'i bayan, % 53,2'si erkektir.

2. Ankete katılan öğrencilerin, % 27,3'ü 6. Sınıf, % 37,5'i 7. Sınıf, % 35,2'si ise 8. sınıf öğrencisidir

3. Öğrencilere Nevşehir ile ilgili 2'si açık uçlu, 2'si çoktan seçmeli olmak üzere toplam 4 soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, Nevşehir'in Osmanlı Devleti dönemindeki adının öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından bilindiğini, Nevşehir'in hangi vilayet ve sancağa bağlı olduğu konusunda ise bu oranın biraz daha aşağılara indiğini söyleyebiliriz. Ayrıca Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde burada yapılan imar ve diğer faaliyetlerin sorulduğu açık uçlu sorularda öğrencilerin çoğunun yeteri derece bilgi sahibi olmadığını, özellikle 6. sınıf öğrencilerinin her iki soruda da diğer iki sınıfa göre çok daha az bilgi birikimine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

4. Öğrencilere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili 1'i evet- hayır, 6'sı çoktan seçmeli olmak üzere toplam 7 soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı öğrencilerin tamamına yakınının daha önce duyduğunu, İbrahim Paşa'nın hangi dönemde yaşadığı ve Osmanlı Devleti'nde hangi görevde bulunduğu konularında öğrencilerin yine çoğunun doğru bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin yaklaşık yarısı

kadar bir kısmının Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hangi padişah döneminde yaşadığı ve damat unvanını nasıl aldığı konularında bilgi sahibi olduğunu, bu oranın Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın şiire ve sanata bakışının nasıl olduğu konusunda da karşımıza çıktığını söyleyebiliriz. Öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hakkında en az bilgi sahibi olduğu konu Damat İbrahim Paşa'nın nasıl bir kişisel özelliğe sahip olduğu, öğrencilerin en fazla bilgi sahibi olduğu konu ise birbirlerine yakın değerlerle Paşa'nın hangi dönemde yaşadığı ve hangi görevde bulunduğu olmuştur. Bu başlık altında sorulan sorularda en başarılı sınıfın 8. sınıf olduğu, onları çoğu soruda yakın bir oranla 7. sınıf öğrencilerinin takip ettiği, 6. sınıf öğrencilerinin ise bu başlık altındaki sorularda diğer sınıflara kıyasla en başarısız sınıf olduğu görülmektedir.

5. Öğrencilere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili çoktan seçmeli 17 soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin, bu sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, dönemde yaşanan siyasi gelişmeleri konu alan 6 soru üzerinde öğrencilerin genelinin yetersiz bilgi düzeyine sahip olduğunu sorularda en fazla doğru cevaplama oranının % 60 seviyesinde, en az doğru cevaplama oranının % 25 seviyesinde seyretmesinden anlayabiliriz. Öğrencilerin genelinin vasatı aşmadığı siyasi alanda yaşanan gelişmeler hususunda, öğrencilerin genelince en fazla bilgi sahibi olunan konuların sırayla bu dönemde nasıl bir politika izlendiği, dış siyasette ilk defa yapılan uygulamanın ne olduğu ve dönemin hangi olayla sona erdiği olduğu görülmektedir. Öğrencilerin genelince, en az bilgi sahibi olunan konunun ise dönemin sona ermesinin sebepleri olduğu görülmektedir. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşanan siyasi gelişmeler hususunda sorulan 6 sorudan 5'inde 7. sınıf öğrencileri, 1'inde ise 8. sınıf öğrencileri en fazla doğru cevap veren sınıf olmuştur. Buna göre, yaşanan siyasi gelişmeler hususunda 7. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre bu konuda daha fazla bilgi birikime sahip olduğunu söyleyebiliriz. Onları çoğu soruda 8. sınıf öğrencilerinin takip ettiğini, 6. sınıf öğrencilerinin ise en az doğru cevaplama oranı ile konu hakkında en yetersiz bilgi düzeyine sahip sınıf olduğunu söyleyebiliriz. Dönemde yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeleri konu alan 11 soru üzerinde, öğrencilerin genelinin yetersiz bilgi birikime sahip olduğunu 11 sorudan ancak 3 tanesinin öğrencilerin yarısından daha

fazlası tarafından doğru cevaplandığına dayanarak söyleyebiliriz. Bu üç sorudan da en fazla doğru cevaplanan sorunun Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçeğin hangisi olduğu dikkate alınırsa öğrencilerin dönemde yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler hususunda en fazla bilgiye sahip olduğu konunun bu dönemde tercih edilen çiçek olduğunu söyleyebiliriz. Bu dönemde kültürel alanda yaşanan bir ilkin ne olduğu ve hangi önemli şairin bu dönemde yaşadığı konuları da öğrencilerin yarısından daha fazlası tarafından doğru cevaplandığından diğer alanlara göre bu alanlarda öğrencilerin daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. İbrahim Paşa döneminde kurulan önemli ocağın ne olduğu öğrencilerin bu başlık altında en az doğru cevapladığı soru olduğuna göre, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler hususunda öğrencilerin en yetersiz olduğu alanın bu olduğunu söyleyebiliriz. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde sosyal, kültürel ve ekonomik alanda en göze çarpan ve dikkat çeken gelişmelerin (dönemde kurulan tulumbacı ocağının yeterince bilinmeyişi örneğinde olduğu gibi) öğrencilerin geneline yeterince bilinmediği görülmektedir. Bu dönemde hiç olmadığı kadar kütüphanelerin kurulması ve önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi öğrencilerin yarısından da azı tarafından, ilk Türk matbaasının kurulması gibi en fazla önem teşkil eden konunun ise öğrencilerin sadece % 58'i tarafından biliniyor olması öğrencilerin bu alanlarda ne kadar yetersiz düzeyde olduklarını gözler önüne sermektedir. Dönemdeki sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeleri kapsayan toplam 11 sorunun 5'inde 8. sınıf öğrencileri, 5'inde 7. sınıf öğrencileri, 1'inde de 6. sınıf öğrencileri en başarılı sınıf olmuştur. Buna göre, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin 6. sınıf öğrencilerine göre bahsedilen alanda daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Son olarak bu konuda her iki kısımda da soruların doğru cevaplanma yüzdelerine bakarak öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönemdeki siyasi gelişmeleri, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelere nazaran daha fazla bildiğini söyleyebiliriz.

6. Öğrencilerin Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem kısımlarından hangisinde daha başarılı olduğu incelendiğinde, 216 öğrenciden Nevşehir ile ilgili sorulara öğrencilerin ortalama 93'ü, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili sorulara öğrencilerin

ortalama 125'i ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili sorulara öğrencilerin ortalama 91'i doğru cevap vermiştir. Buna göre, öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı Nevşehir ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı döneme göre daha fazla bildiğini, Nevşehir ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönemi ise birbirine yakın ölçüde fakat Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'ya göre daha az bildiğini söyleyebiliriz.

7. Öğrencilerin sınıflara göre genel başarı durumu incelendiğinde, 25 çoktan seçmeli sorudan 6. sınıf öğrencileri ortalama 7,5'ini, 7. sınıf öğrencileri ortalama 14,2'sini ve 8. sınıf öğrencileri ortalama 13,2'sini doğru cevaplamıştır. Buna göre, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin birbirine yakın bilgi düzeyine sahip olduğunu, konuların genelinde 7. sınıf öğrencilerinin en yüksek bilgi düzeyine sahip sınıf olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca 6. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan hayli düşük bir başarı oranıyla en düşük bilgi düzeyine sahip sınıf olduğunu söyleyebiliriz. Bu sonucun çıkmasında Lale Devri tarihinin 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde işleniyor olmasının büyük payı olduğunu söyleyebiliriz.

8. Öğrencilerin cinsiyete göre genel başarı durumu incelendiğinde, 25 çoktan seçmeli sorudan erkek öğrenciler ortalama 12,6'sını, bayan öğrenciler ise ortalama 11,4'ünü doğru cevaplamıştır. Buna göre, bayan ve erkek öğrencilerin konuların genelinde birbirlerine yakın bilgi düzeyine sahip olduğunu, erkek öğrencilerin çok az da olsa bayanlara göre daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

9. Öğrencilerin anketin genelindeki başarı durumu incelendiğinde, ankete katılan 216 öğrenci 25 çoktan seçmeli anket sorusunun ortalama 12,06'sına doğru cevap vermiştir. Buna göre öğrencilerin genelinin soruların yaklaşık yarısı kadarını doğru cevaplayabildiğini, araştırdığımız Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın tanınırlığı konusunda İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin bu doğru cevaplama oranının zayıf kaldığını, öğrencilerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve dönemini yeterince bilmediğini söyleyebiliriz.

10. Ankete cevap veren öğretmenlerin, % 48,8'i bayan, % 51,2'si erkektir.

11. Ankete katılan öğretmenlerin, % 10'u meslekte 1- 6 yıl kıdeme sahip, % 30'u meslekte 7- 12 yıl kıdeme sahip, % 17,5'i meslekte 13- 18 yıl kıdeme sahip, % 37,5'i meslekte 19- 24 yıl kıdeme sahip, % 5'i ise meslekte 25 yıl ve daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerdir.

12. Ankete cevap veren öğretmenlerin, % 45,2'si 1. kademe öğretmenleri, % 54,8'i ise 2. kademe öğretmenleridir.

13. Öğretmenlere Nevşehir ile ilgili 2'si açık uçlu, 2'si çoktan seçmeli olmak üzere toplam 4 soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplardan yola çıkarak Nevşehir'in Osmanlı Devleti dönemindeki adının öğretmenlerin tamamı tarafından, Nevşehir'in hangi vilayet ve sancağa bağlı olduğunun ise öğretmenlerin yarısından biraz fazlası tarafından bilindiğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerin Nevşehir'de yapılan imar çalışmaları ve diğer önemli faaliyetler hususunda bilgi düzeyleri incelendiğinde, İbrahim Paşa döneminde Nevşehir'de yapılan imar çalışmalarının öğretmenlerin yarısından daha fazlası tarafından, Nevşehir'de imar faaliyetleri dışında yapılan diğer önemli faaliyetlerin ise öğretmenlerin çok azı tarafından bilindiğini söyleyebiliriz. Nevşehir ile ilgili öğretmenlerin en fazla bilgi sahibi olduğu konunun Nevşehir'in Osmanlı Devleti dönemindeki adının ne olduğu, en az bilgi sahibi olduğu konunun ise burada Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yapılan önemli faaliyetlerin neler olduğudur.

14. Öğretmenlere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili 1'i evet- hayır, 6'sı çoktan seçmeli olmak üzere toplam 7 soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı öğretmenlerin tamamına yakınının daha önce duyduğunu, Damat İbrahim Paşa'nın hangi dönemde yaşadığını ve Paşa'nın Osmanlı Devleti'nde hangi görevde bulunduğunu ise öğretmenlerin tamamının bildiğini söyleyebiliriz. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hangi padişah döneminde yaşadığı, sanata, şiire, kültürel faaliyetlere karşı tavrının nasıl olduğu ve damat unvanını nasıl aldığı konularında öğretmenlerin yaklaşık 4'te 3'lük gibi bir kısmı sorulara doğru cevap verdiğinden, öğretmenlerin bu konularda bilgi düzeylerinin yeterli olduğunu söyleyebiliriz. Paşa'nın nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabileceği konusunda ise öğretmenlerin ancak yarısı kadarı soruya doğru

cevap verdiğinden, öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın kişisel özelliğini yeterince bilmediğini söyleyebiliriz. Ayrıca tamamı doğru cevaplanan sorular haricinde kalan sorularda 1. ve 2. kademe öğretmenlerinin birbirine çok yakın değerlerle soruları doğru cevapladığı, sadece Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabileceği konusunda 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine ciddi bir üstünlük sağladığı görülmektedir. Buna göre 1. ve 2. kademe öğretmenlerinin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hakkında birbirine yakın bilgi düzeyine sahip olduğunu yalnız bahsi geçen konu hakkında 1. kademe öğretmenlerinin 2. kademe öğretmenlerine göre daha fazla bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.

15. Öğretmenlere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili 17 çoktan seçmeli soru yöneltilmiştir. Bu başlık altındaki soruları iki alt başlık altında değerlendirmek istediğimizde dönemde yaşanan siyasi gelişmeler ve dönemde yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler başlıklarından söz edebiliriz. Öğretmenlere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşanan siyasi gelişmeler hususunda 6 soru yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde, İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da izlenen politikanın öğretmenlerin çoğu tarafından bilindiğini, dönemde izlenen dış siyasetin ve dönemin hangi önemli olay ile sona ermesinin ise öğretmenlerin yarısından biraz fazlası tarafından bilindiğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerin dönemde imzalanan önemli antlaşmayı, dış siyasette yaşanan ilki ve dönemin sona ermesinin sebepleri konularını yarıdan daha azı tarafından doğru cevapladığı dikkate alınırsa bahsi geçen üç konuda diğer üç konuya kıyasla daha yetersiz bilgiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Siyasi alanda yaşanan gelişmeler hususunda öğretmenlerin en fazla bilgiye sahip olduğu konunun dönemde izlenen politikanın ne olduğu, en az bilgiye sahip olduğu konunun ise dönemde dış siyasette yaşanan ilkin ne olduğudur. Öğretmenlere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler hususunda 11 soru yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde, öğretmenlerin en fazla bilgi sahibi olduğu konunun dönemde hangi çiçeğin tercih edildiğidir diyebiliriz. Onu sırasıyla dönemde yaşamış önemli şairin kim olduğu ve kültürel anlamda yaşanan önemli olayın ne olduğu konularının takip ettiğini

söyleyebiliriz. Öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının doğru cevapladığı dönemde kurulan önemli teşkilatın, yapılan kültürel faaliyetin ve kültürel anlamda yaşanan bir olayın ne olduğu konuları öğretmenlerce orta düzeyde biliniyor diyebiliriz. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültür, yaşayış ve mimaride en çok etkilenilen ülkenin neresi olduğu, açılan fabrikaların hangi alanlarda olduğu ve önemli faaliyetler yapılan alanların hangisi olduğu konularında öğretmenler sorulara aynı oranda yaklaşık yarısı kadarıyla doğru cevap vermiştir. Buna göre, her üç konuda da öğretmenlerin bilgi düzeyleri birbirine çok yakın ve orta seviyededir diyebiliriz. Öğretmenler dönemde sosyal hayatta yaşanan bir ilk ve imar çalışmaları yapılmayan vilayet konularıyla ilgili sorularda ciddi derecede yanlış cevaplama yapmış, en çok yanlış ikinci sırada bahsi geçen soruda yapılmıştır. Buna göre, öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde sosyal hayatta yaşanan ilkin ne olduğunu ve hangi vilayetlerde imar çalışması yapılmadığını yeterince bilmediğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerce dönemde yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel alanda en yetersiz olunan konunun imar çalışmalarının hangi vilayetlerde yapıldığıdır diyebiliriz. Son olarak da öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşanan gelişmeler başlığı altında iki alt başlıktaki bilgi düzeyleri karşılaştırıldığında siyasi gelişmeler başlığında öğretmenler 6 sorudan 3'üne yarıdan daha fazlasıyla doğru cevap verebilmiş, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler başlığında ise öğretmenler 11 sorudan 6'sına yarıdan daha fazlasıyla doğru cevap verebilmiştir. Buna göre öğretmenlerin her iki başlık altındaki bilgi düzeyleri birbirine yakın seviyededir diyebiliriz.

16. Öğretmenlerin Nevşehir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem kısımlarından hangisinde daha başarılı olduğu incelendiğinde, 41 öğretmenden Nevşehir ile ilgili sorulara öğretmenlerin ortalama 24'ü, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilgili sorulara öğretmenlerin ortalama 32'si ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem ile ilgili sorulara öğretmenlerin ortalama 20'si doğru cevap vermiştir. Buna göre, öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı Nevşehir ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı döneme göre daha fazla bildiğini, Nevşehir ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönemi ise birbirine yakın ölçüde fakat Nevşehirli

Damat İbrahim Paşa'ya göre daha az bildiğini söyleyebiliriz. Ayrıca öğretmenlerce üç ana başlık altında en az bilinenin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın yaşadığı dönem olduğunu belirtebiliriz.

17. Öğretmenlerin cinsiyete göre genel başarı durumu incelendiğinde, 25 çoktan seçmeli sorudan bayan öğretmenler ortalama 15,3'ünü, bayan öğretmenler ise ortalama 14,2'sini doğru cevaplamıştır. Buna göre, erkek ve bayan öğretmenlerin birbirine yakın değerlerde bilgi düzeyine sahip olduğunu fakat bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla bir adım önde olduğunu söyleyebiliriz.

18. Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre genel başarı durumu incelendiğinde, 25 çoktan seçmeli sorudan 1- 6 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 14,2'sini, 7- 12 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 14,4'ünü, 13-18 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 13,8'ini, 19- 24 yıl kıdemi olan öğretmenler ortalama 15,8'ini, 25 yıl ve daha fazla kıdemi olan öğretmenler ise ortalama 13,5'ini doğru cevaplamıştır. Buna göre, öğretmenlerin meslekteki kıdemi ile bilgi düzeyleri arasında belirli bir doğru veya ters orantı olmadığını, en fazla bilgi düzeyi olan öğretmenlerin 19- 24 yıl kıdemi olanlar olduğunu söyleyebiliriz. En az bilgi düzeyi olan öğretmenlerin ise 25 yıl ve daha fazla kıdemi olanlar olduğunu belirtebiliriz.

19. Öğretmenlerin branşlarına göre genel başarı durumu incelendiğinde, 25 çoktan seçmeli sorudan 1. kademe öğretmenleri ortalama 15,7'sini, 2. kademe öğretmenleri ise ortalama 14,7'sini doğru cevaplamıştır. Buna göre, branşların konu hakkında birbirine yakın düzeylerde bilgi birikimine sahip olduğunu, 1. kademe öğretmenlerinin az bir farkla da olsa 2. kademe öğretmenlerine göre daha fazla bilgi birikimine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

20. Öğretmenlerin anketin genelindeki başarı durumu incelendiğinde, ankete katılan 41 öğretmen 25 çoktan seçmeli anket sorusunun ortalama 14,75'ini doğru cevaplamıştır. Buna göre, öğretmenlerin araştırmamızın konusunu teşkil eden Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın tanınırlığı ile ilgili öğrencilere kıyasla daha fazla bilgiye sahip olduğunu fakat öğretmenlerin bilgi düzeylerinin soruların ortalama yarısından biraz fazlasını doğru cevaplayacak kadar olduğunu göz önüne aldığımızda öğretmenlerin de bu konuda yeteri derece bilgi sahibi olmadığını söyleyebiliriz.

2. ÖNERİLER

Bu kısım, konu hakkında yapılabilecek çalışmalara dair önerileri içermektedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak aşağıdaki önerilere ulaşılmıştır.

1. İlköğretim öğrencileri için Nevşehir’de Damat İbrahim Paşa döneminde yapılan tarihi yapılara geziler düzenlenerek öğrencilerin bu konuda farkındalığı artırılmalıdır.

2. Öğrencilere derslerde veyahut ders dışı sosyal faaliyetlerde Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve yaşadığı döneme dair sunum veya belgeseller hazırlanıp izletilmelidir.

3. Öğrencilere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve yaşadığı dönem ile ilgili daha kalıcı bilgi kazandırmak amacıyla okullarda veya il milli eğitim müdürlüğü bünyesinde dönemi tasvir eden tiyatro oyunları düzenlenmelidir.

4. Bilgiye kolay ulaşabilme adına İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti’nin genelinde ve Nevşehir’de yaşanan gelişmelerden en hayati öneme sahip olanları bir fasikül veya kitapçık halinde hazırlanıp öğrencilere dağıtılmalıdır.

5. İlköğretim okullarında her yıl düzenli olarak Lale Devri şenlikleri düzenlenip, bu şenliklerde o dönemi tasvir edebilmek adına her alanda ayrı bir stant hazırlanıp bu şekilde öğrencilere daha renkli ve eğlenceli şekilde döneme dair bilgiler kazandırılmalıdır. Örneğin bir stantta İbrahim Paşa döneminde kurulan ilk Türk matbaası maketlerle tasvir edilmeli, diğer stantta dönemde en çok tercih edilen çiçeğin lale olduğu maketlerle göz önüne getirilmelidir.

6. Sosyal bilgiler dersi 7. sınıf konusu olan Lale Devri tarihi sadece bu seneye sıkıştırılmamalı 6 ve 8. sınıflarda da sosyal bilgiler dersinde yeri geldikçe Lale Devri’nden kesitlere yer verilmelidir. Örneğin, Osmanlı Devleti’nin halkına karşı her zaman hoşgörü içinde olduğu bunun toprağımızda yaşayan diğer milletlerden insanlar için de böyle olduğu anlatılırken Lale Devri’nde İlk Türk matbaasının Macar asıllı İbrahim Müteferrika tarafından kurulduğundan söz edilmelidir.

7. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerine Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Lale Devri tarihi anlatılırken dönemde yaşanan siyasi gelişmeler bir tarih şeridi gibi hazırlanıp sınıfta materyal olarak kullanılmalı ve öğrencileri araştırmaya sevk etmek adına konu ile ilgili performans veya proje ödevleri verilmelidir.

8. Öğrencilere Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve yaşadığı dönemi tanıtabilmek adına sadece sosyal bilgiler öğretmenlerine değil tüm branşlardaki öğretmenlere vazifeler düşmektedir. İbrahim Paşa ve Lale Devri tarihi ilköğretim 2. kademedeki diğer alan derslerinde de yeri geldikçe işlenmelidir. Örneğin Türkçe dersinde biyografi veya söyleşi konularının öğretiminde Nevşehir'in en önemli tarihi şahsiyeti Damat İbrahim Paşa'nın biyografisi veya İbrahim Paşa ile söyleşi şeklinde etkinlikler yapılmalıdır.

9. İlköğretim 1. kademe öğrencilerine konu hakkında ön bilgi kazandırmak adına özellikle 4 ve 5. sınıflarda serbest etkinlik saatlerinde okumaları üzere öğrencilerin seviyesinde Lale Devri'ni anlatan resimli basit hikaye kitapları hazırlanmalı ve öğrencilere bu konuda basit, eğlenceli etkinlikler yaptırılmalıdır.

10. Öğrencilere yönelik konuyla ilgili çoğu çalışmada öğretmenlere büyük görev düştüğünden öğretmenlerin Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve yaşadığı dönemi yeterince bilmesi gerektiği bir gerçektir. Bu nedendir ki öğretmenlere konu hakkında il milli eğitim müdürlüğünce seminer düzenlenmeli burada bilgi eksiği giderilmelidir.

11. Öğretmenler sadece bilgiyle donatılmamalı dönemi daha iyi tanıyabilmek adına tarihi mekânlar da planlı bir gezi tertip edilerek ziyaret edilmelidir.

12. İl milli eğitim müdürlüğünce konu genelinde öğretmenlere kılavuzluk edebilecek dönemi kısaca ve önemli noktalarıyla anlatan bir kitapçık hazırlanmalı ve öğretmenlere her eğitim- öğretim yılının başında dağıtılmalıdır.

13. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve yaşadığı dönemin sadece ilköğretim öğrencileri arasında değil lise ve üniversite öğrencileri arasında bilinebilmesi en önemlisi yetişkinlerce daha yakından tanınabilmesi için Nevşehir üniversitesinin

öncülüğünde her yıl düzenli olarak Lale Devri'ni veyahut Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı konu alan sempozyumlar düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

ADIVAR, A. , ARAT, R. , ATEŞ, A. , KAFESOĞLU, İ. , YAZICI, T. (2001), *İslam Ansiklopedisi (9. Cilt)*, Eskişehir: M. E. B. Devlet Kitapları.

AHMET CEVDET PAŞA (2008), *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayıncılık.

AKTEPE, M. Münir (1930), *Nevşehirli Damad İbrahim Paşa' ya Aid İki Vakfiye*, İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.

AKTEPE, M. Münir (1958), *Patrona İsyanı*, İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.

AKTEPE, M. Münir (1963), *Damad İbrahim Paşa Evkafına Dair Vesikalar*, İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.

AKTUĞ, İlknur (1993), *Nevşehir Damat İbrahim Paşa Külliyesi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ANADOL, Köksal (1970), *Nevşehirde Damat İbrahim Paşa Külliyesi*, İstanbul: Yapı Merkezi Yayınları.

ANDIÇ, Fuat ve Süphan (2006), *Batiya Açılan Pencere Lale Devri*, İstanbul: Eren Yayıncılık.

ARIKAN, Rauf (2007), *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama (6. Baskı)*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

BİLGE, Arif (1966), *Nevşehir ve Lale Devri Tarihi*, Konya: Nazımbey Basımevi.

BUZ, Ayhan (2009), *Sokullu'dan Damat Ferit' e Osmanlı Sadrazamları (2. Baskı)*, İstanbul: Neden Kitap.

ÇERÇİ, Fahri (2003), *Damat İbrahim Paşa ve Nevşehir (1. Baskı)*, İzmir: İlyaz Yayınevi.

ÇİFTÇİOĞLU, Ömer (t. y.), *Karalale*, Türkiye.

- DANIŞMEND, İ. Hami (1955), *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi (4. Cilt)*, Türkiye: Türkiye Yayınevi.
- GÜNEY, Emrullah, H. , H. , S. (1988), *Nevşehir İli “Kapadokya”*, Türkiye.
- HAMMER, Purgstall (1991), *Büyük Osmanlı Tarihi 7 (13. Cilt)* (Çev. V. Bürün), İstanbul: Üçdal Neşriyat.
- NEVŞEHİR VALİLİĞİ (1999), *Nevşehir İl Yıllığı 1998*, Ankara.
- NİCOLAS, E. , BULL, D. , RENDA, G. , İREPOĞLU, G. (2003), *Lale Devri'nin Bir Görgü Tanığı Jean- Baptiste Vanmour*, İstanbul: Koç Kültür Sanat Tanıtım.
- ÖZTUNA, Yılmaz (1978), *Büyük Türkiye Tarihi (6. Cilt)*, İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- PALMER, Alan (1992), *The Decline And Fall Of The Ottoman Empire* (Çev. B. Çorakçı), İstanbul: Şefik Matbaası.
- REFİK, Ahmed (1997), *Alimler ve Sanatkarlar* (Sadeleştiren D. Gürlek), İstanbul: Timaş Yayınları.
- TEKTAŞ, Nazım (1999), *Osmanlı 2 (Saraydan Sürgüne)*, İstanbul: Burak Yayınevi.
- TEKTAŞ, Nazım (2009), *Osmanlı'da İkinci Adam Saltanatı Sadrazamlar (2. Baskı)*, İstanbul: Çatı Kitapları.
- UMAR, Bilge (t. y.), *Kappadokia*, İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı (1978), *Osmanlı Tarihi (4. Cilt, 1. Bölüm, 2. Baskı)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

EKLER

Ek I: Öğrenci Anket Formu

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket çalışmasında sizlere “Nevşehir’de Damat İbrahim Paşa ve Tanınırlığı” adlı araştırma konusu ile ilgili 28 adet soru yöneltilmiştir. Araştırmanın amacı için sorulara vereceğiniz cevapların tarafsız ve doğru olması büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz cevaplar toplu olarak değerlendirilecek ve kesinlikle amacı dışında kullanılmayacaktır. Bu nedenle adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlar için şimdiden teşekkür ederim.

Mehmet Akif CİHAN

Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz;

() Bayan () Erkek

2. Hangi sınıfa devam etmektesiniz?

() 6. sınıf () 7. sınıf () 8. sınıf

NEVŞEHİRLİ DAMAT İBRAHİM PAŞA İLE İLGİLİ SORULAR

1. Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?

() A. Kapadokya () B. Nevşehir () C. Muşkara () D. Göreme

2. Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?

() A. Konya vilayetinin Aksaray sancağı

() B. Konya vilayetinin Niğde sancağı

() C. Konya vilayetinin Kırşehir sancağı

() D. Konya vilayetinin Ürgüp sancağı

3. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı daha önce duydunuz mu?

Evet Hayır

4. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?

A. Fetret Dönemi C. Lale Dönemi

B. Gerileme Dönemi D. Duraklama Dönemi

5. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?

A. I. Mahmut B. III. Ahmet C. II. Mustafa D. II. Mahmut

6. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti'nde hangi görevde bulunmuştur?

A. Kazasker B. Şeyhülislam C. Sadrazam D. Defterdar

7. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?

A. Prut B. Karlofça C. Belgrad D. Pasarofça

8. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?

A. Barış siyaseti C. Savaş siyaseti

B. Denge siyaseti D. Bilmiyorum

9. Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?

A. Avrupa ile ilişkilerin askıya alınması

B. Avrupa elçilerinin Osmanlı başkentine gelmesi

C. Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi

D. Avrupa ile denge politikası güdülmesi

10. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?

A. Avrupa’da ilk elçiliklerin kurulması

B. İlk Türk matbaasının kurulması

C. Yurt dışına öğrenci gönderilmesi

D. Avrupa’ya asker gönderilmesi

11. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı’da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?

A. Cebeci ocağı

C. Baltacı ocağı

B. Tulumbacı ocağı

D. Yeniçeri ocağı

12. Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?

A. Nedim

B. Nabi

C. Naima

D. Baki

13. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?

A. İran

B. Fransa

C. Almanya

D. Avusturya

14. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?

A. Halkın sağlığı için karantina servislerinin kurulması

B. İlk Osmanlı üniversitesinin açılması

C. Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi

D. Pasaport zorunluluğu getirilmesi

15. Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?

- A. Öğretmen okullarının açılması
- B. İlk özel gazetenin çıkarılması
- C. İlk kağıt paranın çıkarılması
- D. Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması

16. Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?

- A. Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması
- B. Kadınların istedikleri mesleği seçebilmeleri
- C. Kadınların mirastan eşit hak almaları
- D. Saray dışından evlilik yapılması

17. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?

- A. Bu faaliyetlere izin vermiştir.
- B. Bu faaliyetleri yasaklamıştır.
- C. Bu faaliyetlere karışmamıştır.
- D. Bilmiyorum.

18. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?

- A. Çini Fabrikası
- B. Çimento Fabrikası
- C. Kumaş Fabrikası
- D. Kağıt Fabrikası

19. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?

- A. Kültürel Alanda C. İmar ve İnşaat Alanında
 B. Ekonomik Alanda D. Askeri Alanda

20. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?

- A. İzmir B. Çorum C. Niğde D. İstanbul

21. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?

- A. Vezir- i azamın kızıyla evlenmiştir.
 B. Şeyhülislamın kızıyla evlenmiştir.
 C. Vezirin kızıyla evlenmiştir.
 D. Padişahın kızıyla evlenmiştir.

22. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gül B. Yasemin C. Lavanta D. Lale

23. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?

- A. Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen
 B. Zevk ve eğlenceden uzak, savaşmayı seven
 C. Ne zevk ve eğlence düşkün ne de savaşmayı seven
 D. Bilmiyorum

24. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da nasıl bir politika izlenmiştir?

- () A. Eskiye dönük () C. Yenilikçi
() B. İhtilalcı () D. Bilmiyorum

25. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?

- () A. Patrona Halil İsyanı () C. Kabakçı Mustafa Paşa İsyanı
() B. Celali İsyanları () D. Babı Ali İsyanı

26. Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?

- () A. Devletin üst kademesinin zevk ve sefaya düşkünlüğü
() B. Osmanlı Devleti'nin İran topraklarında yenilgiye uğraması
() C. Sefer hazırlığı yapıp da sefere çıkılmayışı
() D. Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi

27. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir'de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.

28. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir'de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.

Ek II: Öğretmen Anket Formu

Değerli Meslektaşım,

Bu anket çalışmasında sizlere “Nevşehir’de Damat İbrahim Paşa ve Tanınırlığı” adlı araştırma konusu ile ilgili 28 adet soru yöneltilmiştir. Araştırmanın amacı için sorulara vereceğiniz cevapların tarafsız ve doğru olması büyük önem taşımaktadır. Vereceğiniz cevaplar toplu olarak değerlendirilecek ve kesinlikle amacı dışında kullanılmayacaktır. Bu nedenle adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlar için şimdiden teşekkür ederim.

Mehmet Akif CİHAN

Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz;

() Bayan () Erkek

2. Mesleki Kıdeminiz;

() 1- 6 yıl () 7- 12 yıl () 13- 18 yıl () 19- 24 yıl () 25 yıl ve daha fazla

3. Branşınız;

() 1. kademe () 2. kademe

NEVŞEHİRLİ DAMAT İBRAHİM PAŞA İLE İLGİLİ SORULAR

1. Nevşehir’in Osmanlı Devleti dönemindeki adı nedir?

() A. Kapadokya () B. Nevşehir () C. Muşkara () D. Göreme

2. Osmanlı Devleti döneminde Nevşehir hangi vilayete ve sancağa bağlıdır?

A. Konya vilayetinin Aksaray sancağı

B. Konya vilayetinin Niğde sancağı

C. Konya vilayetinin Kırşehir sancağı

D. Konya vilayetinin Ürgüp sancağı

3. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'yı daha önce duydunuz mu?

Evet

Hayır

4. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa aşağıdaki hangi dönemde yaşamıştır?

A. Fetret Dönemi

C. Lale Dönemi

B. Gerileme Dönemi

D. Duraklama Dönemi

5. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa hangi padişah döneminde yaşamıştır?

A. I. Mahmut

B. III. Ahmet

C. II. Mustafa

D. II. Mahmut

6. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Osmanlı Devleti'nde hangi görevde bulunmuştur?

A. Kazasker

B. Şeyhülislam

C. Sadrazam

D. Defterdar

7. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi önemli antlaşma imzalanmıştır?

A. Prut

B. Karlofça

C. Belgrad

D. Pasarofça

8. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti nasıl bir dış siyaset izlemiştir?

A. Barış siyaseti

C. Savaş siyaseti

B. Denge siyaseti

D. Bilmiyorum

9. Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı dış siyasetinde ilk defa yapılan bir uygulama olmuştur?

- A. Avrupa ile ilişkilerin askıya alınması
 B. Avrupa elçilerinin Osmanlı başkentine gelmesi
 C. Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmesi
 D. Avrupa ile denge politikası güdülmesi

10. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde kültürel anlamda hangi önemli olay yaşanmıştır?

- A. Avrupa'da ilk elçiliklerin kurulması
 B. İlk Türk matbaasının kurulması
 C. Yurt dışına öğrenci gönderilmesi
 D. Avrupa'ya asker gönderilmesi

11. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da hangi önemli teşkilat kurulmuştur?

- A. Cebeci ocağı
 B. Tulumbacı ocağı
 C. Baltacı ocağı
 D. Yeniçeri ocağı

12. Hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde yaşamış önemli bir şairdir?

- A. Nedim
 B. Nabi
 C. Naima
 D. Baki

13. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı kültür, yaşayış ve mimarisinde en çok hangi ülke etkili olmuştur?

- A. İran
 B. Fransa
 C. Almanya
 D. Avusturya

14. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıdaki kültürel faaliyetlerden hangisi olmuştur?

- A. Halkın sağlığı için karantina servislerinin kurulması
- B. İlk Osmanlı üniversitesinin açılması
- C. Önemli tarihi kitapların tercüme edilmesi
- D. Pasaport zorunluluğu getirilmesi

15. Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı Devleti'nde kültürel anlamda yaşanmış bir olaydır?

- A. Öğretmen okullarının açılması
- B. İlk özel gazetenin çıkarılması
- C. İlk kâğıt paranın çıkarılması
- D. Hiç olmadığı kadar kütüphanelerin açılması

16. Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı sosyal hayatında yaşanan bir ilktir?

- A. Saray hanımlarının tertip edilen toplantılara katılması
- B. Kadınların istedikleri mesleği seçebilmeleri
- C. Kadınların mirastan eşit hak almaları
- D. Saray dışından evlilik yapılması

17. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemde şiire, sanata, bilime ve kültürel faaliyetlere karşı tavrı nasıl olmuştur?

A. Bu faaliyetlere izin vermiştir.

B. Bu faaliyetleri yasaklamıştır.

C. Bu faaliyetlere karışmamıştır.

D. Bilmiyorum.

18. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda fabrika açılmamıştır?

A. Çini Fabrikası

C. Kumaş Fabrikası

B. Çimento Fabrikası

D. Kâğıt Fabrikası

19. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde hangi alanda önemli faaliyetler yapılmamıştır?

A. Kültürel Alanda

C. İmar ve İnşaat Alanında

B. Ekonomik Alanda

D. Askeri Alanda

20. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde aşağıda geçen yerlerden hangisinde imar çalışması yapılmamıştır?

A. İzmir

B. Çorum

C. Niğde

D. İstanbul

21. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa damat unvanını nasıl almıştır?

A. Vezir- i azamın kızıyla evlenmiştir.

B. Şeyhülislamın kızıyla evlenmiştir.

C. Vezirin kızıyla evlenmiştir.

D. Padişahın kızıyla evlenmiştir.

22. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde en çok tercih edilen çiçek ağadakilere hangisidir?

- A. Gül B. Yasemin C. Lavanta D. Lale

23. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa nasıl bir kişisel özelliğe sahip olabilir?

- A. Zevk ve eğlenceye düşkün, savaşmayı sevmeyen
 B. Zevk ve eğlenceden uzak, savaşmayı seven
 C. Ne zevk ve eğlence düşkün ne de savaşmayı seven
 D. Bilmiyorum

24. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Osmanlı'da nasıl bir politika izlenmiştir?

- A. Eskiye dönük C. Yenilikçi
 B. İhtilalci D. Bilmiyorum

25. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönem hangi olayla sona ermiştir?

- A. Patrona Halil İsyanı C. Kabakçı Mustafa Paşa İsyanı
 B. Celali İsyanları D. Babı Ali İsyanı

26. Aşağıdakilerden hangisi Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın içinde bulunduğu dönemin sona ermesinin sebeplerinden değildir?

- A. Devletin üst kademesinin zevk ve sefaya düşkünlüğü
 B. Osmanlı Devleti'nin İran topraklarında yenilgiye uğraması
 C. Sefer hazırlığı yapıp da sefere çıkılmayışı
 D. Padişahın ordu düzenini değiştirmek istemesi

27. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de ne gibi imar ve inşaat faaliyetleri yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.

28. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa döneminde Nevşehir’de imar ve inşaat faaliyetleri dışında ne gibi faaliyetler yapıldığını biliyor musunuz? Bildiklerinizi aşağıya yazınız.

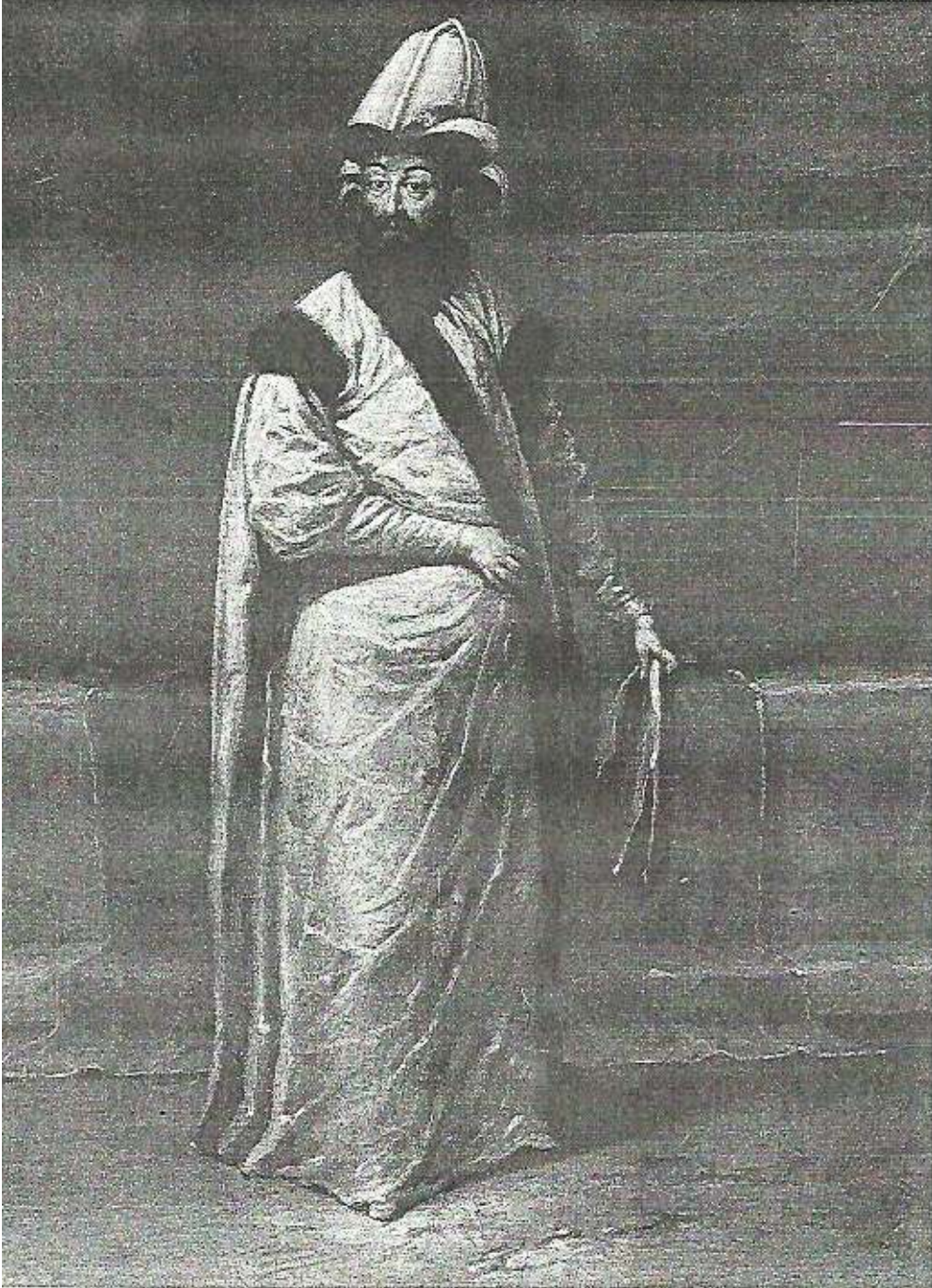
Ek III: Lale Devri'ne Ait Resimler

Ek III. I: Resim- 1 (padişah III. Ahmet)

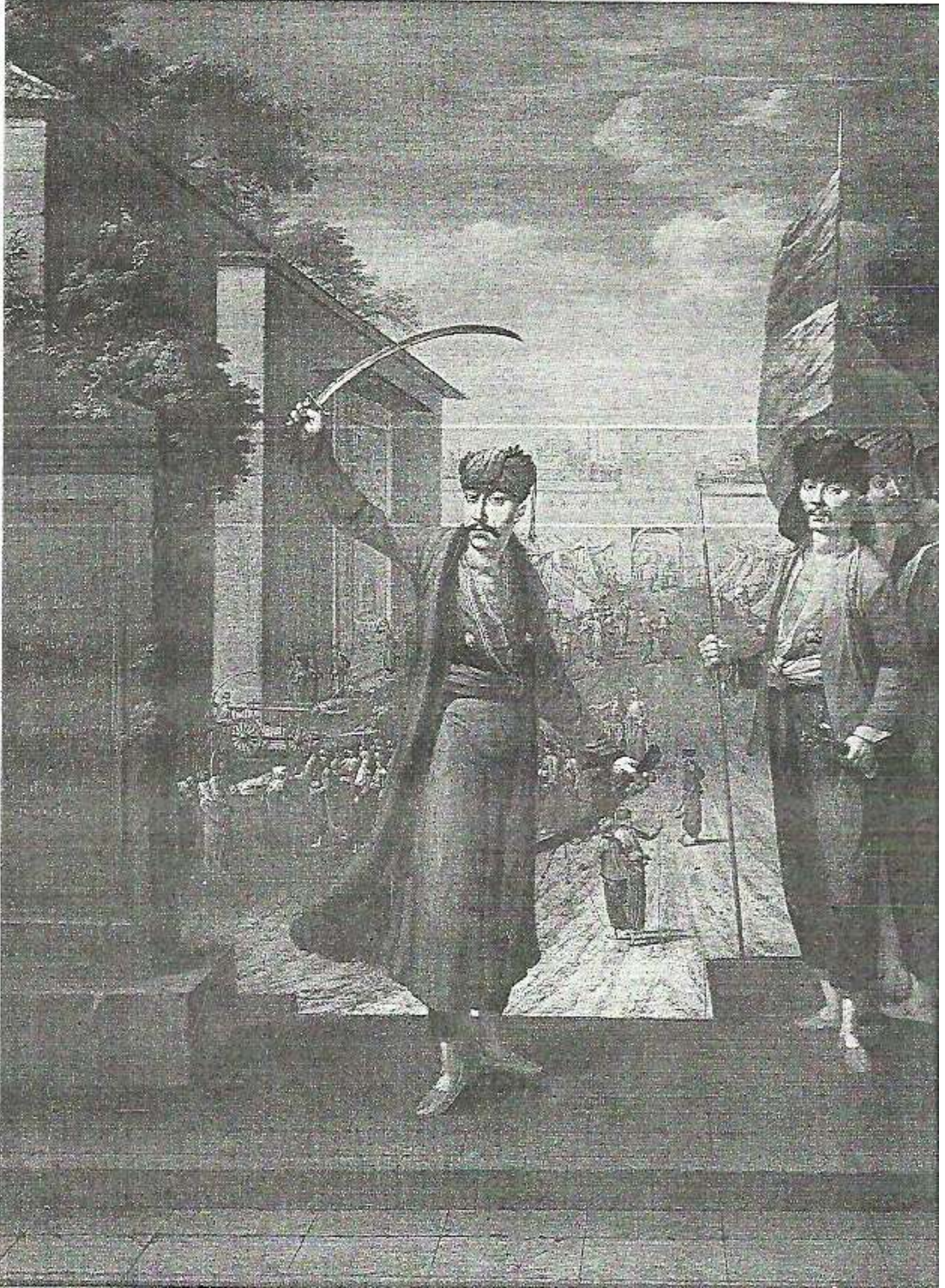
(Nicolass vd. , 2003: 153)

Ek III. II: Resim- 2 (sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa)

(Nicolass vd. , 2003: 157)

Ek III. III: Resim- 3 (isyancuların başı Patrona Halil)

(Nicolass vd. , 2003: 201)

Ek IV: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

25 K/152010
016265

Sayı : B.08.4.MEM.4.50.00.010/498
Konu : Araştırma

NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
NEVŞEHİR

İlgili : a) Nevşehir Valiliği, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 23.11.2010 tarih ve 16120 sayılı oluru.
b) Nevşehir Üniversitesi, Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 05.11.2010 tarih ve 1690 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Akif CİHAN'ın aşağıda isimleri yazılı okullarımızda "Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Onur Nevşehir'de Tanınması" konulu tez çalışması ile ilgili, ilgili (a) oluru yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve araştırma sonucundan Müdürlüğümüze CD ortamında gönderilmesini arz ederim.

Harun FATMA
Millî Eğitim Müdürü

EK : Onay 1 Adet

UYGULAMA YAPILACAK KURUMLAR LİSTESİ

Merkez/NEVŞEHİR	DAMAT İBRAHİM PAŞA İLKÖĞRETİM OKULU
Merkez/NEVŞEHİR	19 MAYIS İLKÖĞRETİM OKULU
Merkez/NEVŞEHİR	75.YIL İLKÖĞRETİM OKULU

Nevşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü Yeni Kayseri Cad. Hükümet Köşkü Kat:2-3
Tel: 0384 2137953-34-35 Fax: 0384 2132068, Sanayi Geliştirme Md.Yd:116, Bfno:118
E-posta:nevsehirmem@meb.gov.tr - Web : nevsehir.meb.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

06. 08. 1987 Hatay doğumluyum. İlköğretim eğitimimi Hatay'da, lise eğitimimi Gaziantep'de tamamladım. 2004 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği lisans programını kazandım ve 2008 yılında mezun oldum. Lisans programından mezun olduğum sene Kamu Personeli Seçme Sınavı ile Ağrı'ya sınıf öğretmeni olarak atandım. 2009 yılında Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimime başladım. Şu an Niğde'de sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım.